

Kutseaasta

Täiendõpe

Kutseaasta

Esmaõpe

**Kutseaasta IV etapi seire kokkuvõte
2007/2008**

Tallinn 2008

Kutseaasta seire läbiviimist on toetanud EV Haridus- ja teadusministeerium.

Koostajad: Epp Reiska ja Eve Eisenschmidt

Andmetöötlus: Epp Reiska

Ankeetide läbiviijad: Sirje Ideon, Tallinna Ülikooli kutseaasta programmijuht
Valdek Rohtma, Tartu Ülikooli kutseaasta programmijuht

Veebiversioon: www.tlu.ee/kutseaasta, www.ht.ut.ee/kutseaasta

Kontakt: eve@hk.tlu.ee

ISSN: 1736-6798

Autoriõigus: Epp Reiska, Eve Eisenschmidt, 2008

Autoriõigus: Tallinna Ülikool, 2008

Sisukord

SISSEJUHATUS	4
1. NOOREMÕPETAJATE ÜLDANDMED	5
2. NOOREMÕPETAJA ENESEKOHASED ARUSAAMAD NING HINNANG ENDA VALMISOLEKULE JA ARENGULE ESIMESEL TÖÖAASTAL	7
3. ÕPETAJA KUTSESTANDARDIS KIRJELDATUD KUTSEOSKUSTE ARENG	17
LAPSE ARENGUKESKKONNA KUJUNDAMINE	20
ÕPPIMISE JUHENDAMINE	24
KOOSTÖÖ.....	28
ENESEANALÜÜS JA PROFESSIONAALNE ARENG.....	33
4. PROFESSIONAALNE ARENG NING KOOSTÖÖ	36
KOOSTÖÖ MENTORIGA	41
5. KUTSEAASTA TUGIMATERJALID NING TUGIPROGRAMMI RAKENDAMINE.....	48
SOOV ÕPETAJATÖÖD JÄTKATA	53
6. MENTORITE KÜSITLUS	54
MENTORITE ÜLDANDMED.....	54
MENTORITE HINNANG OMA TEGEVUSELE	55
7. NOOREMÕPETAJATE PROBLEEMID JA LOOTUSED	58
ÕPPIMINE ORGANISATSIOONIS	60
HINNANG TUGIPROGRAMMILE, ETTEPANEKUD	63
KOKKUVÕTE	66

Sissejuhatus

Algajate õpetajate kutsealase sotsialiseerumise ja professionaalse arengu toetamiseks esimesel tööaastal rakendus 2007/2008 õppeaastal kutseaasta neljandat korda. Kutseaasta seire eesmärk on saada tagasisidet ja tõendusmaterjali arendustegevuseks.

2007/2008 õppeaastal osales kutseaastal 168 (katkestas 14) nooremõpetajat, neist 66 läbis kutseaasta Tartu Ülikool ja 88 Tallinna Ülikooli juures. Nooremõpetajate küsitlused viidi läbi ajavahemikus september 2007 kuni juuni 2008. Nooremõpetajate küsitlused viidi läbi igal kutseaasta tugigrupi sessioonil (neli korda õppeaasta jooksul), mentorite oma kutseaasta alguses ja lõpus (kaks korda õppeaasta jooksul). Kutseaasta seire käigus on analüüsitud 129 nooremõpetaja ankeete.

Antud seire raames oli eesmärk suuremat tähelepanu pöörata tugiprogrammi kvaliteedile ja nooremõpetajate valmidusele tegeleda eneseanalüüsiga.

Mentorikoolituses osales 177 õpetajat, neist 96 (katkestas 5) Tallinna Ülikoolis ja 76 Tartu Ülikoolis. Mentorkoolituses osalejatega viidi küsitlus läbi koolituse algul (sügisel 2007) ja lõpus (kevad 2008), et hinnata mentorluseks vajalike oskuste kujunemist ja vastavaid hoiakuid. Tagasisidet küsiti ka mentorkoolituse korralduse ja sisu kohta, mille tulemusi analüüsis kumbki ülikool eraldi.

Seire annab ülevaate algajate õpetajate enesekohastest uskumustest, professionaalsest arengust ja koostööst, õppimisest organisatsioonis ning koostööst mentoriga. Viimane osa analüüsib kutseaasta rakenduslikke aspekte.

Seire põhjal tehakse ettepanekuid muutusteks esmaõppes, kutseaasta rakendamises ja jätkuvaks täiendamiseks.

1. Nooremõpetajate üldandmed

Tabel 1 Vastajate sooline jaotus

	Arv	Osakaal (%)
Naine	124	96
Mees	5	4
Kokku	129	100

Kokku analüüsiti 2007/2008 aasta nooremõpetajate kutseaasta seire raames 129 nooremõpetaja poolt täidetud ankeete. Vastajatest 96% olid mehed ning 4% naised.

Tabel 2 Vastajate vanuseline jaotus

Kõige noorem	Kõige vanem	Keskmine
21	41	25

Ankeete täitnute keskmine vanus oli 25 aastat. Noorim respondent oli 21 ning vanim 41 aastane.

Tabel 3 Vastajate jaotus haridusastutuse tüübi järgi

	Arv	Osakaal (%)
Üldhariduskool	74	57
Lasteaed	51	40
Kutsekool	4	3
Kokku	129	100

Veidi üle poole (57%) vastajatest töötasid üldhariduskoolides, 40% lasteaedades ning 3% kutsekoolides. Edaspidises analüüsis võrreldakse vaid kahte esmanimetatud gruppi, kuna kolmandas grupis oli liialt vähe vastajaid.

Tabel 4 Vastajate jaotus õpilaste arvu järgi haridusasutuses

	Arv	Osakaal (%)
Kuni 100 õpilast	8	13
100- 250 õpilast	8	13
250- 500 õpilast	10	16
500 ja enam õpilast	38	59
Kokku	64	100

Suurim osa ankeedi täitnud õpetajatest töötasid suures 500 ja enama õpilasega koolis (59%). 16% õpetas koolis, kus oli 250- 500 õpilast. Kuni 100 või 100- 250 õpilasega koolides töötas võrdselt 13% vastanutest.

Tabel 5 Vastajate jaotus lõpetatud haridusastutuse järgi

	Arv	Osakaal (%)
Tallinna Ülikool	30	23
Tallinna Ülikooli kolledžid	12	10
Tartu Ülikool	36	28
Tartu Ülikooli kolledžid	22	17
Tallinna Pedagoogiline Seminar	24	18
Muu	5	4

Kokku	129	100
-------	-----	-----

Enim oli respondentide seas Tartu Ülikooli lõpetajaid (28%), kellele järgnesid Tallinna Ülikooli lõpetajad (23%). 18% oli Tallinna Pedagoogilise Seminari lõpetanud vastajaid, 17% Tartu Ülikooli kolledžites käinuid ja 10% Tallinna Ülikooli kolledžite lõpetajaid. 4% vastajatest olid lõpetanud mõne muu kõrgkooli. Viimatinimetatud gruppi lõpetatud koolide põhjal tehtud võrdlustesse ei kaasatud kuna sinna kuulus liiga vähe vastajaid. Tallinna Ülikooli kolledžid on Haapsalu ja Rakvere Kolledž, Tartu Ülikooli kolledžiteks on liigitatud Narva, Viljandi ja Õpetajate seminar.

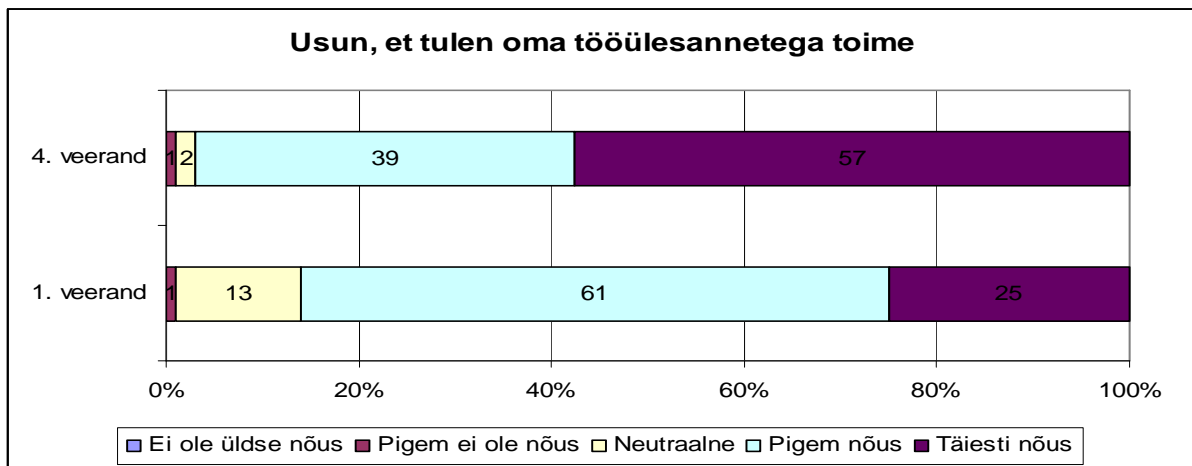
Tabel 6 Vastajate jaotus tugiprogrammi läbimise koha järgi

	Arv	Osakaal (%)
Tallinna Ülikool	71	55
Tartu Ülikool	58	45
Kokku	129	100

55% tugiprogrammi läbinutest tegid seda Tallinna Ülikoolis ning 45% Tartu Ülikoolis.

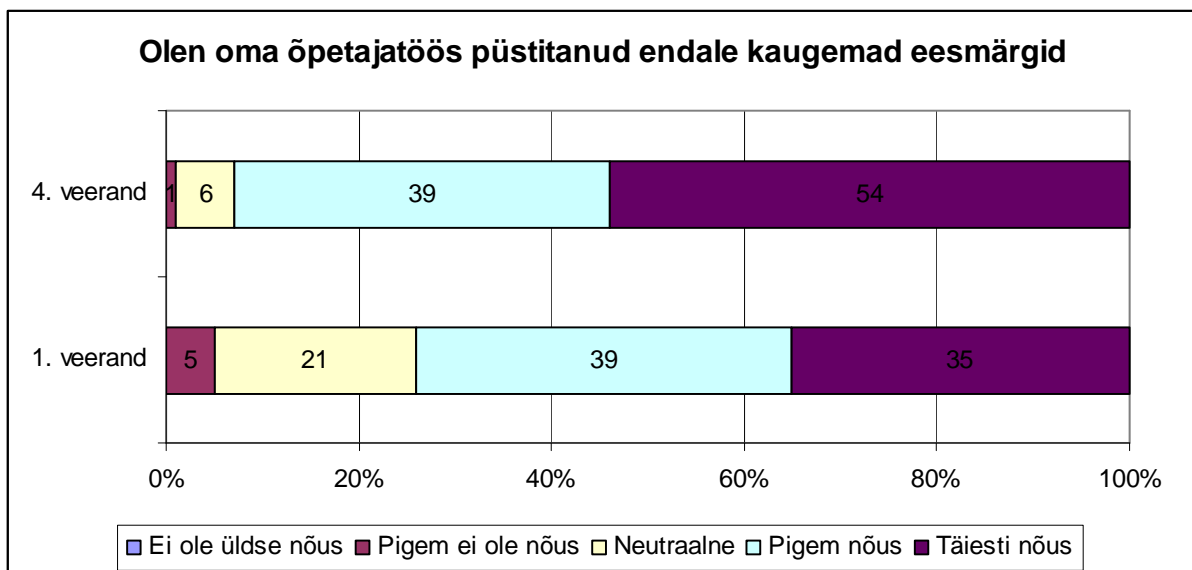
2. Nooremõpetaja enesekohased arusaamad ning hinnang enda valmisolekule ja arengule esimesel tööaastal

Järgnevad küsimused esitati programmis osalenud nooremõpetajatele esimese ning neljanda õppeveerandi lõpus. Joonistel on esitatud vastuste üldjaotus küsimuste kaupa ning juhul kui esines olulisi erinevusi sõltuvalt sellest, millise kooli vastaja lõpetanud oli, kus tugiprogrammi läbis või kas tegemist oli kooliõpetaja või lasteaiakasvatajaga, siis ka nende gruppide antud vastused.

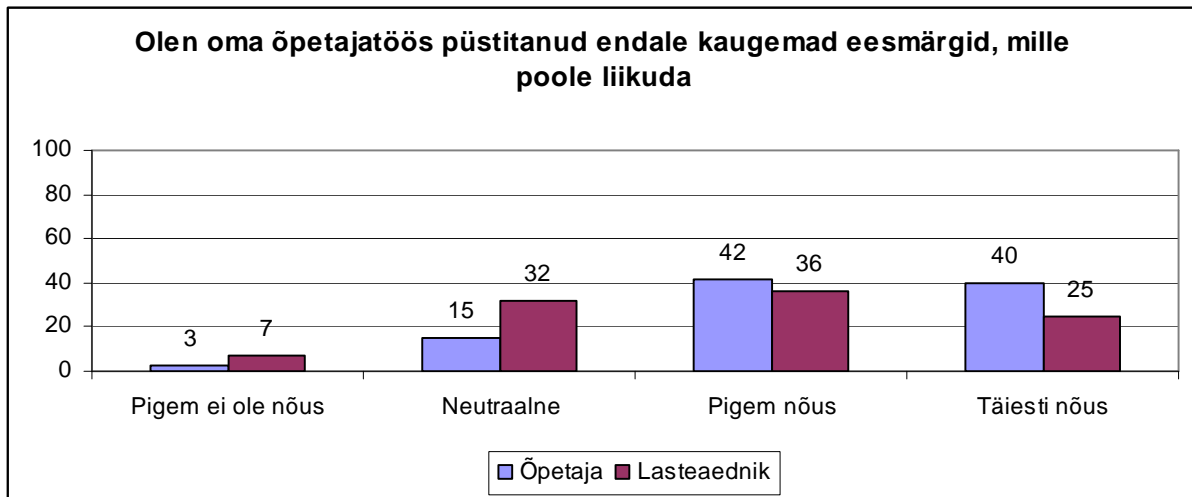
Joonis 1 Usun, et tulen oma tööülesannetega toime (%)

Usk oma toimetulekusse tööülesannetega kasvas aasta jooksul: pigem nõus või täiesti nõus olid antud väitega esimesel veerandil 86% vastanutest ning 4. veerandil 96% vastanutest. Märkimisväärselt suurenes neljandaks veerandiks nende nooremõpetajate osa, kes olid antud väitega täiesti nõus (1. veerand 25%; 4. veerand 57%).

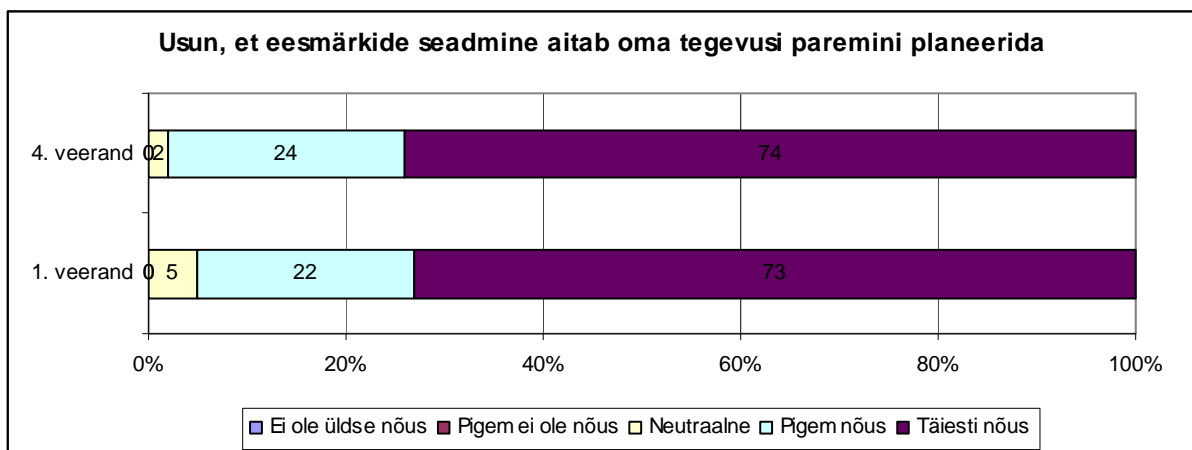
Joonis 2 Olen oma õpetajatöös püstitanud endale kaugemad eesmärgid (%)

Väitega „Olen oma õpetajatöös püstitanud endale kaugemad eesmärgid” oli esimesel veerandil täiesti nõus 35% vastajatest, 4. veerandil oli sama vastuse andnud vastajate osakaal 54%. Samal ajal vähenes nende vastajate osakaal, kes pigem nõus ei olnud või kes andsid neutraalse vastuse.

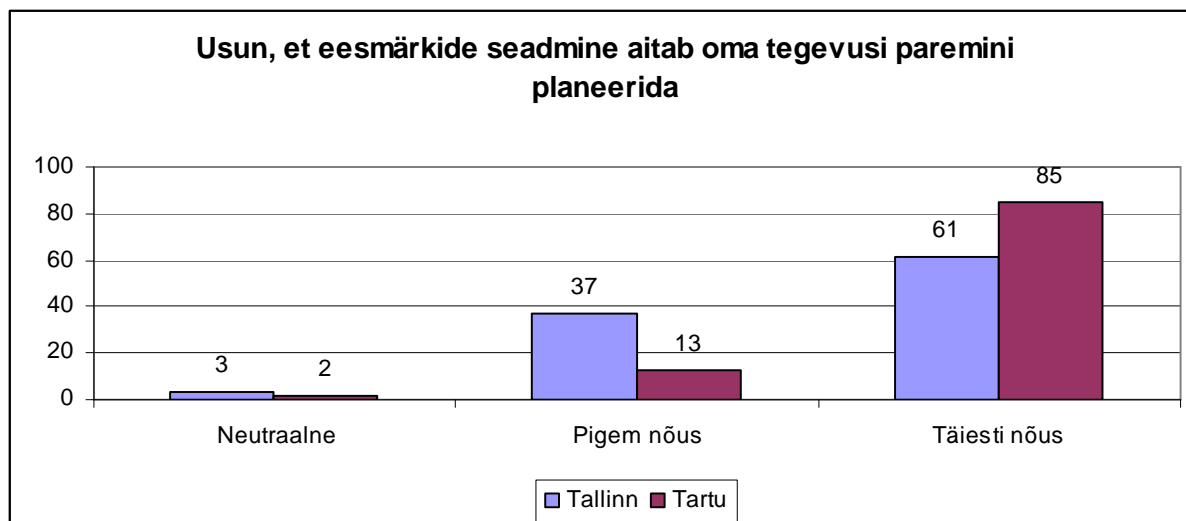
Joonis 3 Lasteaiaõpetaja ja kooliõpetajate võrdlus, 1. veerand (%)

Väite puhul „Olen oma õpetajatöös püstitanud endale kaugemad eesmärgid, mille poole liikuda” esinesid olulised erinevused õpetajate ja lasteaiaõpetajate vahel 1. veerandil. 82% õpetajatest olid täiesti või pigem nõus väitega, et on endale kaugemad eesmärgid püstitanud. Lasteaiaõpetajate seas seevastu oli sama protsent 61%. Lasteaiaõpetajate seas oli rohkem (32%) neid, kes seisukohta võtta ei osanud. (Õpetajad- 15%).

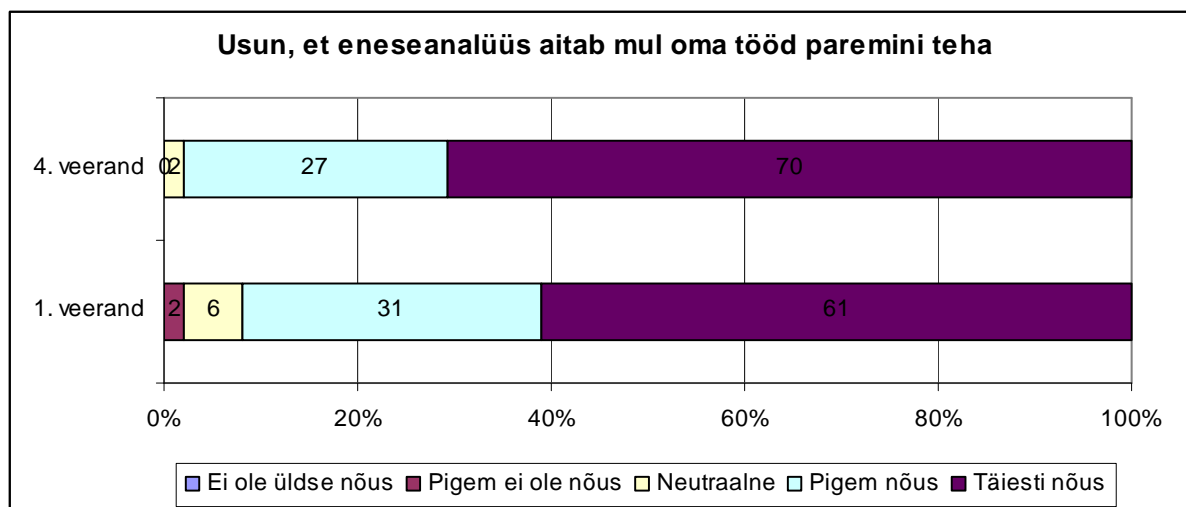
Joonis 4 Usun, et eesmärkide seadmine aitab mul oma tegevusi paremini planeerida (%)

Nõustumine väitega „Usun, et eesmärkide seadmine aitab oma tegevusi paremini planeerida” aasta jooksul oluliselt ei muutunud. Ligi kolmveerand vastajatest olid mõlemal korral, kui see väide hindamiseks esitati, sellega täiesti nõus, veidi alla veerandi olid pigem nõus ning neutraalseks jäid esimesel veerandil 5 ja neljandal veerandil 2 protsenti vastajatest.

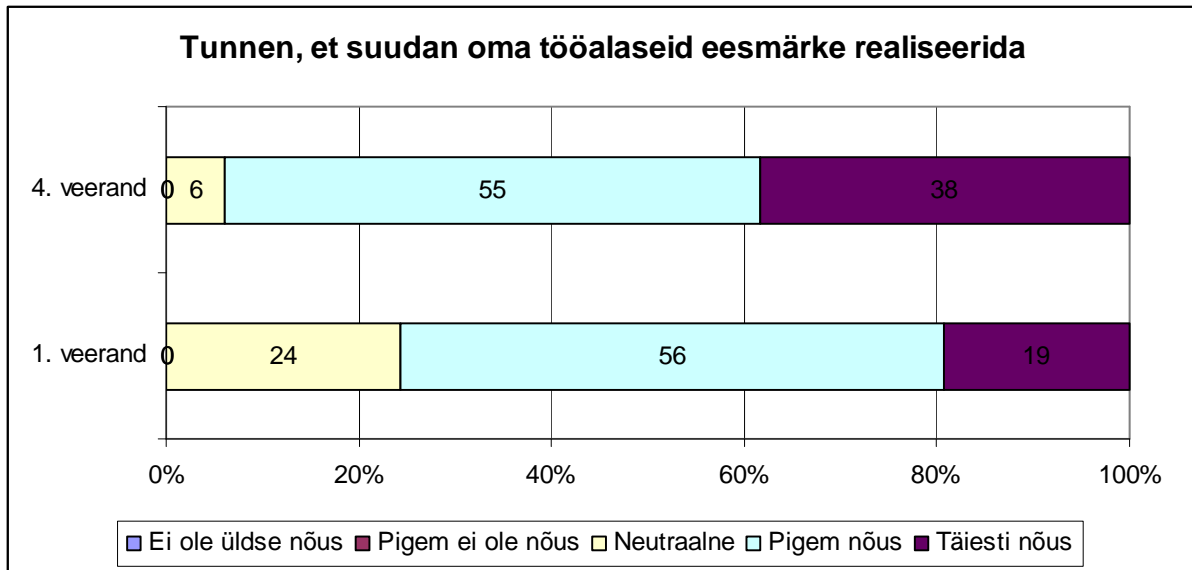
Joonis 5 Tallinnas ja Tartus tugiprogrammi läbinute võrdlus, 4. veerand (%)

Tartus tugiprogrammi läbinute hulgas oli suurem osakaal neid, kes olid väitega „Usun, et eesmärkide seadmine aitab oma tegevusi paremini planeerida” täiesti nõus (Tartu- 85%; Tallinn- 61%). Seevastu Tallinnas koolituse läbinute hulgas oli suurem osakaal neid, kes väitega pigem nõustusid (Tallinn- 37%; Tartu- 13%).

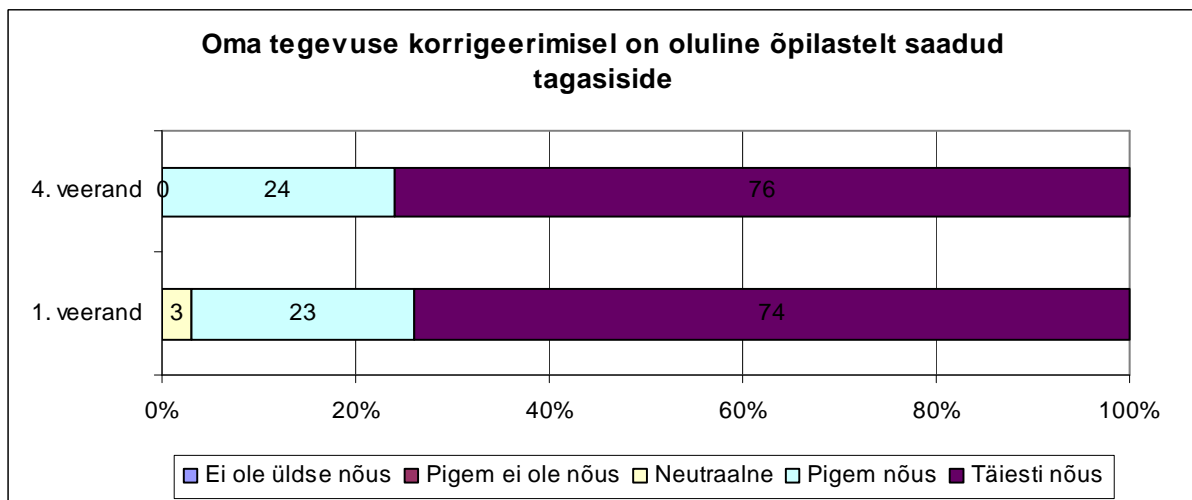
Joonis 6 Usun, et eneseanalüüs aitab mul oma tööd paremini teha (%)

Usk eneseanalüüsi kasutegurisse tööülesannete täitmise juures kasvas võrreldes aasta lõpuga. Esimesel veerandil oli neid, kes väitega täiesti nõustusid 61%, neljandal veerandil 70%. Samas vähenes nende hulk, kes olid pigem nõus (31 protsendilt 27-le) ning nende hulk, kes jäid neutraalsele seisukohale (6 protsendilt 2-le). Neid, kes eneseanalüüsi kasulikkusse ei uskunud, neljandal veerandil enam polnud (1. veerandil 2%).

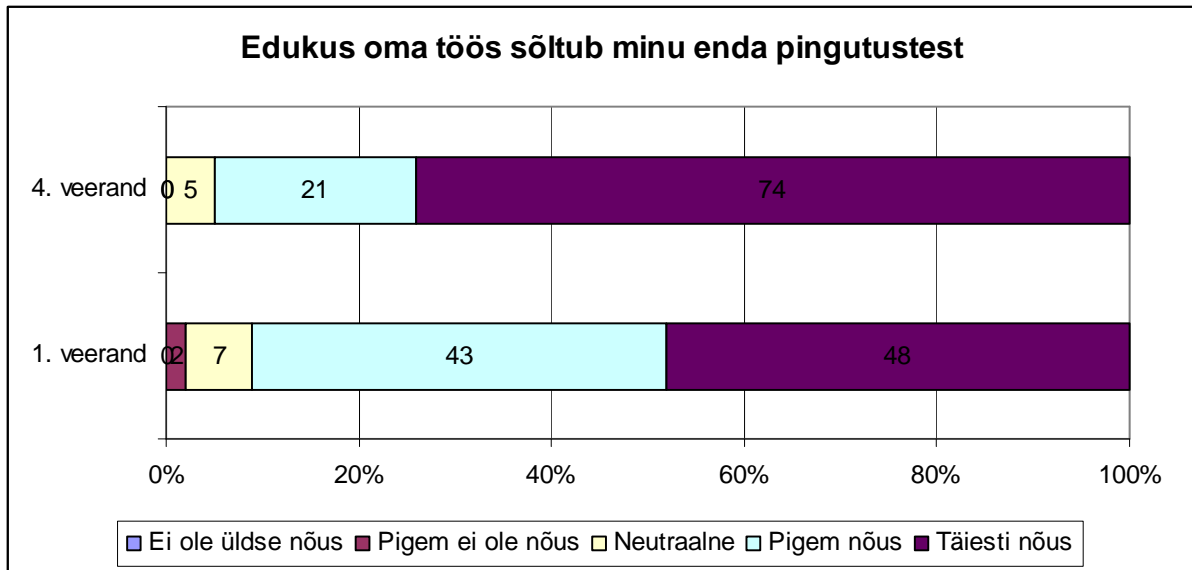
Joonis 7 Tunnen, et suudan oma töölaseid eesmärke realiseerida (%)

Usk oma võimekusse töölaseid eesmärke realiseerida kasvas aasta jooksul. Esimesel veerandil oli neid, kes antud väitega täiesti nõustusid 19%, neljandal veerandil 38%, väitega pigem nõustunute hulk jäi enamvähem samaks (56%; 55%) ning neid, kes ei osanud seisukohta võtta oli neljandal veerandil tunduvalt vähem. (1. veerand 24%; 4. veerand 6%)

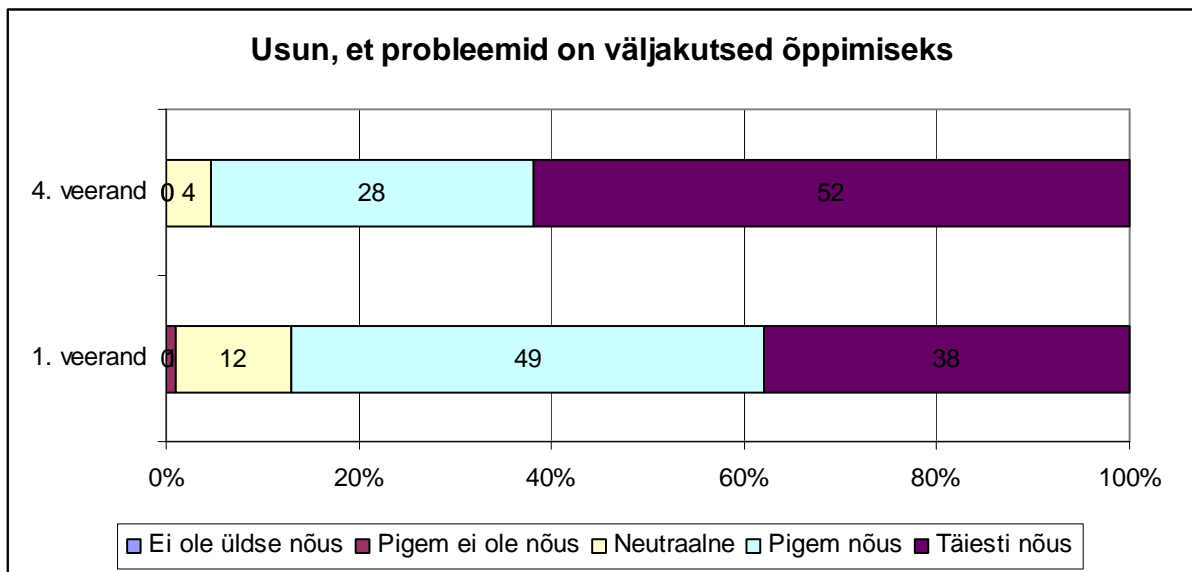
Joonis 8 Oma tegevuse korrigeerimisel on oluline õpilastelt saadud tagasiside (%)

Hinnangud väitele „Oma tegevuse korrigeerimisel on oluline õpilastelt saadud tagasiside” veerandite lõikes oluliselt ei muutunud. Mõlemal puhul oli sellega täiesti nõus ligi kolmveerand vastajatest, ning pigem nõus ligi veerand. 1. veerandil oli ka 3% neid, kes seisukohta võtta ei osanud.

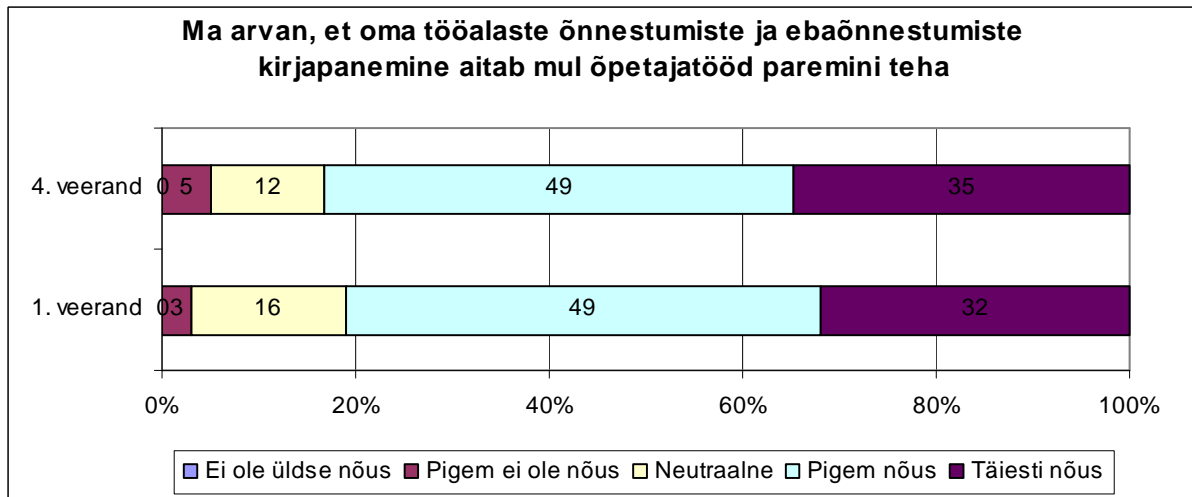
Joonis 9 Edukus oma töös sõltub minu enda pingutustest (%)

Usk oma pingutuste viljakandvusse kasvas veerandite lõikes märkimisväärselt. 1 veerandil olid väitega täiesti nõus ligi pooled vastajad, seevastu 4. veerandil juba ligi kolmveerand. Samal ajal vähenes nende hulk, kes andsid vastuse „pigem nõus” (1. veerandil 43%, 4. veerandil 21%).

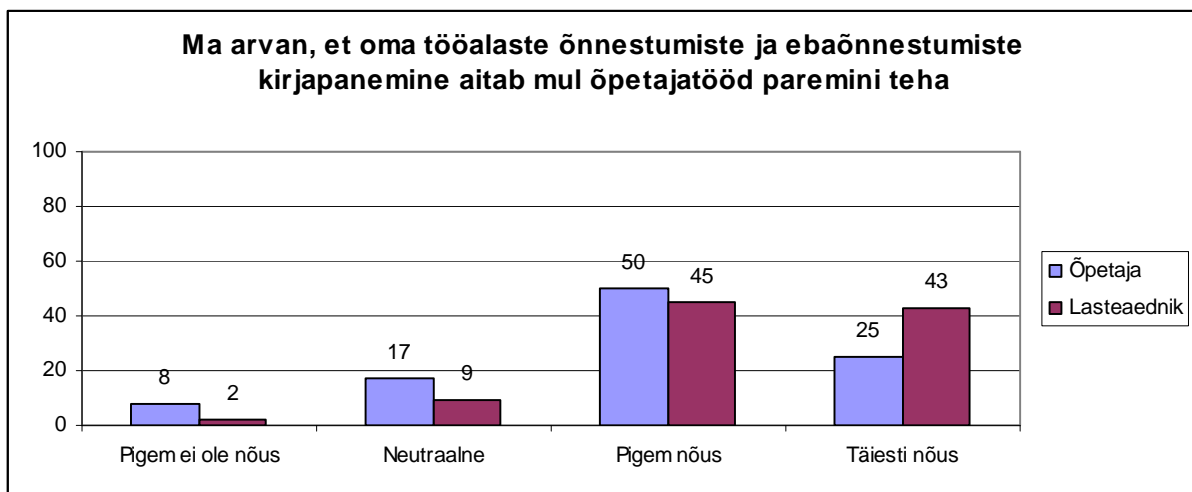
Joonis 10 Usun, et probleemid on väljakutsed õppimiseks (%)

Väitega „Usun, et probleemid on väljakutsed õppimiseks” oli esimesel veerandil täiesti nõus 38% vastajatest, 49% oli pigem nõus, 12% jäid neutraalsele seisukohale ning 1% oli neid, kes väitega nõus ei olnud. 4. veerandil oli märkimisväärselt rohkem neid vastajaid, kes nimetatud väitega täiesti nõus olid (Täiesti nõus- 52%). Samas oli vähenenud nende hulk, kes olid pigem nõus (28%) ning nende hulk, kes jäid neutraalsele seisukohale.

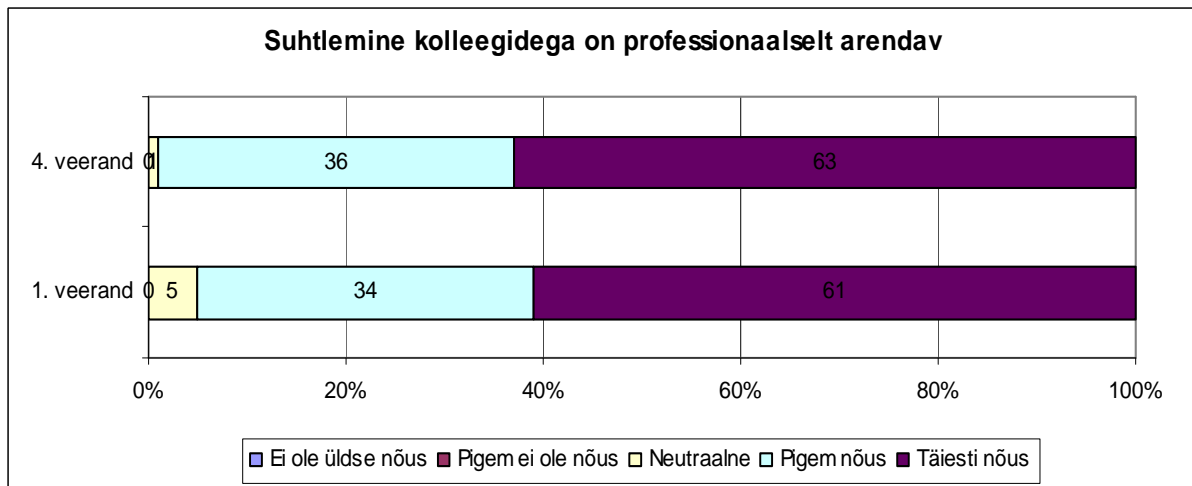
Joonis 11 Ma arvan, et oma tööalaste õnnestumiste ja ebaõnnestumiste kirjapanemine aitab mul õpetajatööd paremini teha (%)

Hinnangud väitele „Ma arvan, et oma tööalaste õnnestumiste ja ebaõnnestumiste kirjapanemine aitab mul õpetajatööd paremini teha” aasta jooksul oluliselt ei muutunud. Mõlemal korral, kui nimetatud küsimus esitati, oli umbes kolmandik vastajaid sellega täiesti nõus, pooled olid pigem nõus ning veidi üle 10% oli neid, kes jäid neutraalseks.

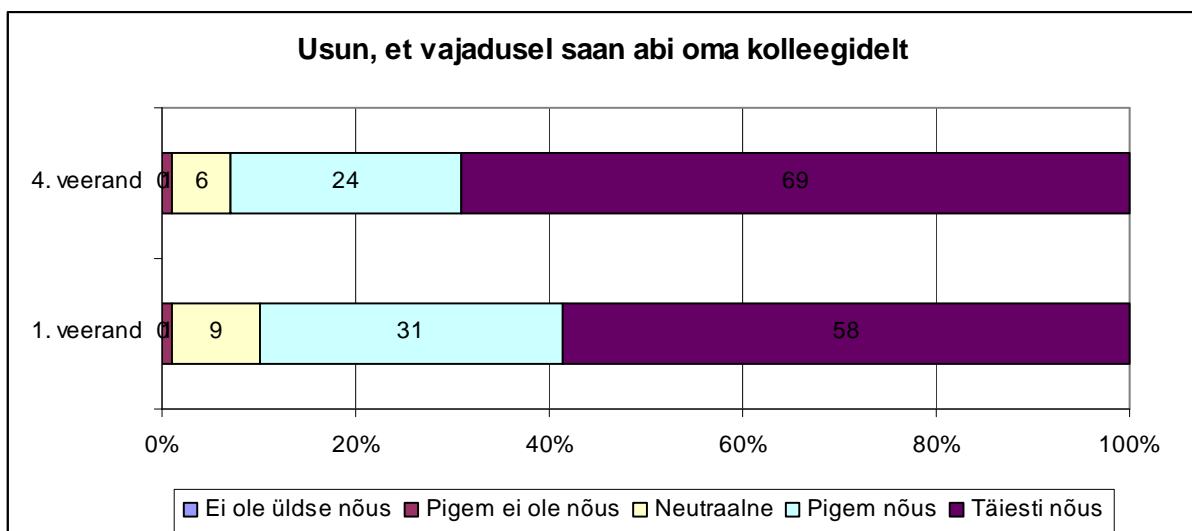
Joonis 12 Õpetajate ja lasteaiaõpetajate võrdlus, 4. veerand (%)

Tööalaste õnnestumiste ja ebaõnnestumiste kirjapanemise kasulikkusse uskusid enam lasteaiaõpetajad (Lasteaiaõpetajad- täiesti nõus 43%; pigem nõus 45%; Õpetajad- täiesti nõus 25%, pigem nõus 50%).

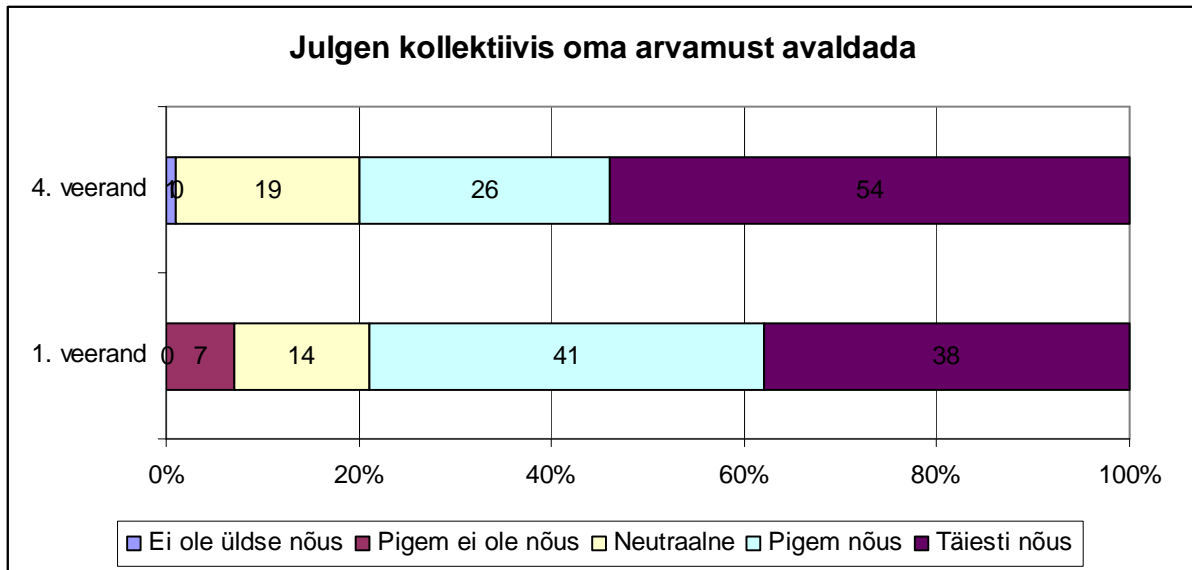
Joonis 13 Suhtlemine kolleegidega on professionaalselt arendav(%)

Kolleegidega suhtlemise arendavale küljele antud hinnangud aasta jooksul oluliselt ei muutunud: täiesti nõus olid väitega mõlemal puhul veidi üle 60% vastanutest ning pigem nõus üle 30%.

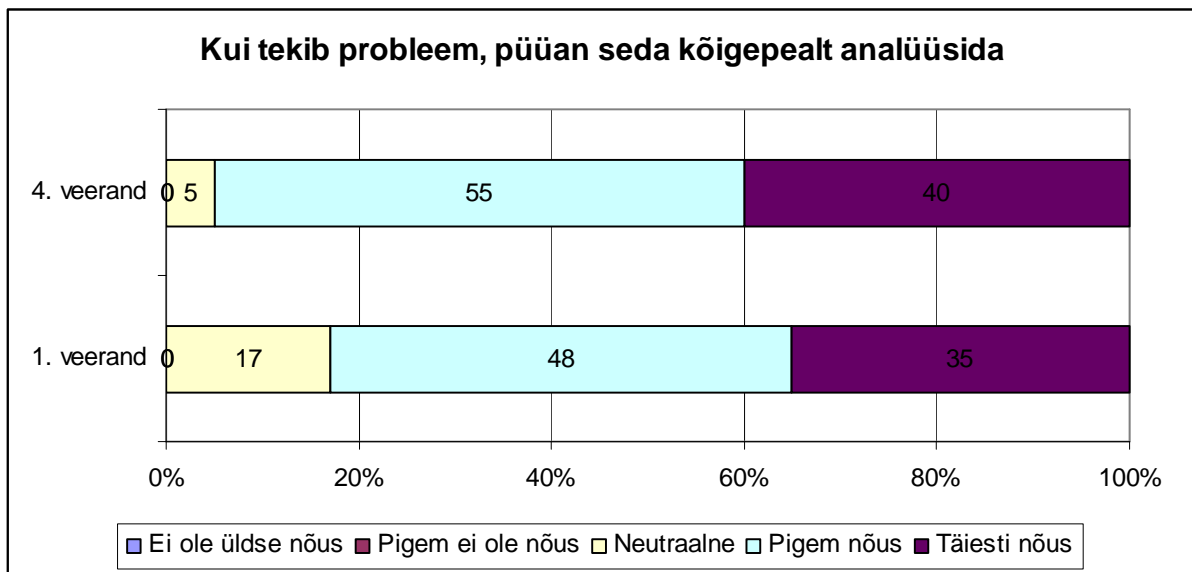
Joonis 14 Usun, et vajadusel saan abi oma kolleegidelt (%)

Pärast aastapikkust töökogemust oli kasvanud nooremõpetajate usk sellesse, et vajaduse korral saadakse abi oma kolleegidelt. Esimesel veerandi oli väitega täiesti nõus 58% ning teisel veerandil 69% vastajatest. Vähenenud on nende vastajate osakaal, kes olid väitega pigem nõus (31 protsendilt 24-le) ning nende osakaal, kes seisukohta võtta ei osanud.

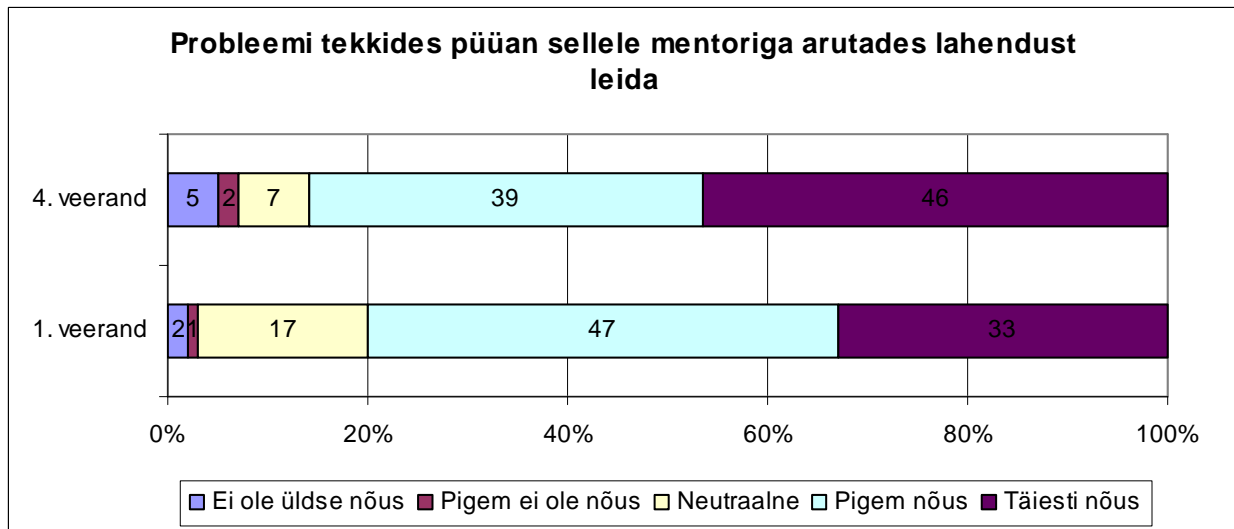
Joonis 15 Julgen kollektiivis oma arvamust avaldada (%)

Nooremõpetajad muutusid aastaga julgemaks, kui oli vaja kollektiivis oma arvamust avaldada. Esimesel veerandil nõustusid täiesti nimetatud väitega 38% vastanutest ning 4. veerandil 54% vastanutest. Samas vähenes nende hulk, kes olid väitega pigem nõus. (41 protsendilt 26-le)

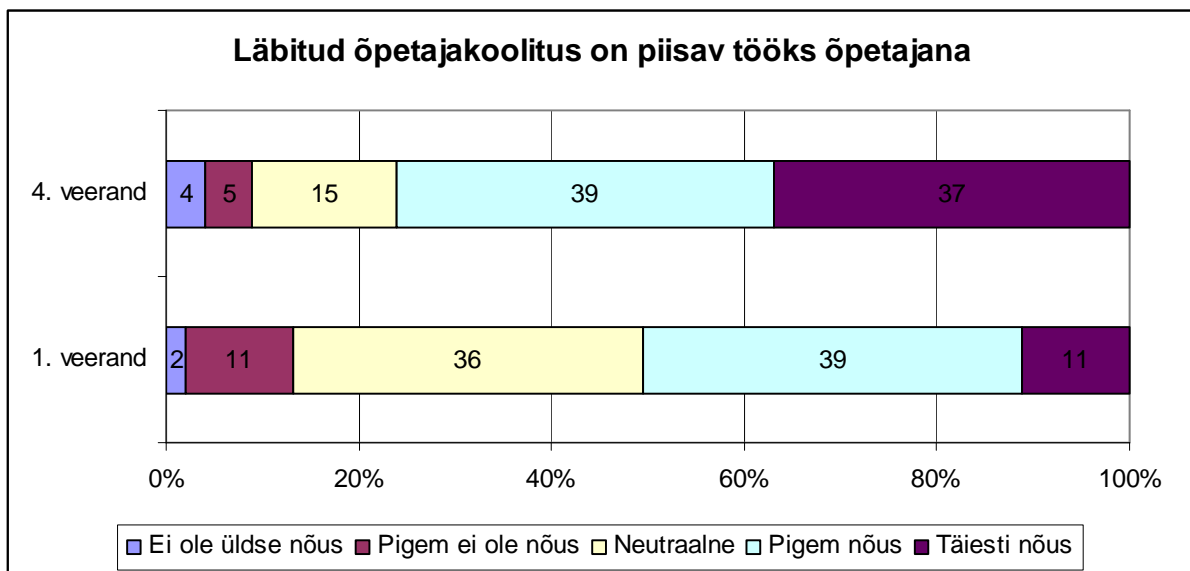
Joonis 16 Kui tekib probleem, püüan seda kõigepealt analüüsida (%)

Nõustumine väitega „Kui tekib probleem, püüan seda kõigepealt analüüsida” kasvas veerandite lõikes. Esimesel veerandil oli sellega täiesti nõus või pigem nõus 83% nooremõpetajatest ning neljandal veerandil 95%. Samal ajal vähenes nende hulk, kes seisukohta võtta ei osanud, 17 protsendilt 5 protsendile.

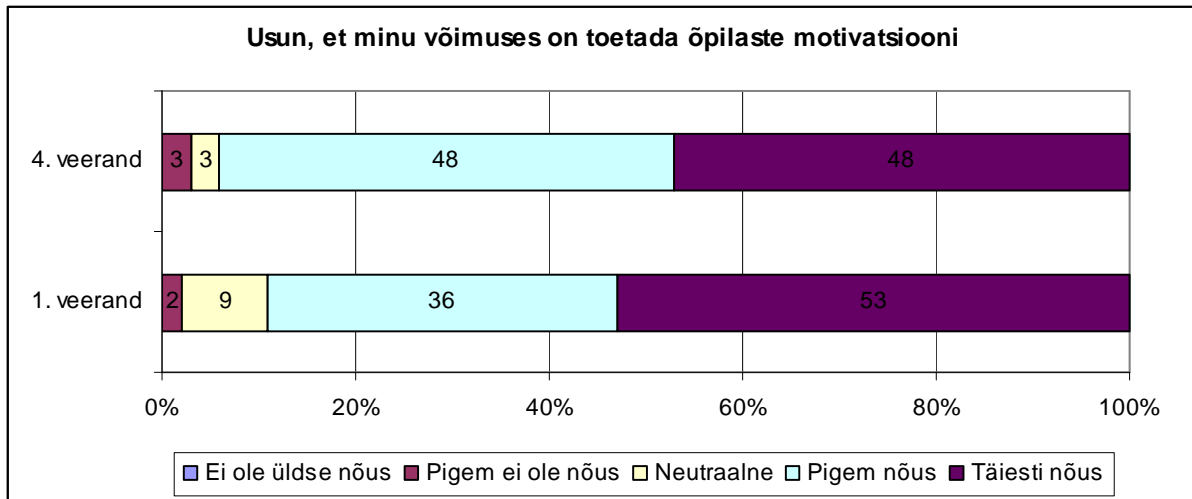
Joonis 17 Probleemi tekkides püüan sellele mentoriga arutades lahendust leida (%)

Mentoriga koos probleemidele lahenduse leidmise osas on aasta jooksul toimunud erisuunalised muutused. Kasvanud on küll nende osakaal, kes on väitega pigem nõus või täiesti nõus. (1. veerandil 80%, 4. veerandil 85%) Samas on kasvanud ka nende nooremõpetajate osakaal, kes mentoriga oma probleeme arutama ei lähe. (1. veerand- „ei ole üldse nõus”, „pigem ei ole nõus” 3%; 4. veerand- „ei ole üldse nõus”, „pigem ei ole nõus” 7%)

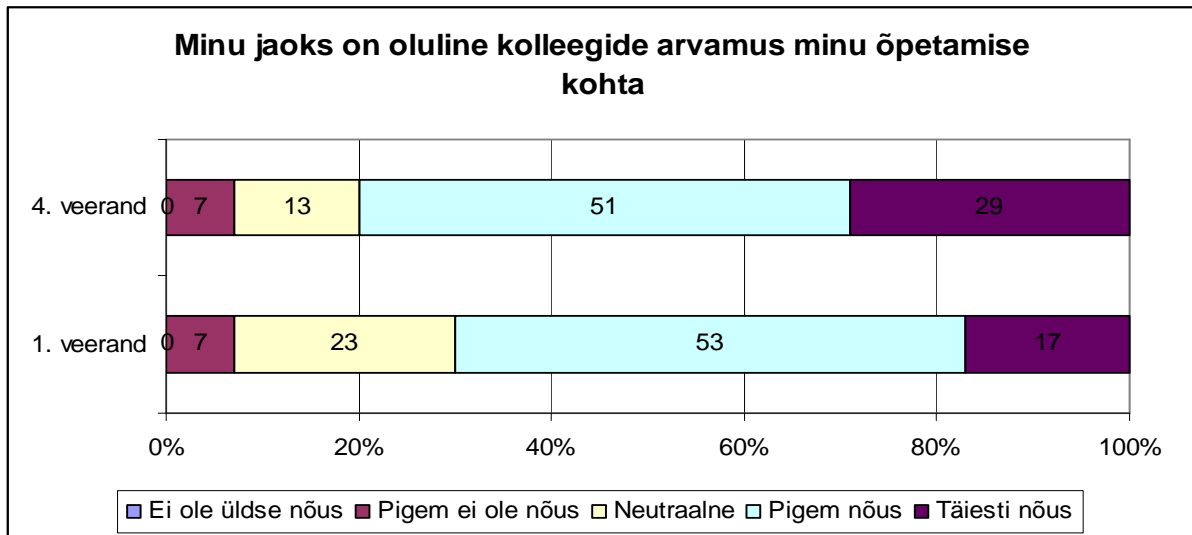
Joonis 18 Läbitud õpetajakoolitus on piisav tööks õpetajana (%)

Väitega „Läbitud õpetajakoolitus on piisav tööks õpetajana” olid 1. veerandil täiesti nõus või pigem nõus pooled vastajatest. 4. veerandil oli sama protsent 76% (märkimisväärselt oli kasvanud just nende nooremõpetajate hulk, kes väitega täiesti nõus olid). Suur muutus oli toimunud peamiselt nende nooremõpetajate arvelt, kes esimesel veerandil hinnangut anda ei osanud. (1. veerand neutraalne 36%; 4. veerand neutraalne 15%)

Joonis 19 Usun, et minu võimuses on toetada õpilaste motivatsiooni. (vastasid vaid kooliõpetajad) (%)

Õpetajate usk oma võimesse toetada õpilaste motivatsiooni kasvas veerandite lõikes mõningal määral. (1. veerand pigem nõus või täiesti nõus 89%; 4. veerandil 96%)

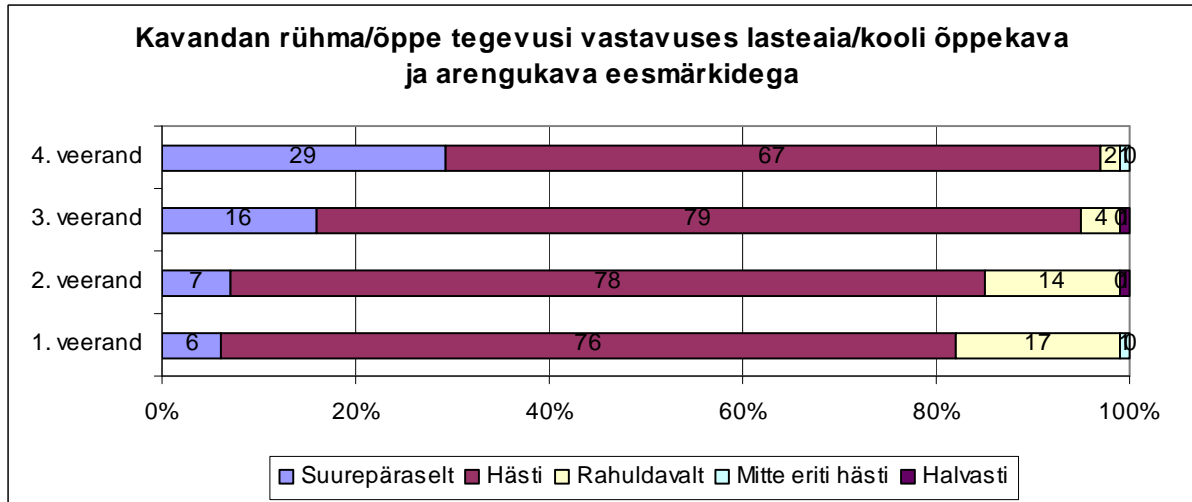

Joonis 20 Minu jaoks on oluline kolleegide arvamus minu õpetamise kohta

Aasta jooksul hakkasid nooremõpetajad olulisemaks pidama kolleegide arvamusest nende õpetamise kohta. 1. veerandil olid väitega täiesti nõus või pigem nõus 70% vastajatest ning 4. veerandil 80% vastajatest. Samas vähenes nende vastajate osakaal, kes seisukohta võtta ei osanud 23 protsendilt 13 protsendile.

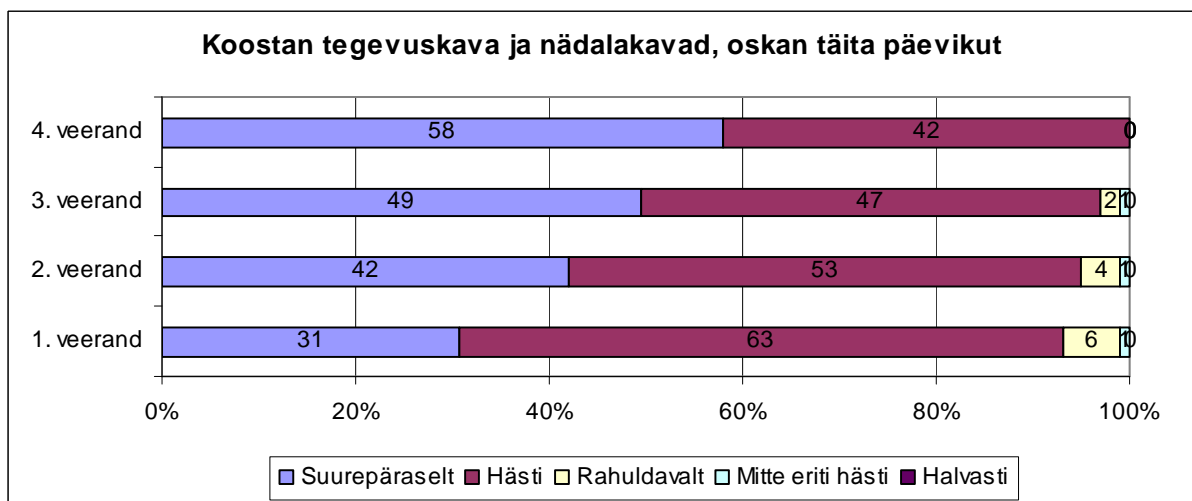
3. Õpetaja kutsestandardis kirjeldatud kutseoskuste areng

Planeerimine ja juhtimine

Joonis 21 Kavandan rühma/õppe tegevusi vastavuses lasteaia/kooli õppekava ja arengukava eesmärkidega (%)

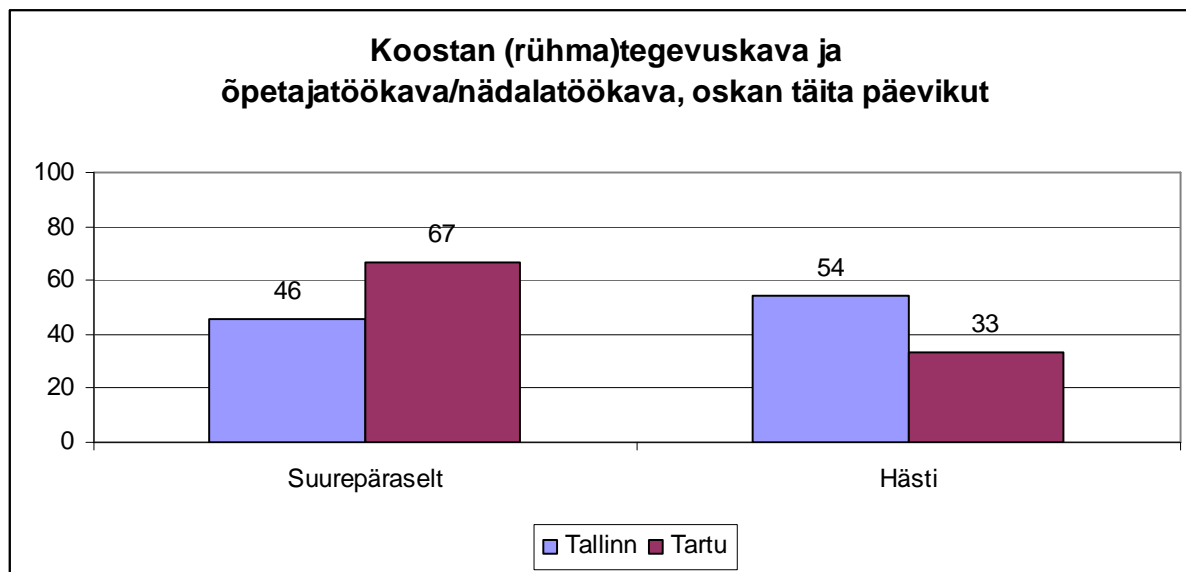
Hinnang oma töö kavandamisele vastavalt lasteaia/kooli eesmärkidele paranes nelja õppeveerandi jooksul pidevalt. Viimase veerandi lõpuks väitsid pea kõik nooremõpetajad (97%) et saavad sellega hakkama suurepäraselt või hästi. (1. veerandil andsid oma oskustele sellise hinnangu 82% vastanutest). Viimasel veerandil kasvas eriti märkimisväärselt nende osa, kes arvasid, et suudavad seda teha suurepäraselt. (1. veerand 6%; 4. veerand 29%)

Joonis 22 Koostan tegevuskava ja nädalakavad, oskan täita päevikut. (%)

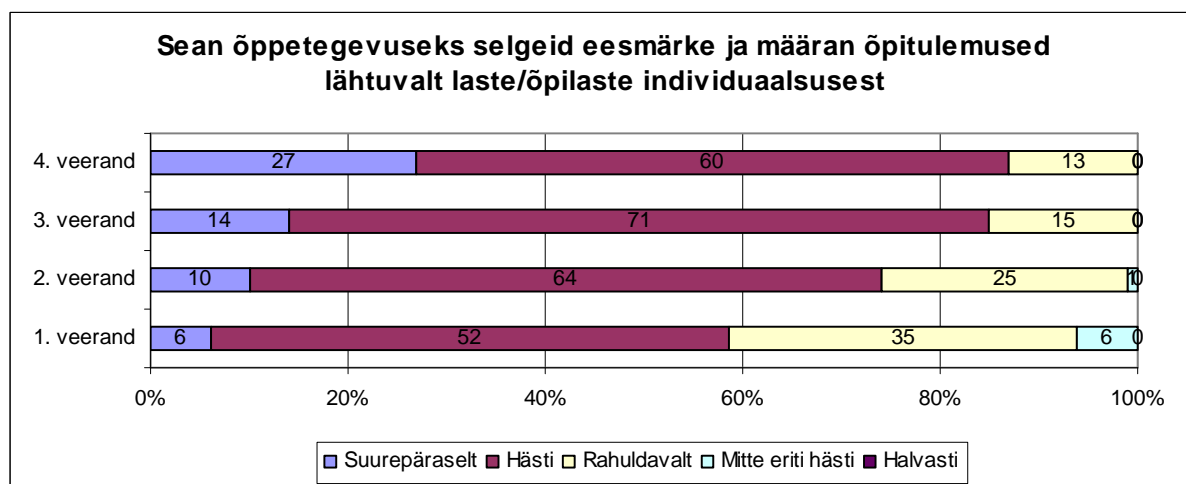
Nooremõpetajate oskustes koostada tegevuskava, nädalakava ning täita päevikut toimus veerandite lõikes areng. 4. veerandi lõpuks arvasid kõik vastajad, et oskavad teha nimetatud asju suurepäraselt või hästi. Seejuures on veerandite lõikes suurenenud nende

nooremõpetajate osakaal, kes arvavad et suudavad täita nimetatud tööülesandeid suurepäraselt. (1. veerand 31%, 2. veerand 42%, 3. veerand 49% ja 4. veerand 58%)

Joonis 23 Tallinnas ja Tartus tugiprogrammi läbinud vastajate võrdlus (olulised erinevused 3-4 veerand, tabelis 4 veerand) (%)

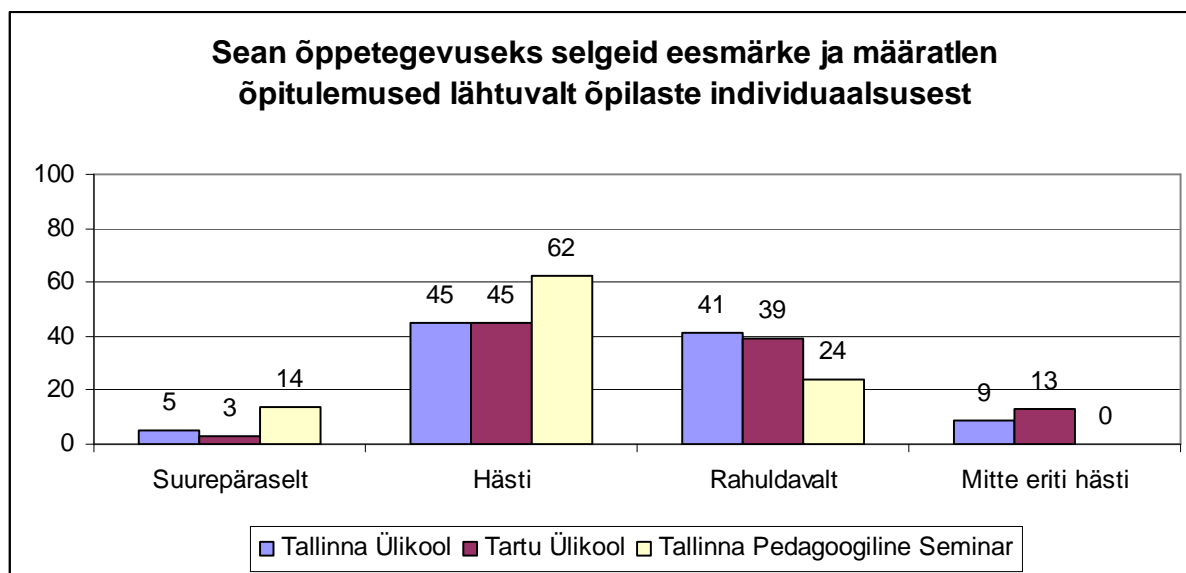
Kolmandal ja neljandal õppeveerandil esinesid olulised erinevused antud küsimuse osas Tallinnas ja Tartus tugiprogrammi läbinud nooremõpetajate vahel. Tabelis on kujutatud 4. veerandil küsimusele antud vastused. Tartus programmi läbinud nooremõpetajate seas oli suurem osa neid, kes hindasid oma oskusi suurepäraseks (67%; Tallinnas programmi läbinud 46%). Tallinnas programmi läbinute seas oli aga suurem osakaal neid, kes arvasid, et saavad kavade koostamise ning päeviku täitmisega hakkama hästi.

Joonis 24 Sean õppetegevuseks selgeid eesmärke ja määratud õpitulemused lähtuvalt laste/õpilaste individuaalsusest (%)

Oma oskusi õppetegevuseks eesmärke seada ning õpitulemusi lähtuvalt laste individuaalsusest määrata hindasid nooremõpetajad veerandite lõikes aina paremaks. Esimesel veerandil arvasid kolmandik nooremõpetajaid, et saavad sellega hakkama

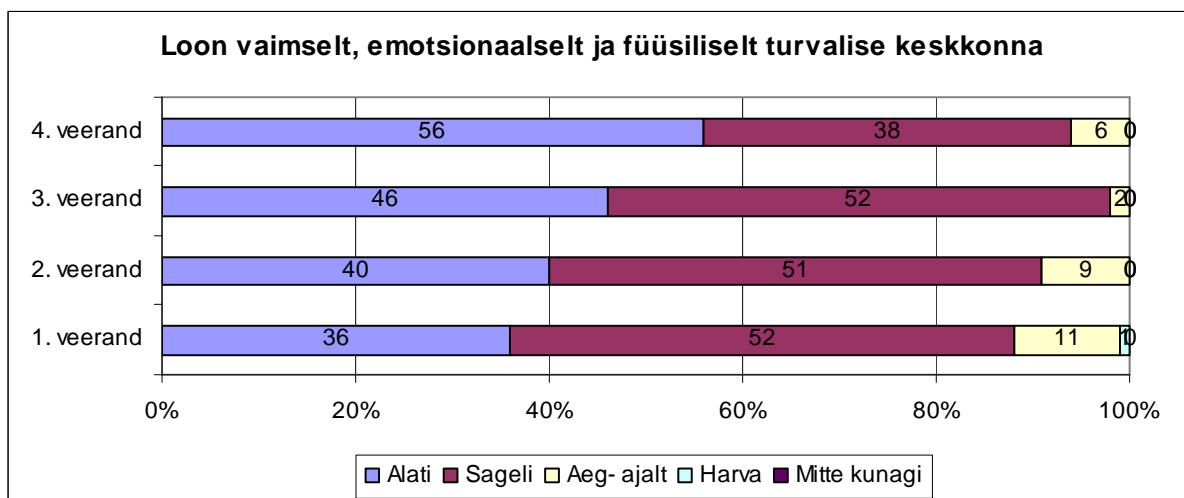
rahuldavalt, 2. veerandil oli sama vastuse andnute osakaal 25% ning seejärel 3-4 veerandil veidi üle 10 protsendi. Samas kasvas nende osakaal, kes arvasid, et oskavad nimetatud asju teha suurepäraselt või hästi (1. veerand 58%, 2. veerand 74%, 3. veerand 85% ning 4. veerand 87%). Viimasel veerandil suurenes märkimisväärselt nende nooremõpetajate osakaal, kes arvasid, et saavad õppetegevuseks eesmärkide seadmise ning õpitulemuste määratlemisega hakkama suurepäraselt (4. veerand 27%).

Joonis 25 Olulised erinevused esinesid Pedagoogilise Seminari Tallinna Ülikooli ja Tartu Ülikooli vahel. (%)

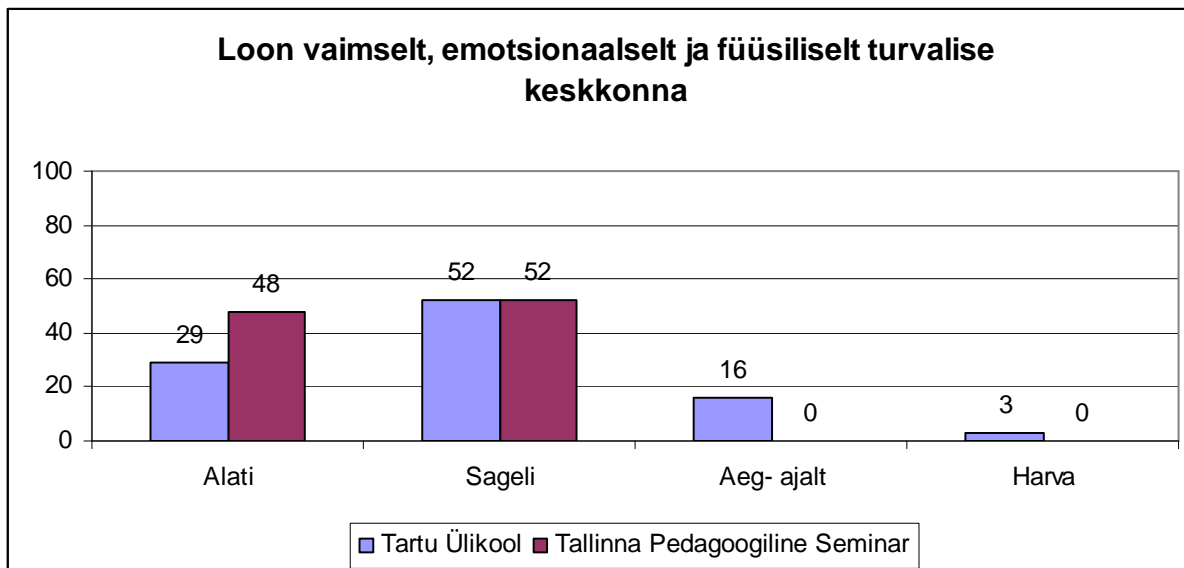
Teiste koolide lõpetajatest erinesid sellele väitele antud hinnangute põhjal Pedagoogilise Seminari lõpetajad, kes andsid suuremas osas vastuseks, et oskavad õppetegevuse eesmärke seada ning õpitulemusi määratleda suurepäraselt või hästi (kokku 76%). Teiste koolide lõpetajad andsid sama hinnangu vastavalt 50% (TLU) ja 48% (TU) osas. Võiks oletada, et kirjeldatud erinevused tulenevad töö eripärast lasteaias ja koolis. Samas ei ilmnenud olulisi erinevusi kooliõpetajate ning lasteaiasõpetajate vahel, seega on erinevused tingitud siiski millestki muust.

Lapse arengukeskkonna kujundamine

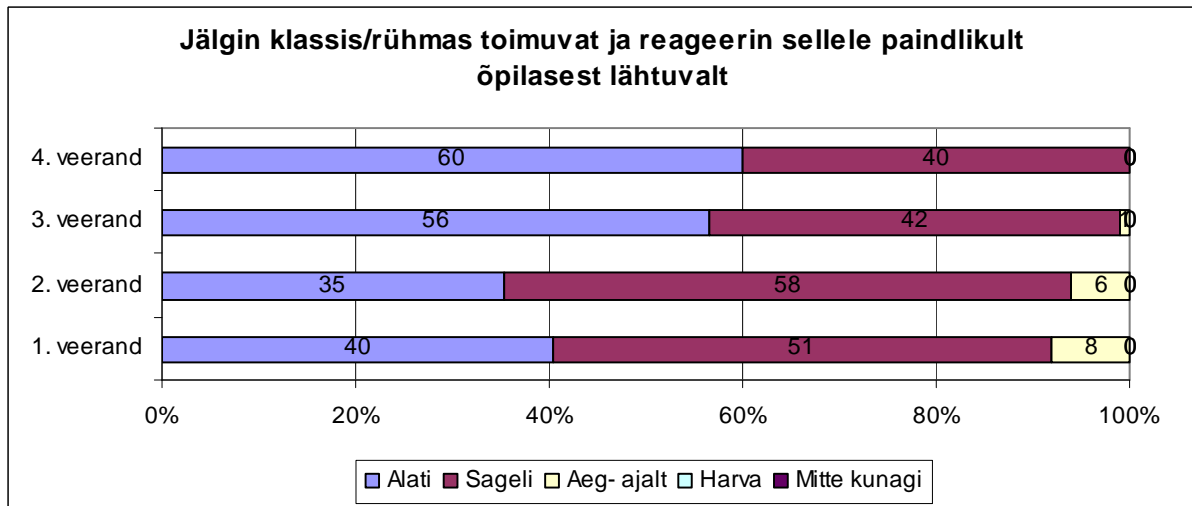
Joonis 26 Loon vaimselt, emotsionaalselt ja füüsiliselt turvalise keskkonna. (%)

Nõustumine väitega „Loon vaimselt, emotsionaalselt ja füüsiliselt turvalise keskkonna” kasvas kuni kolmanda veerandini, mil nooremõpetajad andsid vastuse alati või sageli 98% ulatuses. 4. veerandil anti selliseid vastuseid 94% ulatuses, samas kasvas nende vastajate osakaal, kes arvasid, et loovad turvalise keskkonna alati 46 protsendilt (3. veerand) 56-le.

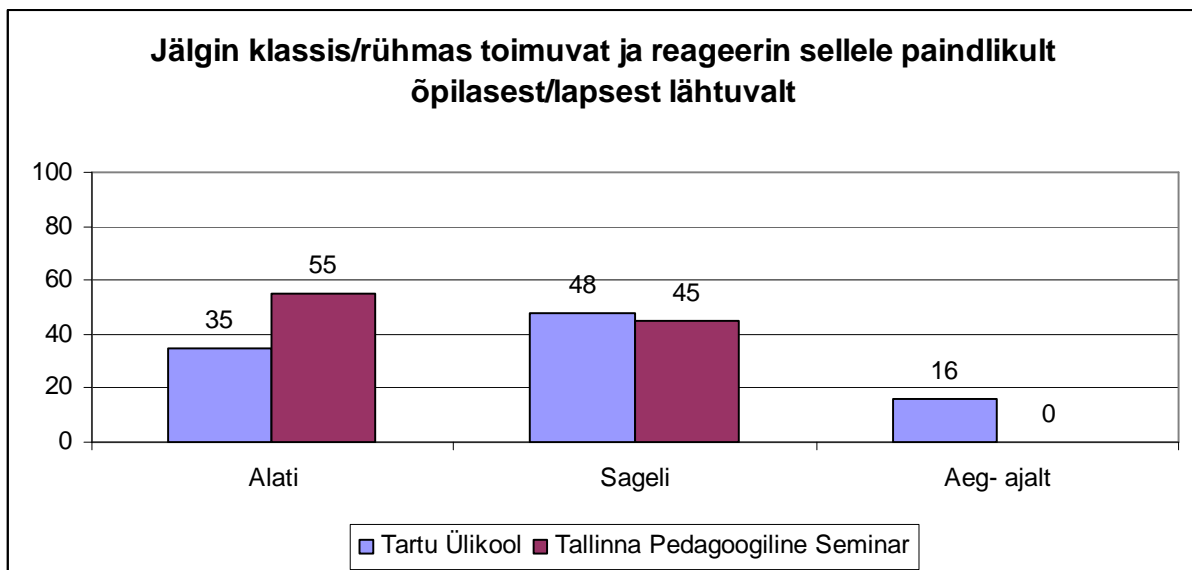
Joonis 27 Olulised erinevused Pedagoogilise Seminari ja Tartu Ülikooli vahel (%)

Antud küsimuse osas esinesid olulised erinevused Tartu Ülikooli ning Tallinna Pedagoogilise Seminari lõpetajate vahel. Viimatinimetatud andsid sagedamini vastuseks, et loovad turvalise keskkonna alati (48%; TÜ- 29%).

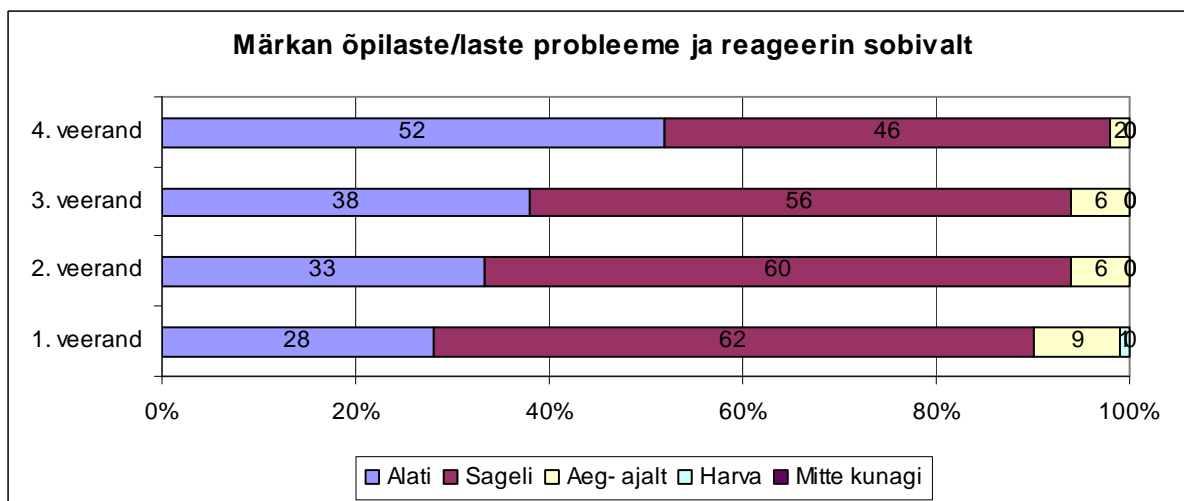
Joonis 28 Jälgin klassis/rühmas toimuvat ja reageerin sellele paindlikult õpilasest/lapsest lähtuvalt. (%)

1.- 2. veerandil oli ligi 40% vastajatest seisukohal, et suudavad alati jälgida klassis/rühmas toimuvat ning sellele paindlikult reageerida. Vastajate osakaal, kes ütlesid, et teevad seda sageli oli 1. veerandil 51% ning 2. veerandil 58%. 3.- 4. veerandil suurenes nende vastajate osakaal, kes arvasid, et suudavad alati klassis/rühmas toimuvat jälgida 60%-ni.

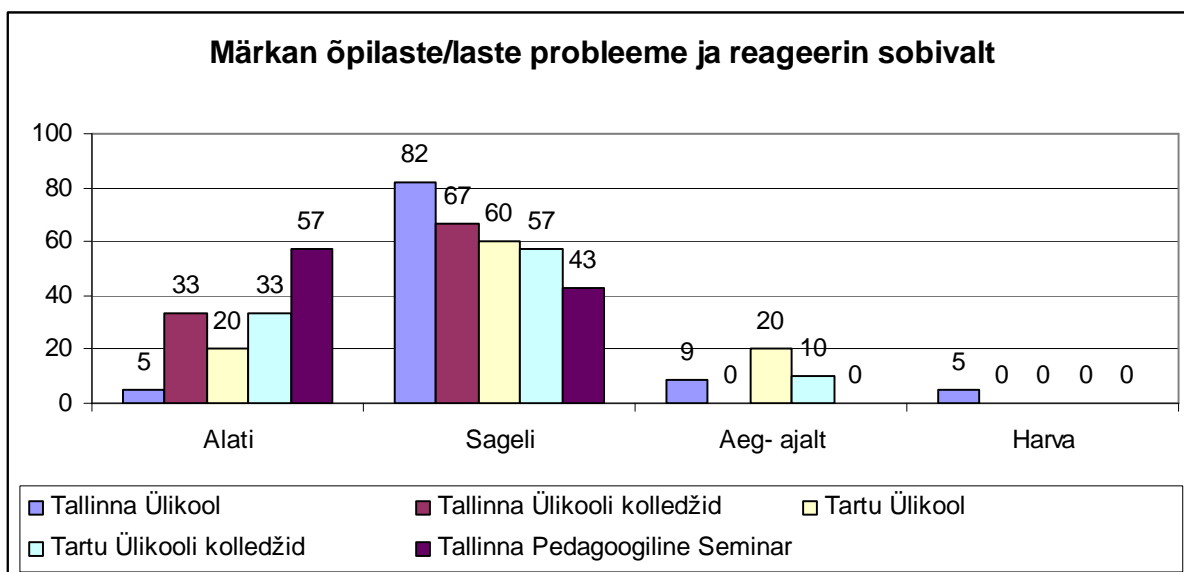
Joonis 29 Olulised erinevused esinesid Tallinna Pedagoogilise Seminari ja Tartu Ülikooli vahel. (%)

Tallinna Pedagoogilise Seminari lõpetanute hulgas andsid üle poole (55%) vastajatest küsimusele, kas suudavad klassis/rühmas toimuvat jälgida ja sellele paindlikult reageerida, vastuse „Alati”. Tartu Ülikooli lõpetanute seas oli sama protsent 35.

Joonis 30 Märkan õpilaste/laste probleeme ja reageerin sobivalt. (%)

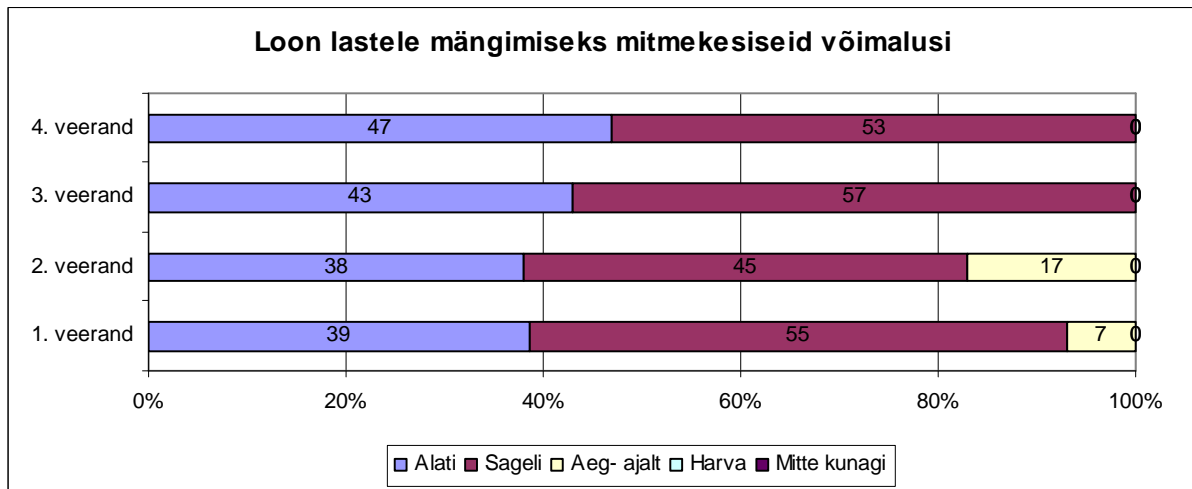
Õpetajate osakaal, kes arvavad, et märkavad õpilaste/laste probleeme ja reageerivad neile sobivalt alati kasvas veerandite lõikes, saavutades kõrgeima taseme 4. veerandiks, mil sellise vastuse andsid 52% vastajatest (1. veerand 28%, 2. veerand 33%, 3. veerand 38%). Samal ajal vähenes nende vastajate osakaal, kes andsid vastuseks sageli (1. veerand 62%; 4. veerand 46%) või aeg- ajalt (1. veerand 9%, 4. veerand 2%)

Joonis 31 Olulised erinevused ilmesid TLU ja Tallinna ning Tartu Ülikoolide kolledžite ning Pedagoogilise Seminari vahel; Tartu Ülikooli ja Pedagoogilise Seminari vahel. (%)

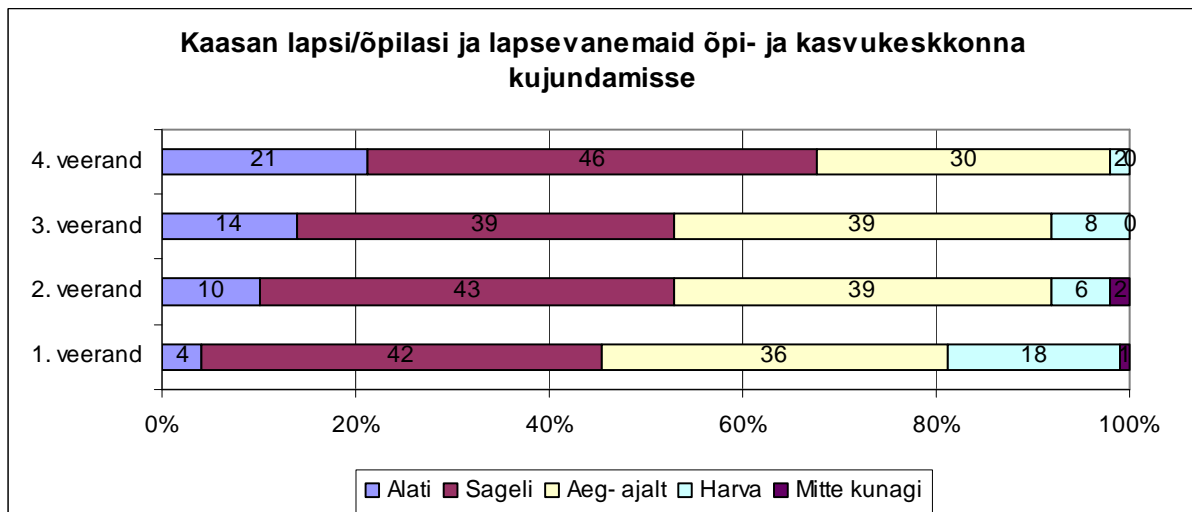
Tallinna Ülikooli lõpetajad andsid kõige harvem (5%) vastuseks, et suudavad alati laste probleeme märgata ning neile sobivalt reageerida. Samas oli nende hulgas kõige enam (82%) neid, kes ütlesid, et suudavad seda sageli. Ka Tartu Ülikooli lõpetajad andsid üpris harva (20%) vastuseks „Alati”, samas ei olnud nende seas nii suur osakaal ka neid, kes arvavasid, et suudavad seda sageli (60%) ning selle võrra rohkem neid, kes arvavad sellega hakkama saavat aeg- ajalt. Kõige enesekindlamad olid oma vastustes Pedagoogilise Seminari

lõpetajad, kes arvasid et märkavad ja reageerivad sobivalt alati 57% ulatuses ning sageli 43% ulatuses.

Joonis 32 Loon lastele mängimiseks mitmekesiseid võimalusi (vastasid vaid lasteaiakasvatajad). (%)

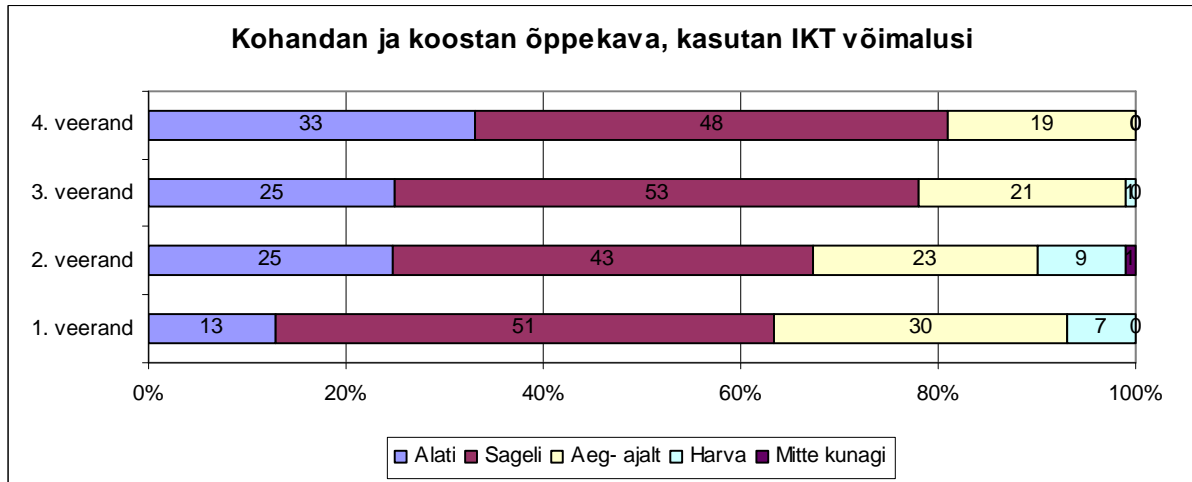
Lasteaiakasvatajate usk sellesse, et lastele suudetakse luua mängimiseks mitmekesiseid võimalusi, püsis esimesel kahel veerandil enamvähem samal tasemel. (Alati 38- 39%, sageli 55- 45% ning aeg-ajalt 7 ja 17%) Kolmandal ning neljandal veerandil kasvav nende lasteaiatõpetajate osakaal, kes arvasid, et suudavad luua mitmekesiseid mängimisvõimalusi alati üle 40 protsendi (3. veerand 43%, 4. veerand 47%) ning need, kes varem olid andnud vastuseks aeg-ajalt, vastasid, et suudavad seda teha sageli.

Joonis 33 Kaasan lapsi/õpilasi ja lapsevanemaid õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisse. (%)

1. veerandil andsid vaid 4% õpetajatest vastuse „Alati” küsimusele, kas kaasavad lapsi/õpilasi kasvukeskkonna kujundamisse. Antud vastuse andnud respondentide osakaal kasvab 4. veerandiks 21%-ni. Sageli õpilasi ja lapsevanemaid kaasavate vastajate hulk jäi veerandite lõikes enamvähem samaks, kõikides 40% ümber. Veerandite lõikes jäi vähemaks

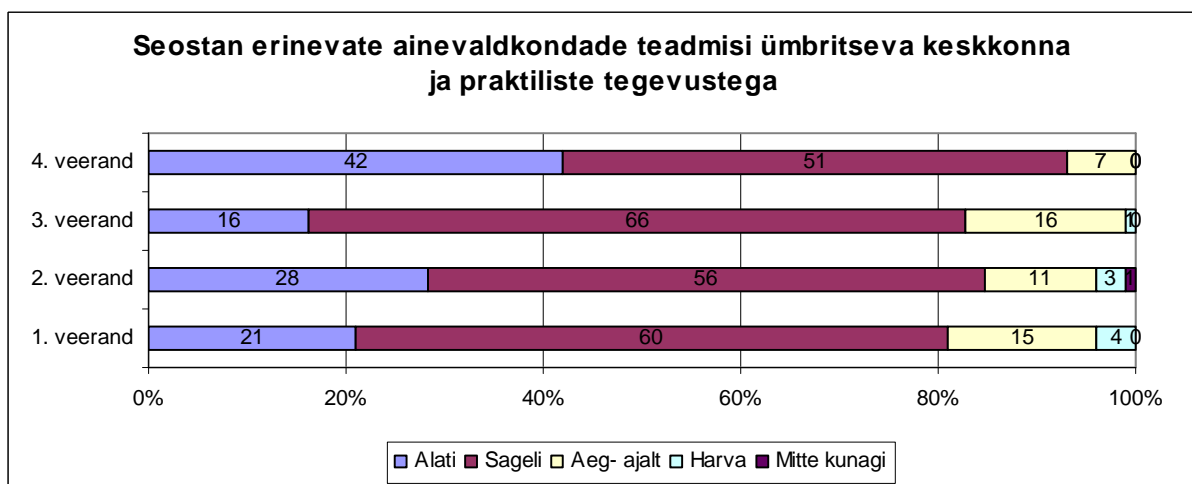
neid, kes kaasasid õpilasi või lapsevanemaid kasvukeskkonna kujundamisse aeg-ajalt või harva. (Aeg-ajalt- 1. veerand 36%, 4. veerand 30%; Harva- 1. veerand 18%, 4. veerand 2%)

Joonis 34 Kohandan ja koostan õppekava, kasutan IKT võimalusi. (%)

Nooremõpetajate osakaal, kes väitele „Kohandan ja koostan õppekava, kasutan IKT võimalusi” andsid vastuseks alati, kasvas veerandite lõikes 13 protsendilt esimesel veerandil 33 protsendini neljandal veerandil. Vastajate osakaal, kes andsid hinnangu „Sageli” jäi veerandite lõikes enamvähem samaks kõikides 50% ümber. Samas vähenes nende vastajate osakaal, kes kohandavad ja koostavad õppekava ning kasutavad IKT võimalus aeg-ajalt või harva.

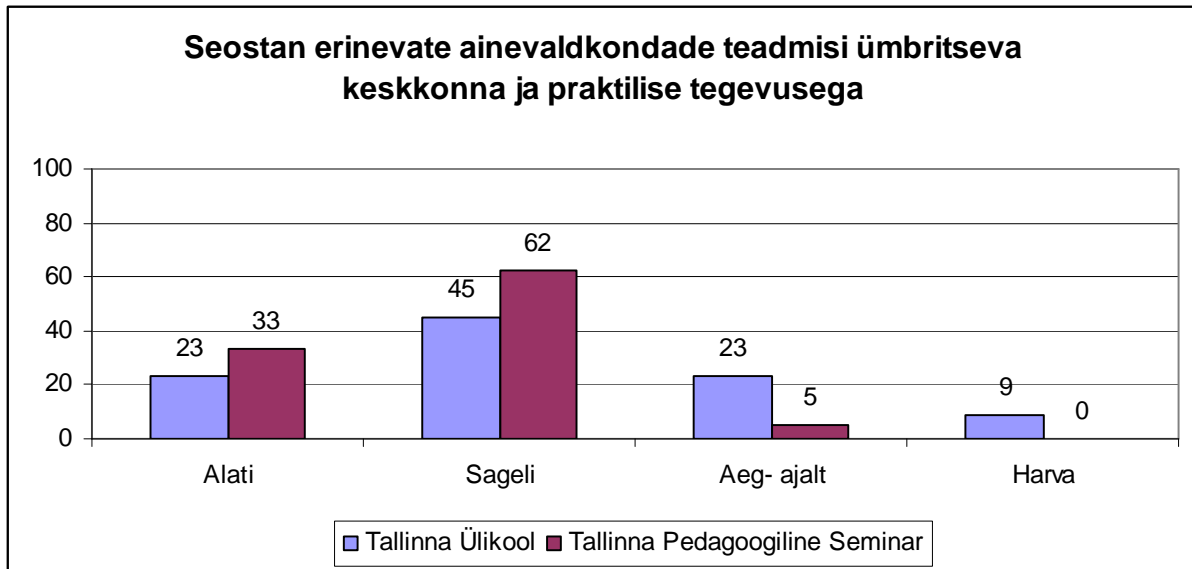
Õppimise juhendamine

Joonis 35 Seostan erinevate ainevaldkondade teadmisi ümbritseva keskkonna ja praktilise tegevusega. (%)

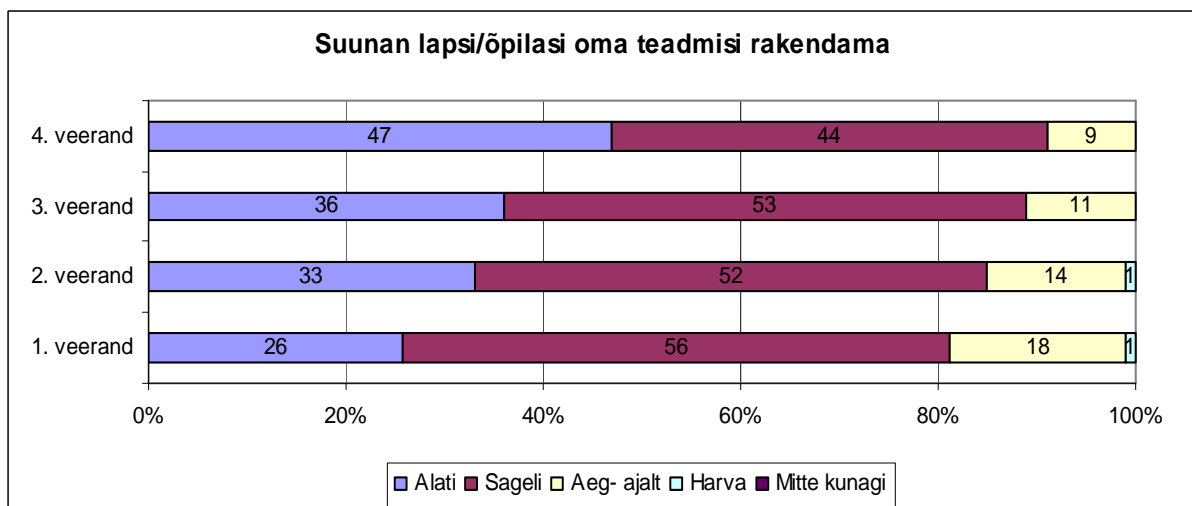
Hinnangud väitele „Seostan erinevate ainevaldkondade teadmisi ümbritseva keskkonna ja praktilise tegevusega” muutusid õppeveerandite jooksul mitmes suunas jõudes siiski viimase veerandi lõpuks tasemele, kus õppeveerandite võrdluses enim nooremõpetajaid

andis hinnangu „Alati” (42%) või „Sageli” (51%). Üllatavalt olid aga hinnangud peale 4. veerandi kõrgemad veel 2. veerandil, mil 28% vastanutest ütles, et seostab teadmisi keskkonna ja praktilise tegevusega alati ning 56%, et teeb seda sageli. 3. veerandil toimus miskipärast langus, eriti silmapaistvalt vähenes nende respondentide osakaal, kes andsid vastuse alati (16%, madalam isegi 1. veerandil selle vastuse andnute osakaalust, mis oli 21%).

Joonis 36 Olulised erinevused esinesid Tallinna Ülikooli ning Tallinna Pedagoogilise Seminari lõpetanud vastajate hinnangute vahel. (%)

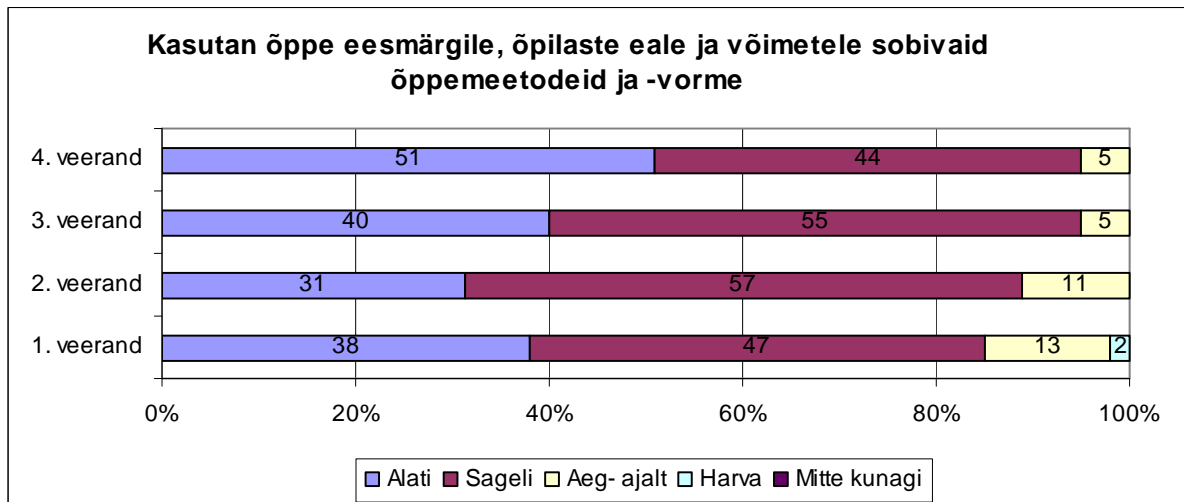
Tallinna Pedagoogilise Seminari lõpetanud andsid sagedamini vastuseks „Alati” või „Sageli” (kokku 95% vastustest) kui Tartu Ülikooli lõpetanud vastajad (kokku 68% vastustest).

Joonis 37 Suunan lapsi/õpilasi oma teadmisi rakendama. (%)

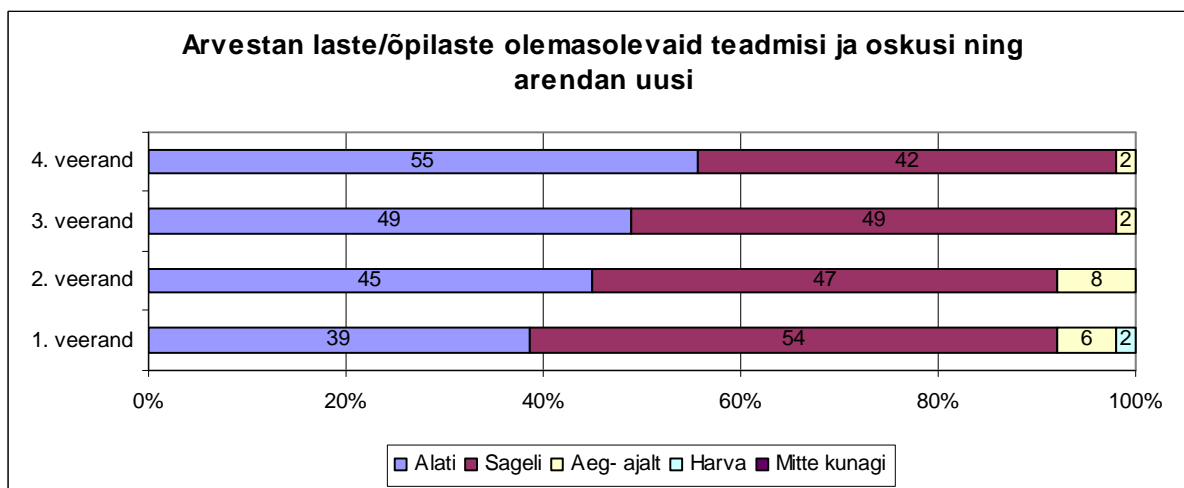
Nende nooremõpetajate hulk, kes alati lapsi/õpilasi oma teadmisi rakendama suunasid, kasvas õppeveerandite lõikes pidevalt (1. veerand 26%, 2. veerand 33%, 3. veerand 36% ning 4. veerand 47%). Nende osakaal, kes tegid seda aeg-ajalt vähenes veerandite lõikes 18

protsendilt 9-le. Nooremõpetajate osakaal, kes suunasid lapsi teadmisi rakendama sageli jäi veerandite lõikes enam- vähem samaks kõikudes 50% ümber.

Joonis 38 Kasutan õppe eesmärgile, õpilaste eale ja võimetele sobivaid õppemeetodeid ja -vorme. (%)

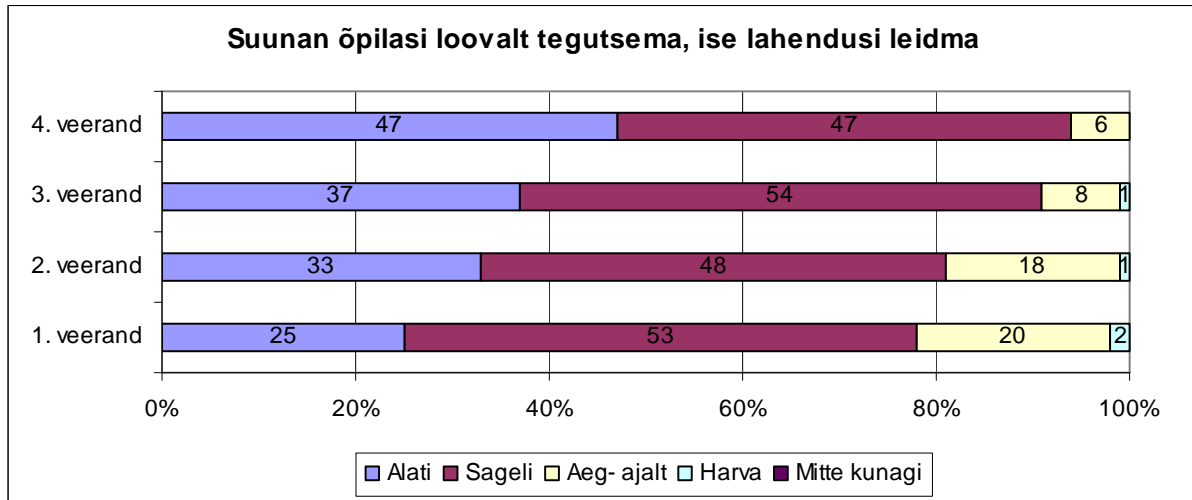
Esimesel veerandil väitis 38% vastajatest, et kasutab õppe eesmärgile, õpilaste eale ja võimetele vastavaid õppemeetodeid alati, ning 47%, et teevad seda sageli (kokku 85%). Teisel veerandil andsid neid vastuseid kokku 88% vastajatest, samas vähenes nende nooremõpetajate hulk, kes vastasid „alati” 31 protsendile. Kolmandal ja neljandal veerandil oli võrdselt 95% neid, kes ütlesid, et suudavad alati või sageli kasutada sobivaid õppemeetodeid- ja vorme.

Joonis 39 Arvestan laste/õpilaste olemasolevaid teadmisi ja oskusi ning arendan uusi. (%)

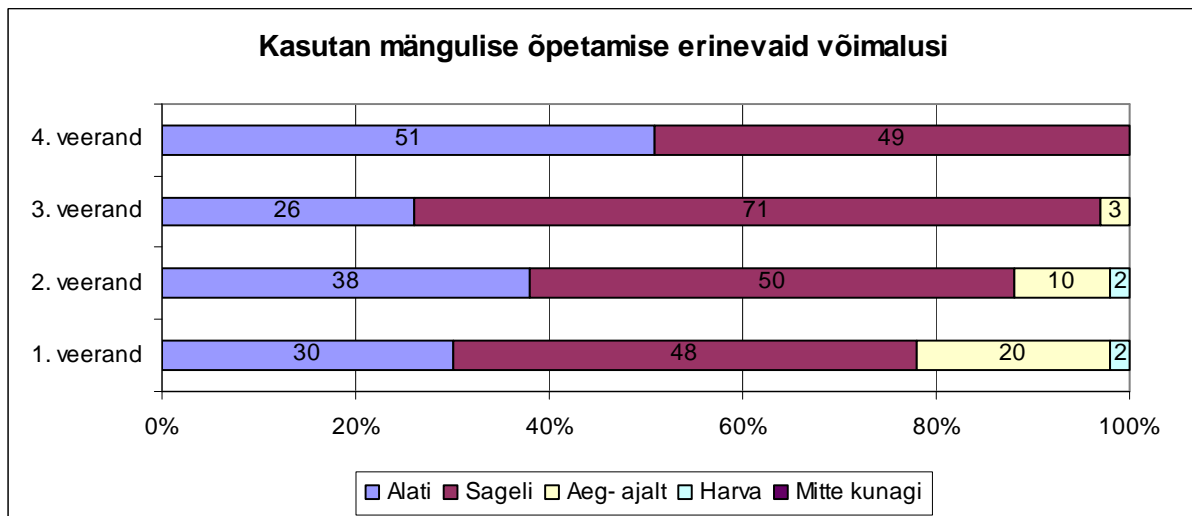
Nooremõpetajate hinnang oma võimele arvestada õpilaste olemasolevate teadmiste ja oskustega ning arendada uusi paranes veerandite lõikes. Esimesel kahel veerandil arvasid 92% vastanutest, et suudavad seda teha alati või sageli. Kolmandal ja neljandal veerandil oli sellise vastuse andnute osakaal juba 98%. Pidevalt kasvas veerandite lõikes nende

nooremõpetajate osakaal, kes andsid vastuseks „alati”. (1. veerand 39%, 2. veerand 45%, 3. veerand 49% ja 4. veerand 55%)

Joonis 40 Suunan õpilasi loovalt tegutsema, ise lahendusi leidma. (%)

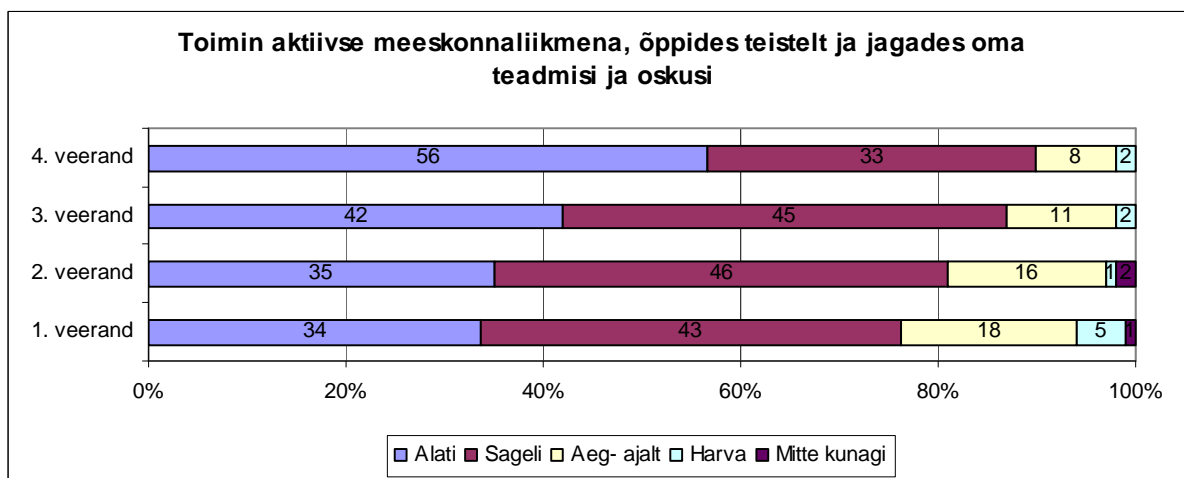
Veerandite lõikes kasvas nende nooremõpetajate osakaal, kes andsid väitele „Suunan õpilasi loovalt tegutsema, ise lahendusi leidma” andsid vastuseks alati või sageli. (1. veerandil kokku 78%, 2. veerandil 81%, 3. veerandil 91% ja 4. veerandil 94%).

Joonis 41 Kasutan mängulise õpetamise erinevaid võimalusi (vastasid vaid lasteaiakasvatajad). (%)

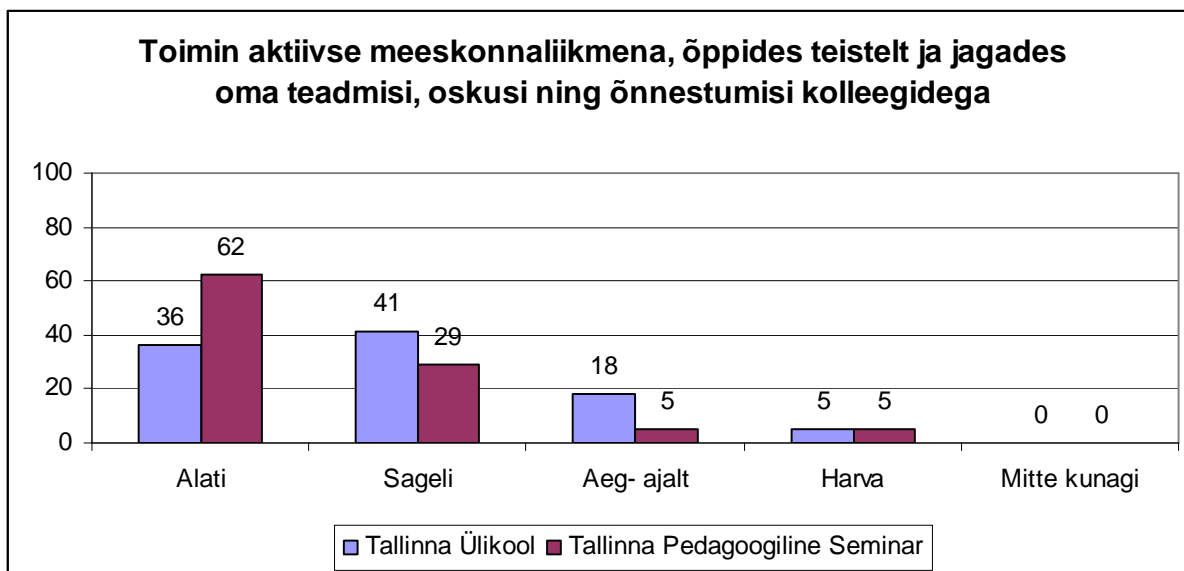
Vastavalt nooremõpetajate hinnangutele kasvas mängulise õpetamise erinevate võimaluste kasutamine õppeveerandite lõikes. Esimesel veerandil anti vastuseid alati või sageli 78% osas, 2. veerandil 88% osas, kolmandal veerandil 97% osas ning 4. veerandil leidsid kõik nooremõpetajad, et kasutavad mängulise õpetamise võimalusi alati või sageli.

Koostöö

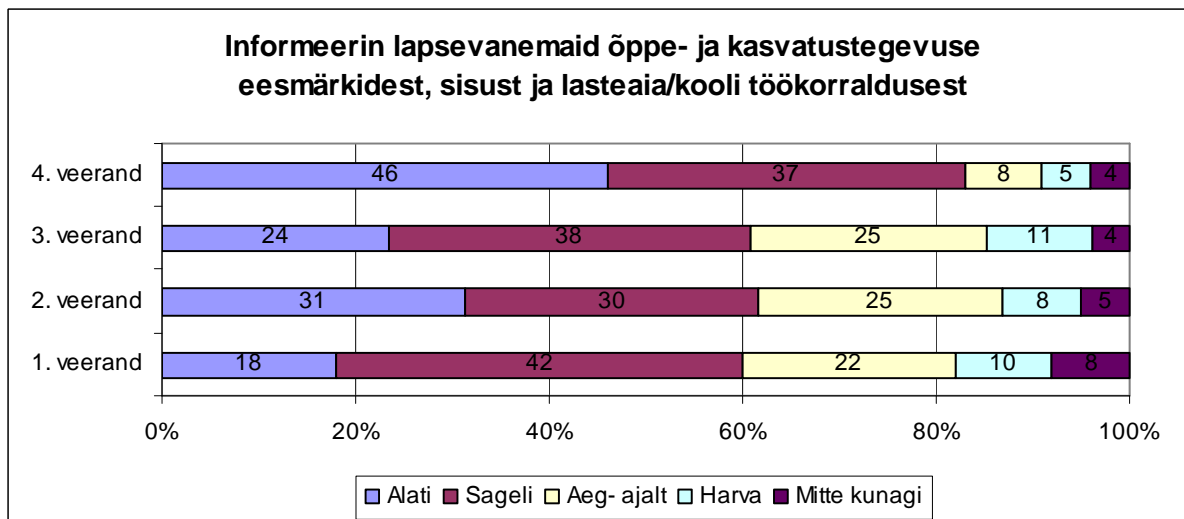
Joonis 42 Toimin aktiivse meeskonnaliikmena, õppides teistelt ja jagades oma teadmisi ja oskusi. (%)

Hinnang oma toimimisele aktiivse meeskonnaliikmena paranes veerandite lõikes. Esimesel veerandil anti väitle hinnanguks alati või sageli 77% osas, 2. veerandil oli selle hinnangu andnute osakaal 81%. Samas leidis esimesel kahel veerandil ka neid nooremõpetajaid, kes väitsid, et ei õpi teistelt ega jaga oma kogemusi mitte kunagi (1. veerandil 1 ja 2. veerandil 2 protsenti). Kolmandal ning neljandal veerandil enam selliseid vastuseid ei antud ning 87% kolmandal veerandil ning 89% neljandal veerandil vastanud nooremõpetajatest arvas, et toimivad aktiivse meeskonnaliikmena alati või sageli.

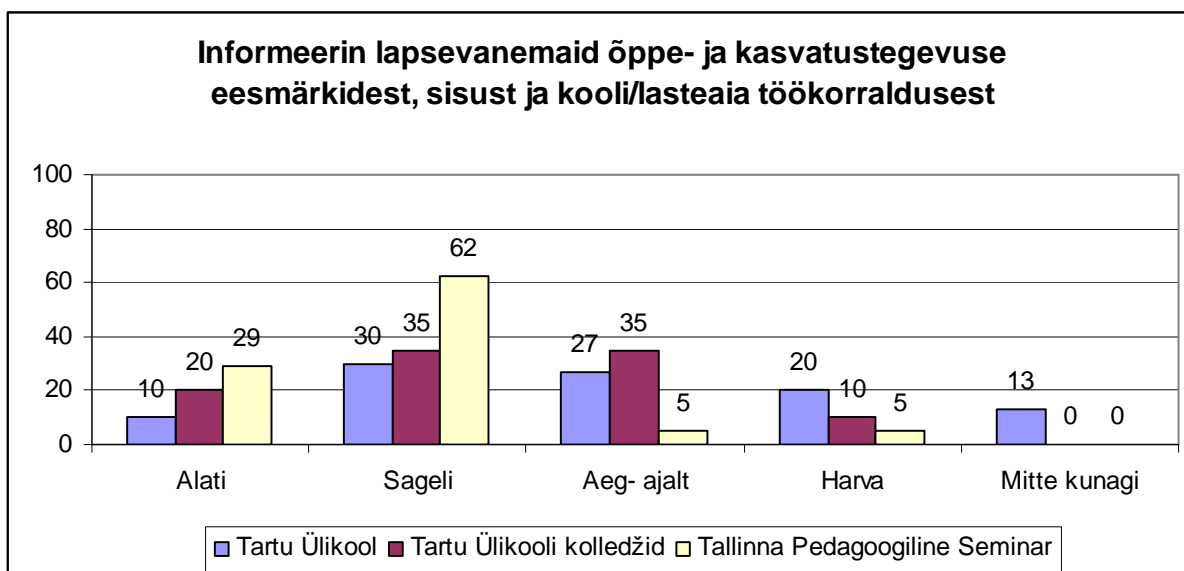
Joonis 43 Olulised erinevused Tallinna Ülikooli ning Tallinna Pedagoogilise Seminari lõpetanud vastajate vahel. (%)

Oma tegutsemist aktiivse meeskonnaliikmena hindavad sagedasemaks Pedagoogilise Seminari lõpetajad, kelledest 62% olid seisukohal, et teevad seda alati. Tallinna Ülikooli lõpetanute seas oli sellise vastuse andnuid vaid 36%.

Joonis 44 Informeerin lapsevanemaid õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidest, sisust ja lasteaia/kooli töökorraldusest. (%)

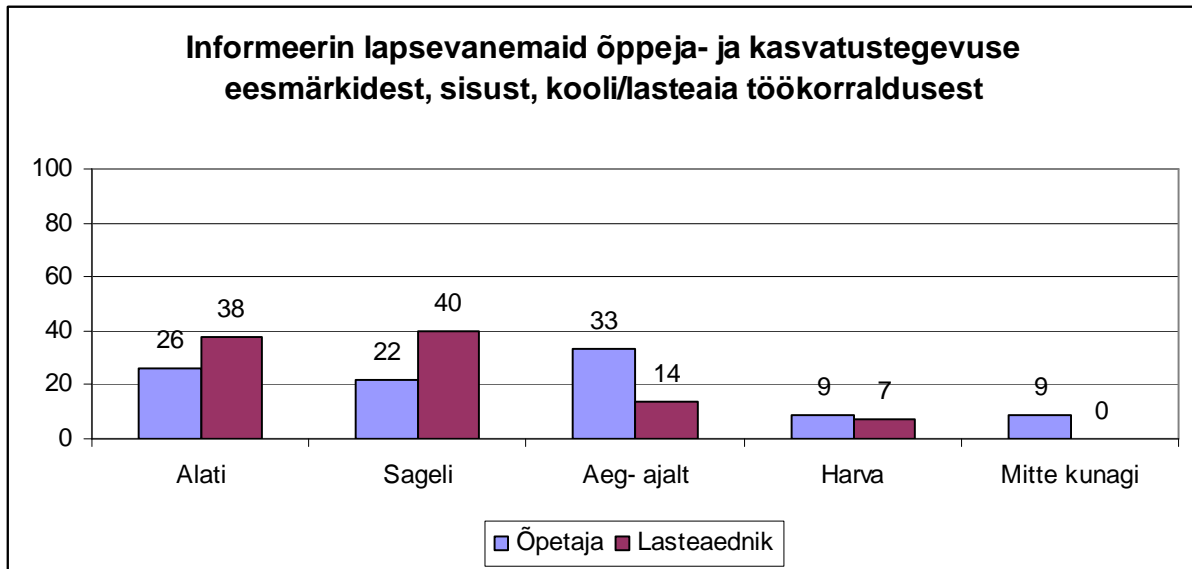
Esimese kolme veerandi jooksul polnud erilisi muutusi selle osas, kuivõrd tihti nooremõpetajad lapsevanemaid õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidest, sisust ja lasteaia/kooli töökorraldusest informeerisid. Kõigi kolme nimetatud veerandi jooksul oli neid, kes tegid seda alati või sageli umbes 60%, neid kes tegid seda aeg-ajalt 20-25%, neid kes tegid seda harva umbes 10% ning neid kes ei teinud seda mitte kunagi alla 10%. Neljandal veerandil kasvas märgatavalt nende nooremõpetajate osakaal, kes väitsid et informeerivad vanemaid alati (46%), vastuse „sageli” andnute osakaal jäi samale tasemele, oluliselt vähenes aga nende osakaal, kes andsid vastuse „aeg-ajalt” (4. veerandil vaid 8%).

Joonis 45 Olulised erinevused Tartu Ülikooli ja Tartu Ülikooli kolledžite ning Pedagoogilise Seminari vahel. (%)

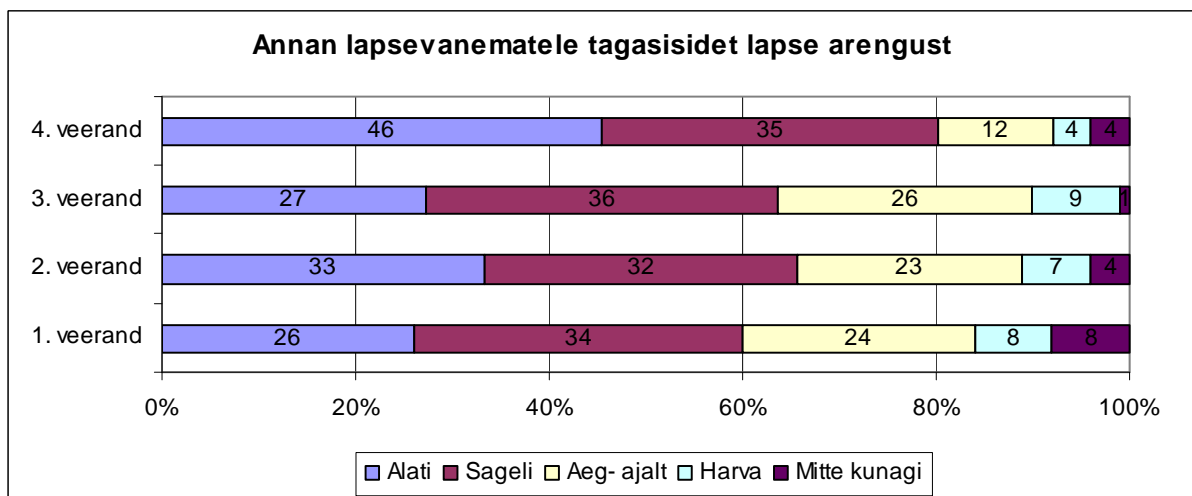
Lapsevanemate informeerimise sageduse osas erinesid Tartu Ülikooli lõpetajate antud vastused oluliselt Tartu Ülikooli kolledžite lõpetajate ning Pedagoogilise Seminari lõpetajate

vastustest. Tartu Ülikooli lõpetanute seas oli kõige vähem (10%) neid, kes arvasid, et informeerivad lapsevanemaid alati. Erinevalt teiste nimetatud koolide lõpetajatest andis 13% Tartu Ülikooli lõpetanud vastajatest vastuseks, et ei informeerigi vanemaid mitte kunagi. Kolmest grupist andsid Pedagoogilise Seminari lõpetajad kõige suuremas osas vastuseks, et informeerivad lapsevanemaid alati (29%) või sageli (62%).

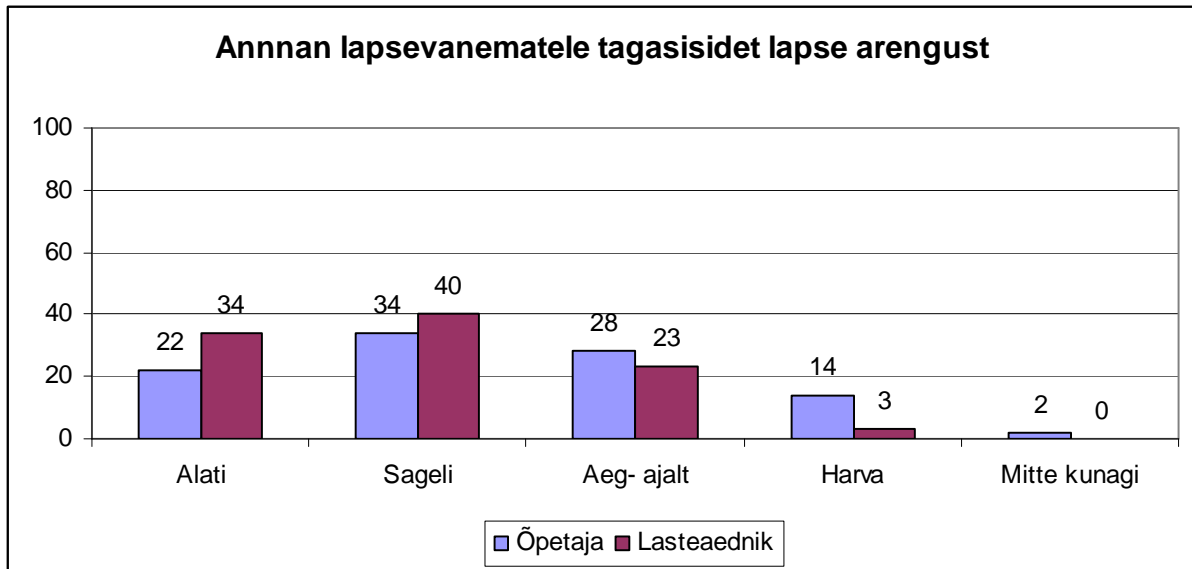
Joonis 46 Lasteaiaõpetajate ja õpetajate võrdlus (olulised erinevused 1.-2. veerandil, tabelis 2. veerand) (%)

1. ja 2. veerandi lõpus antud vastustes esinesid olulised erinevused lasteaiaõpetajate ja kooliõpetajate vahel. Lasteaiaõpetajatest vastasid 88%, et informeerivad lapsevanemaid alati või sageli, õpetajate seas oli sama vastuse andnuid vaid 48%. Samas võib nii siin kui ka eelmisel joonisel kujutatud erinevuste taga olla töö erinev iseloom, mistõttu lasteaiakasvatajatel on lapsevanematega tihedam kontakt kui kooliõpetajatel.

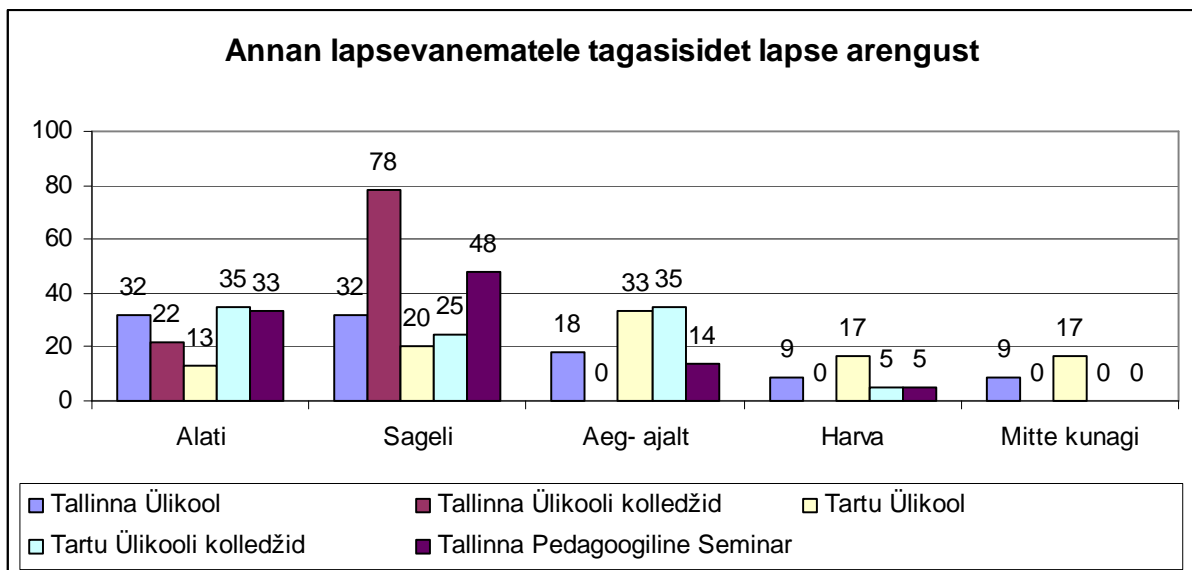
Joonis 47 Annan lapsevanematele tagasisidet lapse arengust. (%)

Nooremõpetajate hinnang vanematele tagasiside andmise sageduse kohta muutus veerandite jooksul üldjoontes paremaks: kui esimesel veerandil arvasid 60%, et annavad tagasisidet alati või sageli, siis 4. veerandil oli sellise hinnangu andnud õpetajaid juba 81%. Erandina paistab silma kolmas õppeveerand, mil hinnangud tagasiside andmisele muutusid kehvemaks.

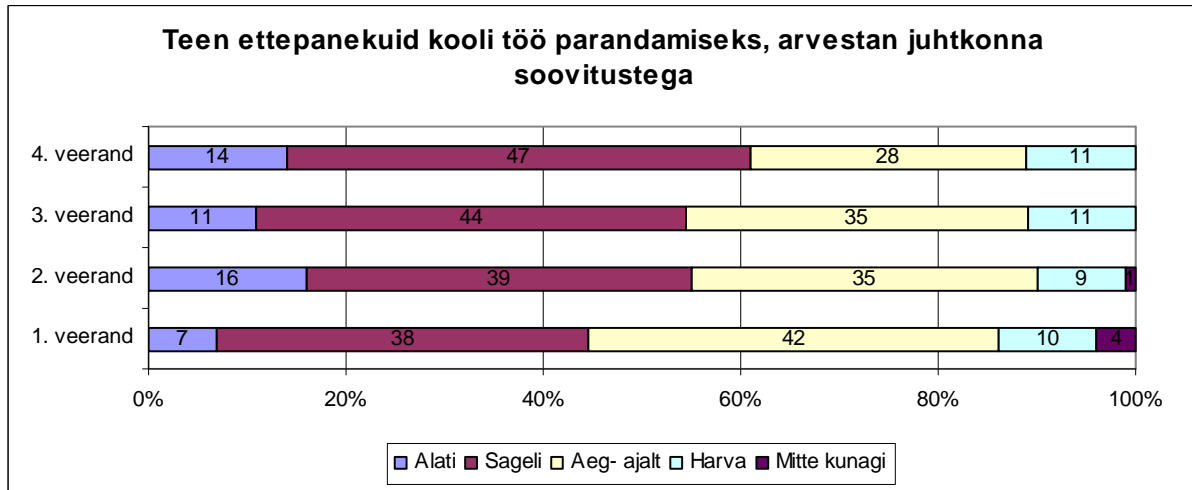
Joonis 48 Olulised erinevused lasteaiaõpetajate ja õpetajate vahel (olulised erinevused 1., 2. ja 3. veerandil, joonisel 3. veerand) (%)

Ka lapsevanematele tagasiside andmise koha pealt on edukamad lasteaiaõpetajad: 47% neist vastas 3. veerandil, et teevad seda alati või sageli, kooliõpetajate seas oli sama vastuse andnute osakaal 56%.

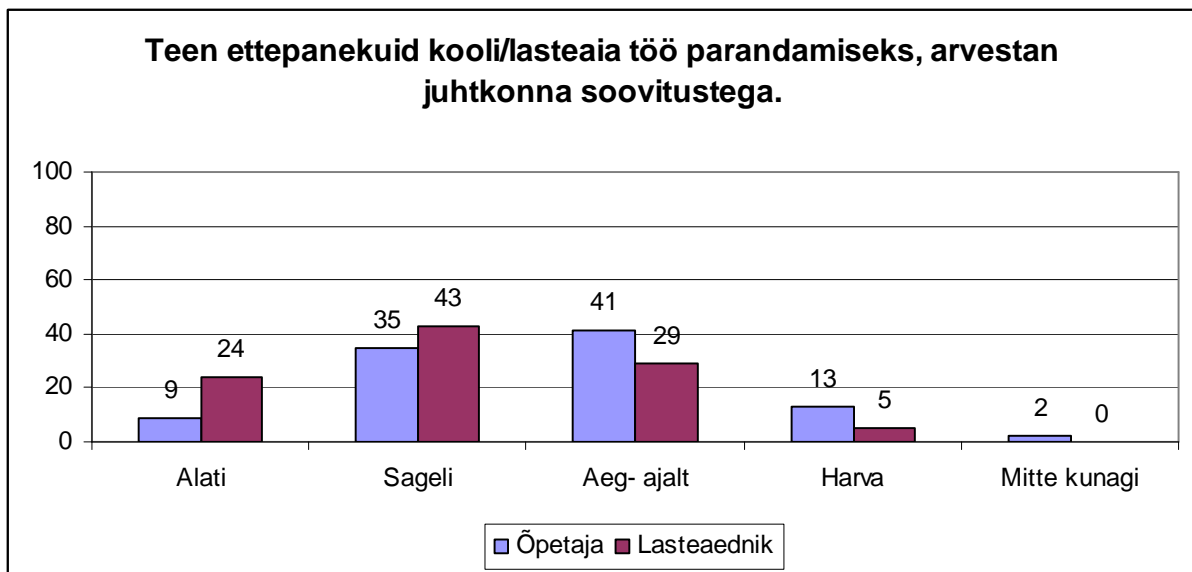
Joonis 49 Olulised erinevused ilmsesid Tartu Ülikooli ja kõikide teiste koolide lõpetajate vahel. (%)

Teiste ülikoolide lõpetajatest harvemini annavad lapsevanematele tagasisidet Tartu Ülikooli lõpetanud nooremõpetajad, kelledest alati või sageli teevad seda vaid 33%. (TLU- 64%, TLU kolledžid- 100%, TU kolledžid- 60% ja Pedagoogiline Seminar- 81%)

Joonis 50 Teen ettepanekuid kooli töö parandamiseks, arvestan juhtkonna soovitustega. (%)

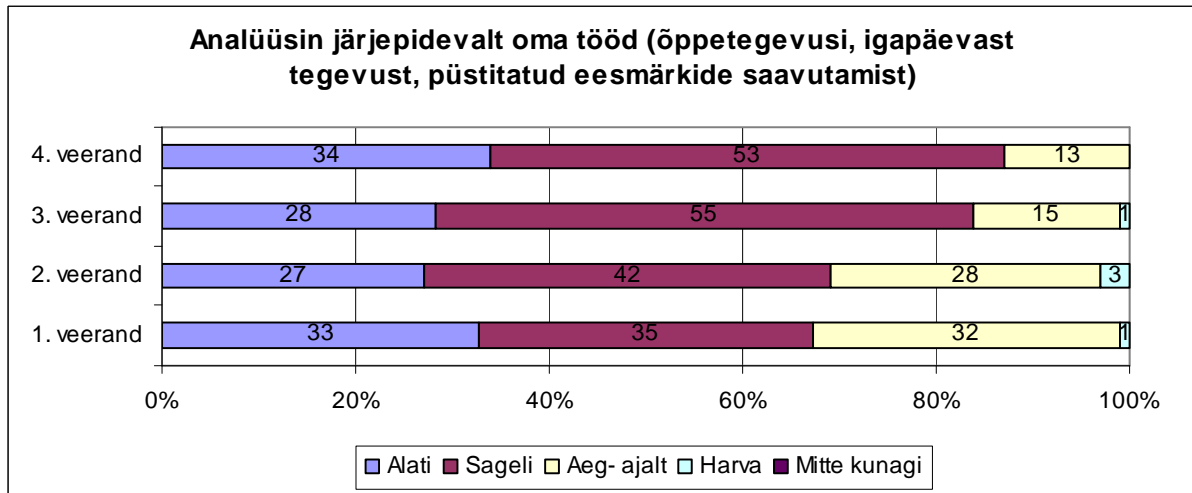
Väite „Teen ettepanekuid kooli töö parandamiseks, arvestan juhtkonna soovitustega” kohta antud hinnangud peale esimest veerandit oluliselt ei muutunud. Oodatult ei olnud nooremõpetajad esimesel õppeveerandil veel eriti julged oma arvamust avaldama ning nende osakaal, kes tegid seda alati oli vaid 7%. 38% oli neid, kes tegid seda sageli, 42% andis vastuseks aeg- ajalt, 10% harva ning 4% mitte kunagi. Järgneval kolmel veerandil oli neid, kes andsid vastuseks alati, veidi üle 10%, vastuse sageli andnuid 40-50 protsendi vahel, aeg- ajalt 30 ning harva või mitte kunagi 10% ümber.

Joonis 51 Olulised erinevused ilmsesid lasteaiaõpetajate ja õpetajate vastuste vahel. (erinevused 1. ja 2. veerandil, joonisel 2. veerand) (%)

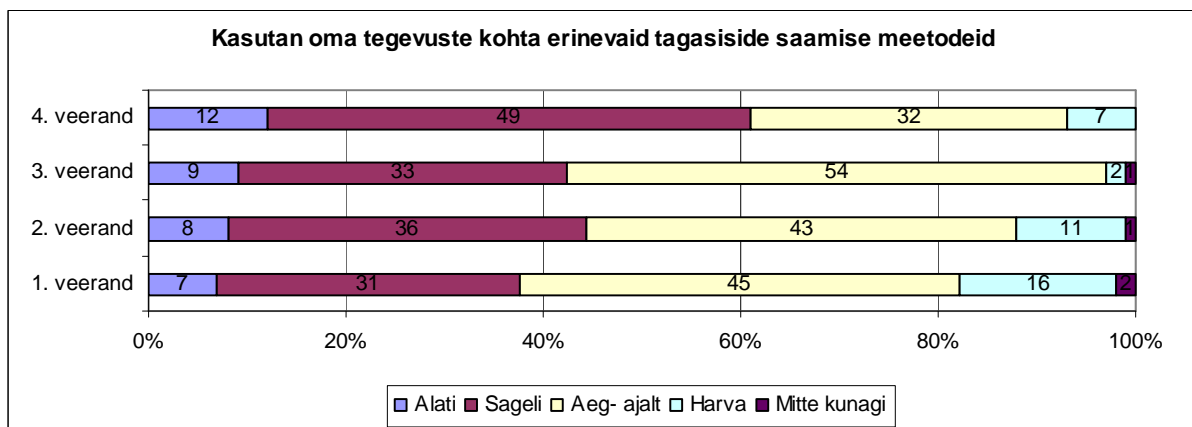
Julgemad oma arvamust avaldama ning juhtkonna soovitusi kuulda võtma olid lasteaiaõpetajad, kellest 67% tegid seda alati või sageli. Kooliõpetajate antud vastustes oli nimetatud valikute osakaal vaid 44%.

Eneseanalüüs ja professionaalne areng

Joonis 52 Analüüsin järjepidevalt oma tööd (õppetegevusi, igapäevast tegevust, püstitatud eesmärkide saavutamist). (%)

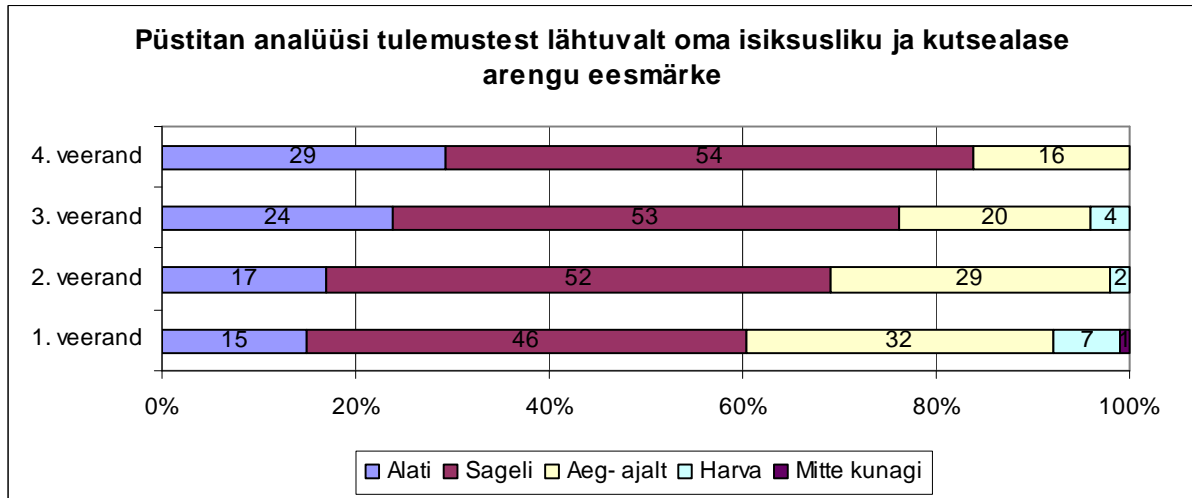
Esimesel kahel veerandil analüüsisid nooremõpetajad oma tööd veidi vähem kui järgnenud kahel veerandil. Esimestel veeranditel tegi seda alati või sageli umbes 70% nooremõpetajaid ning aeg-ajalt või harva umbes 30%. Viimasel kahel veerandil tõusis end alati või sageli analüüsivate nooremõpetajate osakaal 90% lähedale.

Joonis 53 Kasutan oma tegevuste kohta erinevaid tagasiside saamise meetodeid. (%)

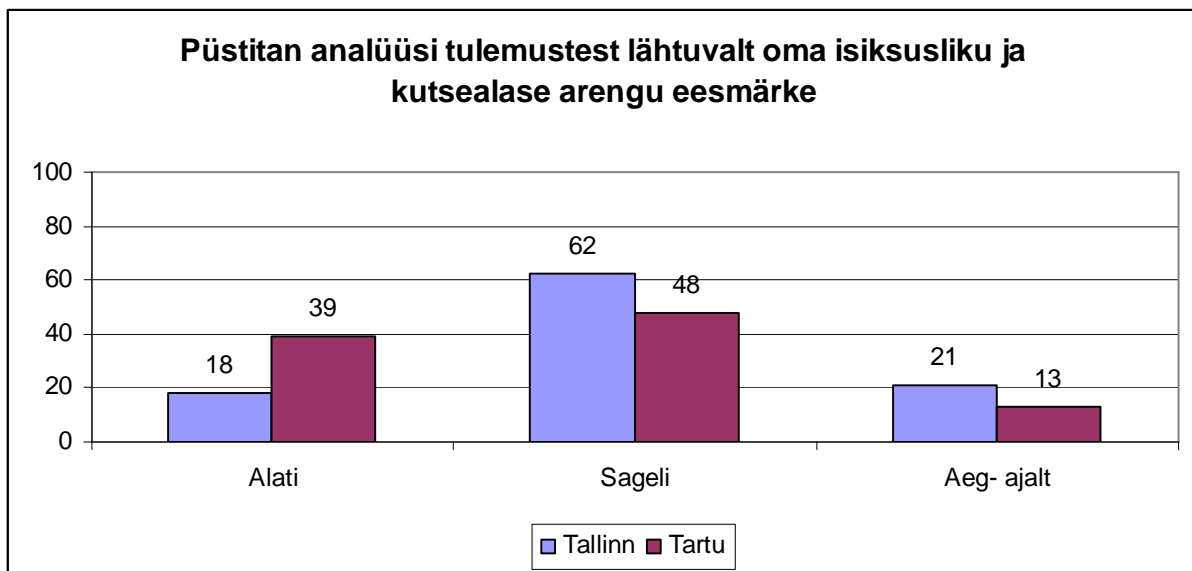
Esimesel kolmel veerandil ei muutunud oluliselt nende nooremõpetajate osakaal, kes alati või sageli kasutasid erinevaid tagasiside saamise meetodeid, püüdes 40% ümber. Seevastu vähenes nimetatud veerandite lõikes nende nooremõpetajate osakaal, kes kasutasid erinevaid tagasiside saamise meetodeid harva või mitte kunagi. (18-lt 3 protsendile). Neljandal veerandil suurenes oluliselt nende nooremõpetajate osakaal, kes andsid vastuseks

alati või sageli, jõudes 61%-ni. Juurdekasv toimus peamiselt nende nooremõpetajate arvelt, kes seni kasutasid erinevaid tagasiside saamise meetodeid aeg- ajalt.

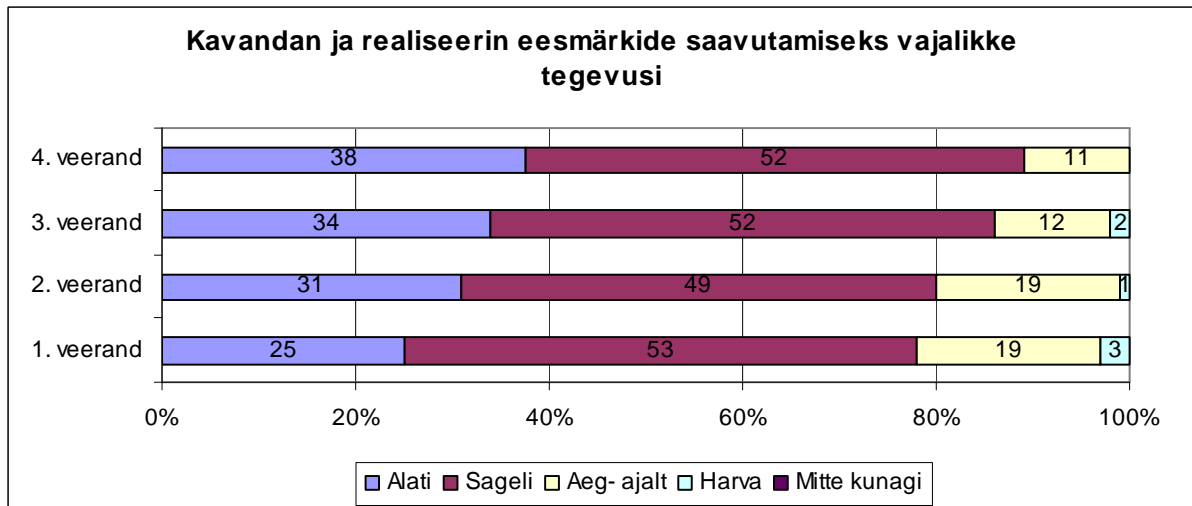
Joonis 54 Püstitan analüüsi tulemustest lähtuvalt oma isiksusliku ja kutsealase arengu eesmäärke. (%)

Eesmärkide püstitamise osas on veerandite lõikes märgata edasiminekut. Igal veerandil oli rohkem neid, kes püstitasid eesmäärke lähtuvalt analüüsist alati või sageli (1. veerandil 61%, 2. veerandil 69%, 3. veerandil 77% ja 4. veerandil 83%). Vähenes aga nende nooremõpetajate hulk, kes püstitasid lähtuvalt analüüsist eesmäärke aeg- ajalt, harva või mitte kunagi.

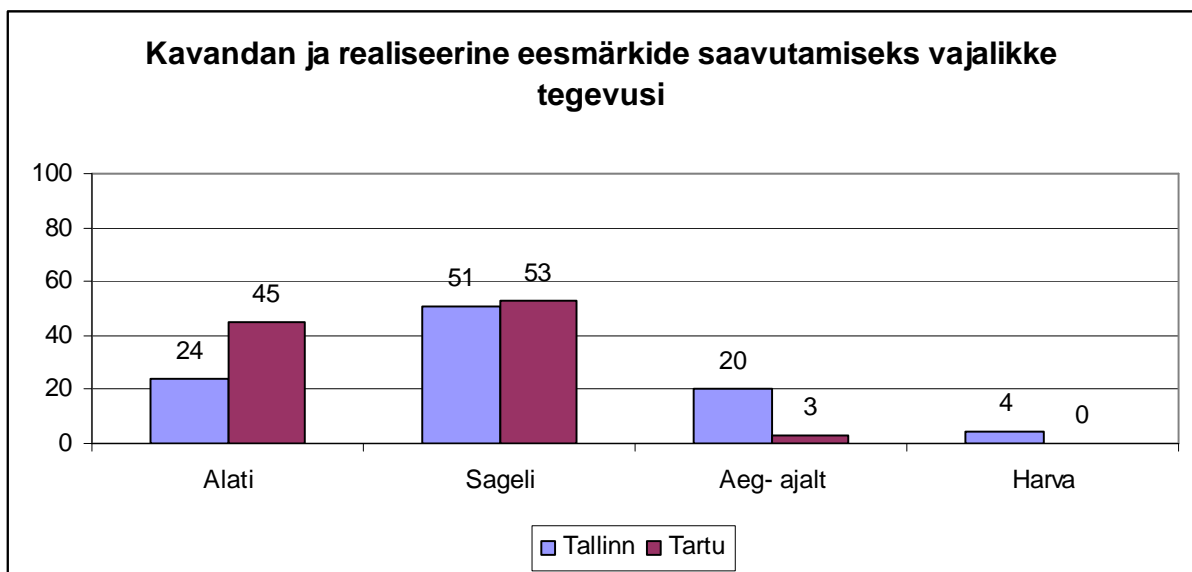
Joonis 55 Tallinnas ja Tartus tugiprogrammi läbinute võrdlus (olulised erinevused 3-4 veerand, joonisel 4 veerand) (%)

3. ja 4. veerandil ilmnisid olulised erinevused Tallinnas ja Tartus tugiprogrammi läbinud nooremõpetajate vahel. Tartus programmi läbinutest püstitasid eesmäärke lähtuvalt analüüsist alati 39% ja sageli 48%. Tallinnas tugiprogrammis osalenutest ütles 18%, et püstitavad eesmäärke lähtuvalt analüüsist alati ning 62%, et teevad seda sageli.

Joonis 56 Kavandan ja realiseerin eesmärkide saavutamiseks vajalikke tegevusi. (%)

Eesmärkide saavutamiseks vajalikke tegevusi kavandati ja realiseeriti veerandite lõikes aina enam, seejuures püsis nende osakaal, kes tegid seda sageli, stabiilselt 50 protsendi juures. Veerandite lõikes lisandus neid nooremõpetajaid, kes andsid vastuseks alati. (1. veerandil 25%, 4. veerandil 38%) ning vähenes nende osakaal, kes andsid vastuseks aeg- ajalt või harva (1. veerandil 22%, 4. veerandil 11%).

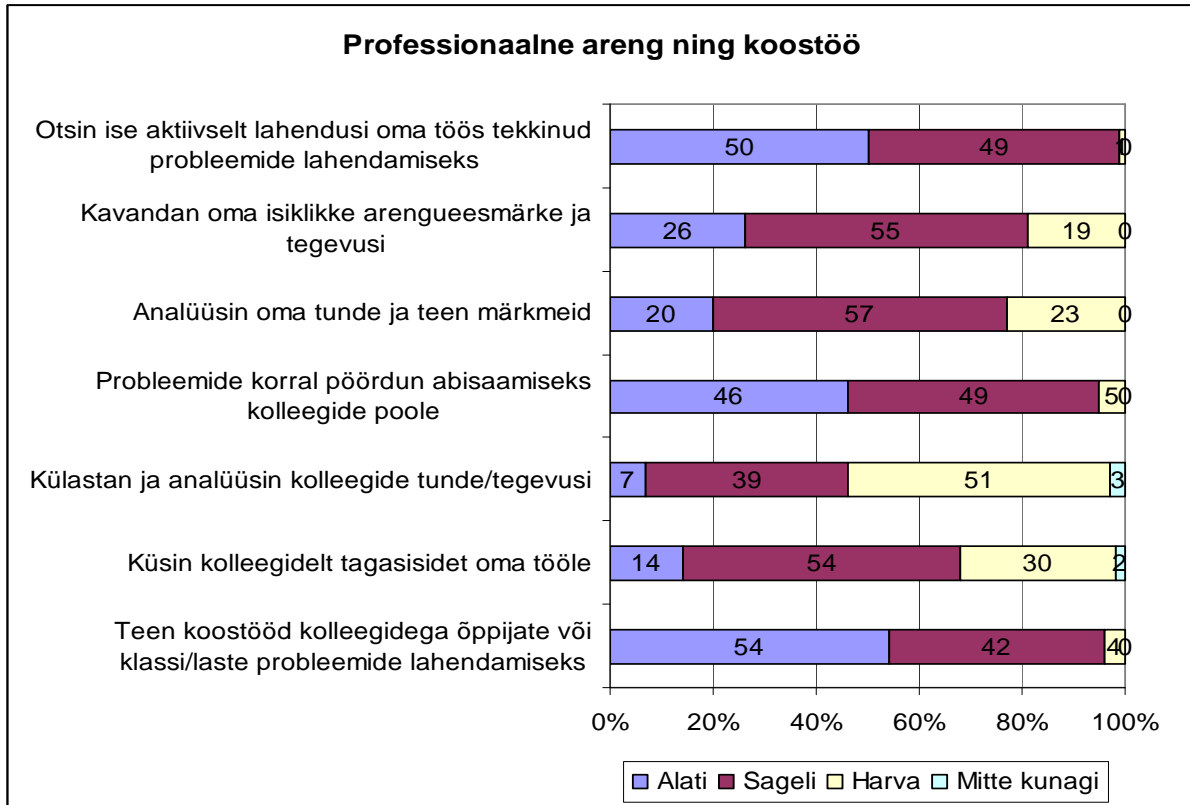

Joonis 57 Tallinnas ja Tartus tugiprogrammi läbinute võrdlus. (olulised erinevused 2. ja 3. veerand, joonisel 3. veerand) (%)

Tartus tugiprogrammi läbinuid nooremõpetajad väitsid suuremas osas, et kavandavad ja realiseerivad eesmärkide saavutamiseks vajalikke tegevusi alati. Sellise vastuse andnute osakaal oli Tartus programmi läbinute seas 45% Tallinna 24% vastu.

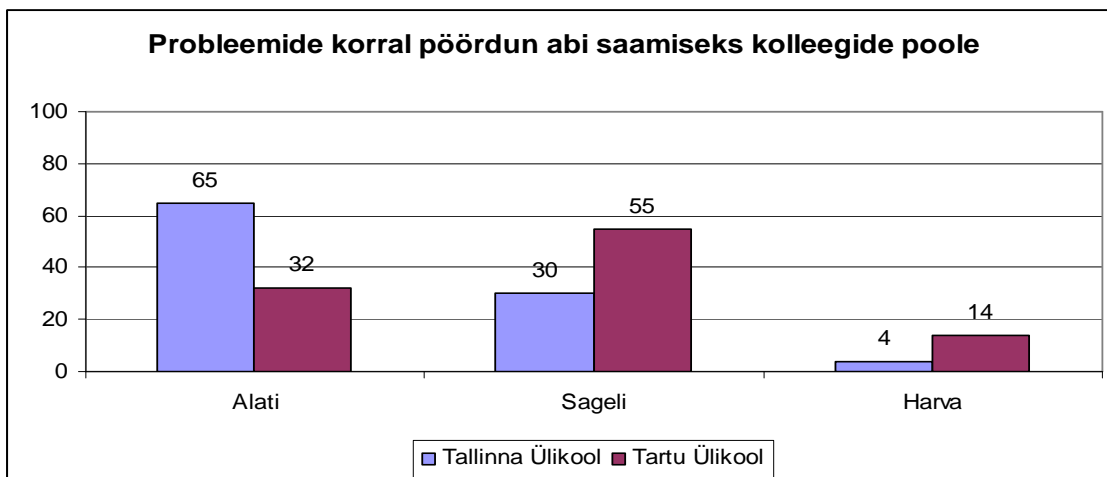
4. Professionaalne areng ning koostöö

Antud küsimused on esitatud II veerandi/etapi lõpus.

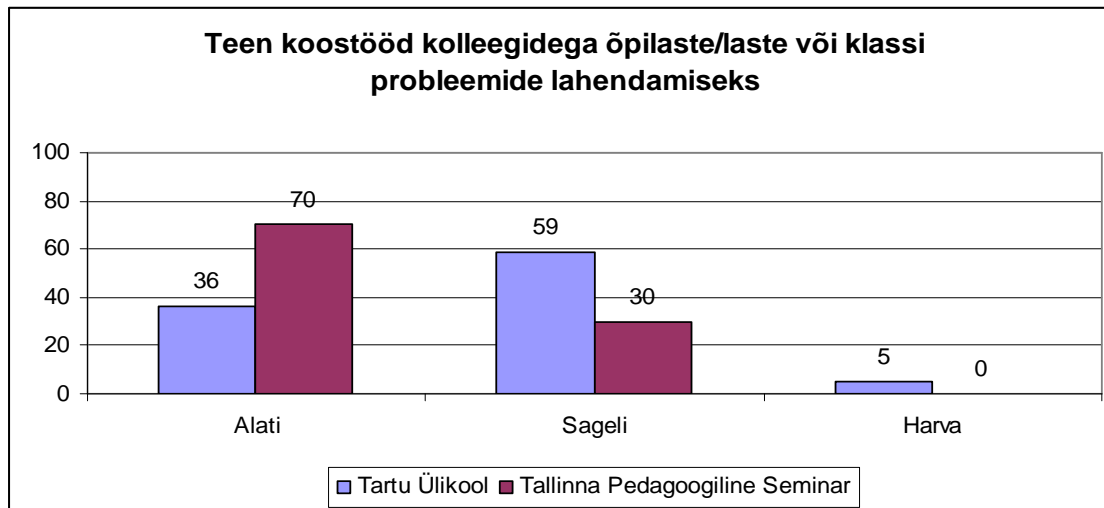
Joonis 58 Professionaalne areng ning koostöö. (%)

Kõige rohkem, pea 100 protsendi ulatuses, anti vastuseid alati või sageli väidetele „Otsin ise aktiivselt lahendusi oma töös tekkinud probleemide lahendamiseks”, „Probleemide korral pöördun abisaamiseks kolleegide poole” ja „Teen koostööd kolleegidega õppijate või klassi/laste probleemide lahendamiseks”.

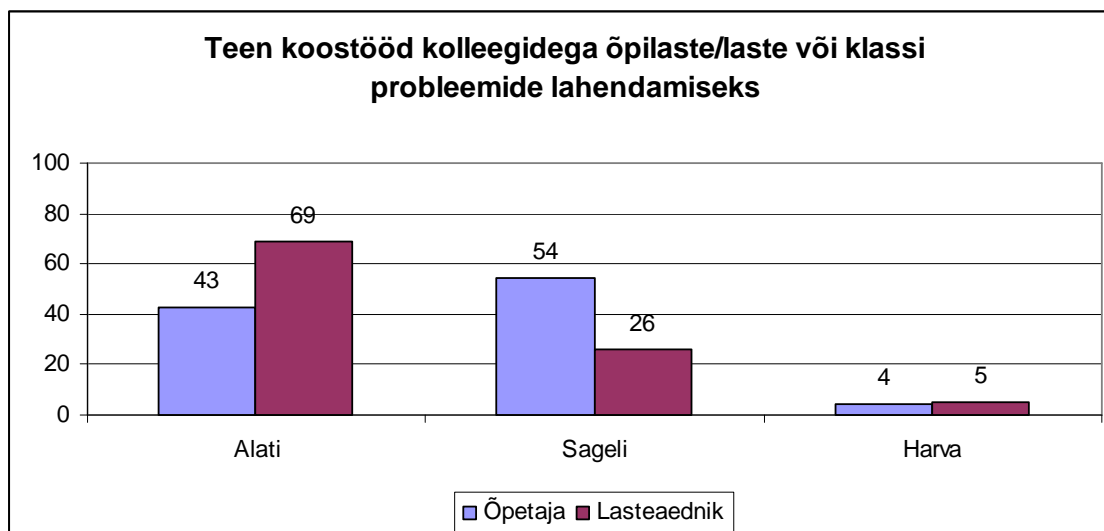
Joonis 59 Probleemide korral pöördun abi saamiseks kolleegide poole. (olulised erinevused Tallinna ning Tartu Ülikooli lõpetanute vahel) (%)

Väite „Probleemide korral pöördun abi saamiseks kolleegide poole” osas esinesid olulised erinevused Tallinna ja Tartu Ülikooli lõpetanud nooremõpetajate vahel. Tallinna Ülikooli lõpetajad on probleemide korral altimad kolleegidelt abi paluma: 65% teevad seda alati, 30% sageli ning 4% harva. Tartu Ülikooli lõpetanud nooremõpetajatest küsib alati abi vaid kolmandik, 55% teevad seda sageli ning 14% harva.

Joonis 60 Teen koostööd kolleegide õpilaste/laste või klassi probleemide lahendamiseks. (olulised erinevused Tartu Ülikooli ja Pedagoogilise Seminari lõpetajate vahel) (%)

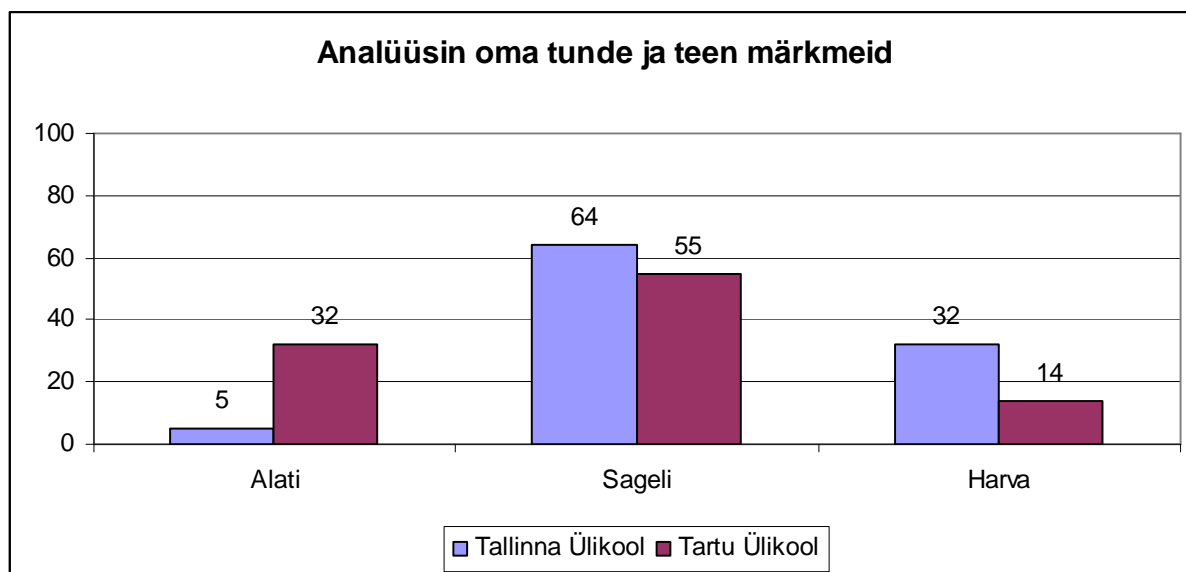
Ka koostöö tegemise osas erinesid Tartu Ülikooli lõpetajad, seekord Pedagoogilise Seminari lõpetanutest. Viimastest teeb kolleegidega alati koostööd 70% ning sageli 30%. Tartu Ülikooli lõpetajatest teeb kolleegidega koostööd 36% alati ning 59% sageli ning leidub ka 5% neid, kes probleemide lahendamiseks harva kolleegide poole pöörduvad.

Joonis 61 Teen koostööd kolleegide õpilaste/laste või klassi probleemide lahendamiseks. (Olulised erinevused õpetajate ning lasteaiaõpetajate vahel) (%)

Kolleegidega koostöö tegemise osas oli olulisi erinevusi ka õpetajate ning lasteaiaõpetajate vahel. Lasteaiaõpetajatest teeb koostööd alati 69% ning sageli 54%. Õpetajatest andis selliseid vastuseid vastavalt 43% ja 54%.

Samuti anti valdavalt positiivseid vastuseid väidetele „Kavandan oma isiklike arengueesmärke ja tegevusi” ja „Analüüsin oma tunde ja teen märkmeid”, kus 20- 30 protsenti nooremõpetajatest ütles, et teevad nimetatud tegevusi alati, üle 50 protsendi, et teevad neid sageli, ning 20 protsendi ümber leidis, et teevad neid harva.

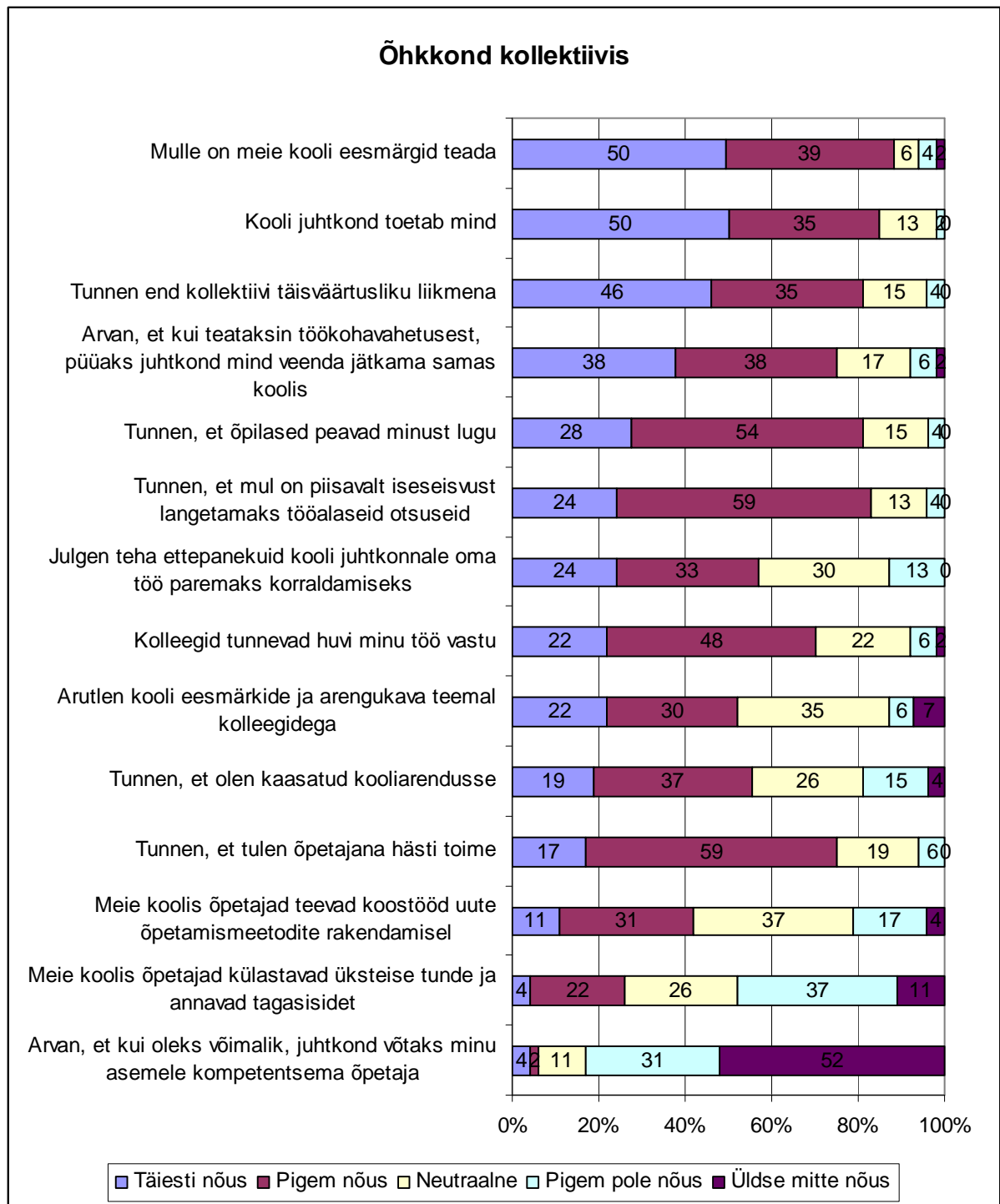

Joonis 62 Analüüsin oma tunde ja teen märkmeid. (olulised erinevused Tallinna Ülikooli ja Tartu Ülikooli lõpetajate vahel) (%)

Oma tundide analüüsi teostasid sagedamini Tartu Ülikooli lõpetajad, kelledest kolmandik tegid seda alati ning 64% sageli. Neid, kes andsid vastuseks harva oli vaid 14%. Tallinna Ülikooli lõpetajad analüüsisid ning tegid märkmeid harvem. Vaid 5% vastas, et teevad seda alati, 55% ütlesid, et teevad seda sageli ning kolmandik neist ütles, et teevad märkmeid harva.

Kolleegidelt küsib tagasisidet alati 14% nooremõpetajatest, sageli 54%, harva 30% ja mitte kunagi 2%.

Kõige harvem külastatakse ja analüüsitakse kolleegide tunde/tegevusi. Alati teevad seda 7%, sageli 39%, harva 51% ning mitte kunagi 3% vastajatest.

Joonis 63 Õhkkond kollektiivis. (vastasid vaid kooliõpetajad) (%)

Üle 80% vastanutest olid täiesti nõus või pigem nõus väidetega „Mulle on meie kooli eesmärgid teada”, „Kooli juhtkond toetab mind” ja „Tunnen end kollektiivi täisväärtusliku liikmena”. Seejuures ligi pooled nooremõpetajad olid nimetatud väidetega täiesti nõus.

Vastused täiesti nõus ja pigem nõus moodustasid üle 80% ka väidete „Tunnen, et õpilased peavad minust lugu” ja „Tunnen, et mul on piisavalt iseseisvust langetamiseks

töölaseid otsuseid”. Nende puhul oli aga täiesti nõus olevaid nooremõpetajaid vaid veerand kõigist vastajatest.

Võrdselt 76% vastajatest on täiesti nõus või pigem nõus väidetega „Arvan, et kui teataksin töökohavahetusest, püüaks juhtkond mind veenda jätkama samas koolis” ning „Tunnen, et tulen õpetajana hästi toime”.

70% nooremõpetajatest on nõus sellega, et kolleegid tunnevad nende töö vastu huvi.

50- 60% ulatuses anti vastuseid täiesti nõus ja pigem nõus väidetele „Julgen teha ettepanekuid kooli juhtkonnale oma töö paremaks korraldamiseks”, „Arutlen kooli eesmärkide ja arengukava teemal kolleegidega” ja „Tunnen, et olen kaasatud kooliarendusse”.

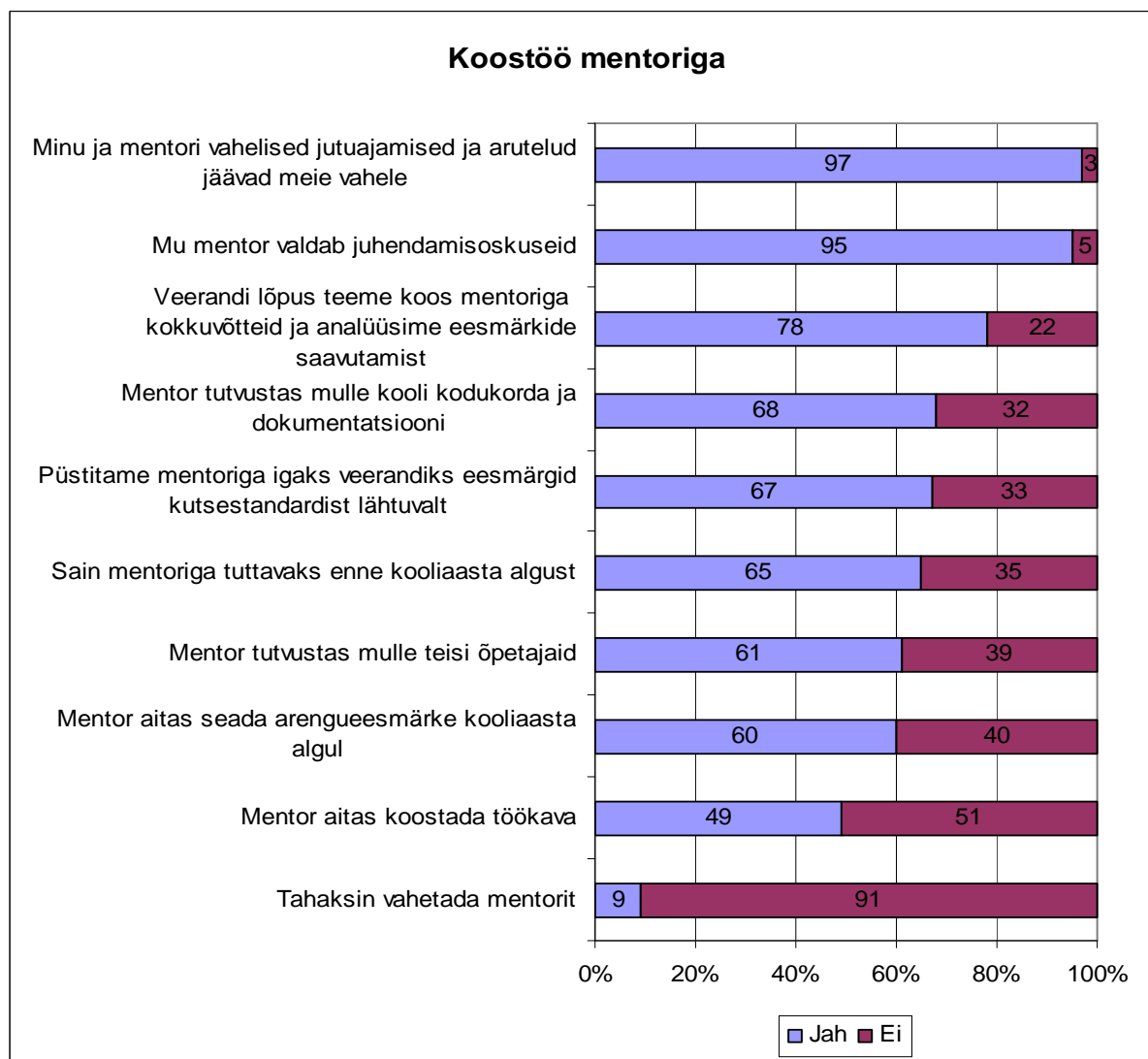
42% nooremõpetajatest leiab, et nende koolis teevad õpetajad koostööd uute õppemeetodite rakendamisel ning 21% on neid, kes pigem või täiesti ei ole selle väitega nõus.

Väite puhul „Meie koolis õpetajad külastavad üksteise tunde ja annavad tagasisidet” olid ülekaalus need vastajad, kes selle väitega nõus ei olnud: 48% nooremõpetajatest leidis, et ei ole pigem nõus või üldse nõus, pigem nõus või täiesti nõus oli 26% vastanutest.

Kõige vähem oldi nõus väitega, et kui oleks võimalik, siis juhtkond võtaks tööle kompetentsema õpetaja. Sellega olid täiesti nõus või pigem nõus vaid 6% vastajatest ning nõus ei olnud 83% nooremõpetajatest.

Koostöö mentoriga

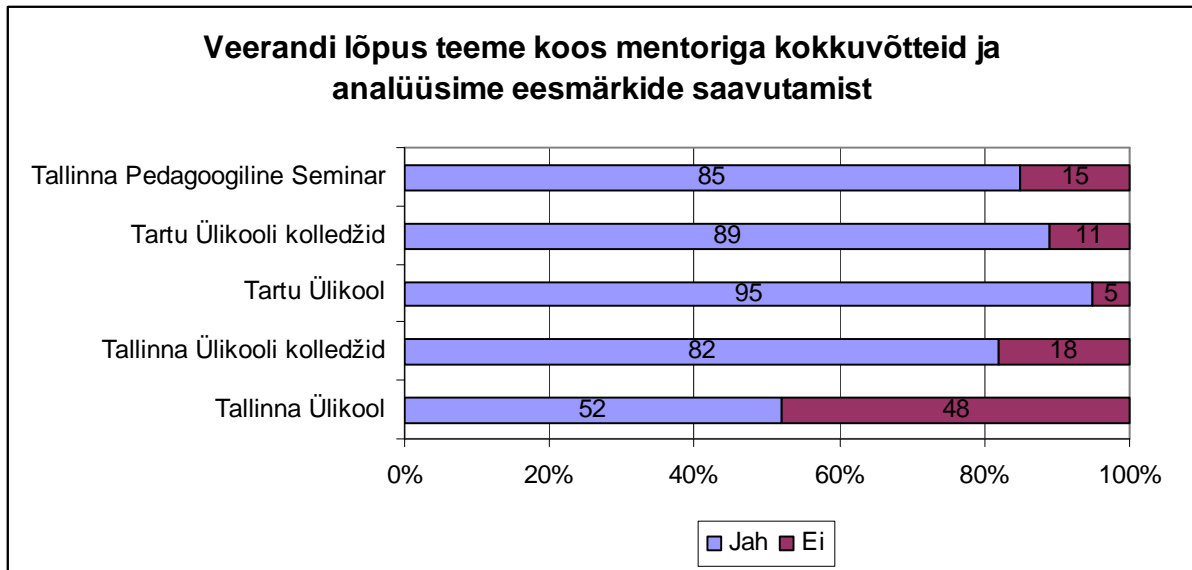
Järgnevalt analüüsitakse küsimusi, mis puudutasid koostööd mentoriga. Joonisel 64 on kujutatud vastuste üldjaotus, millele järgneb tulemuste lahtikirjutus ning juhul kui esines olulisi erinevusi võrreldavate gruppide vahel, siis ka need.

Joonis 64 Koostöö mentoriga (%)

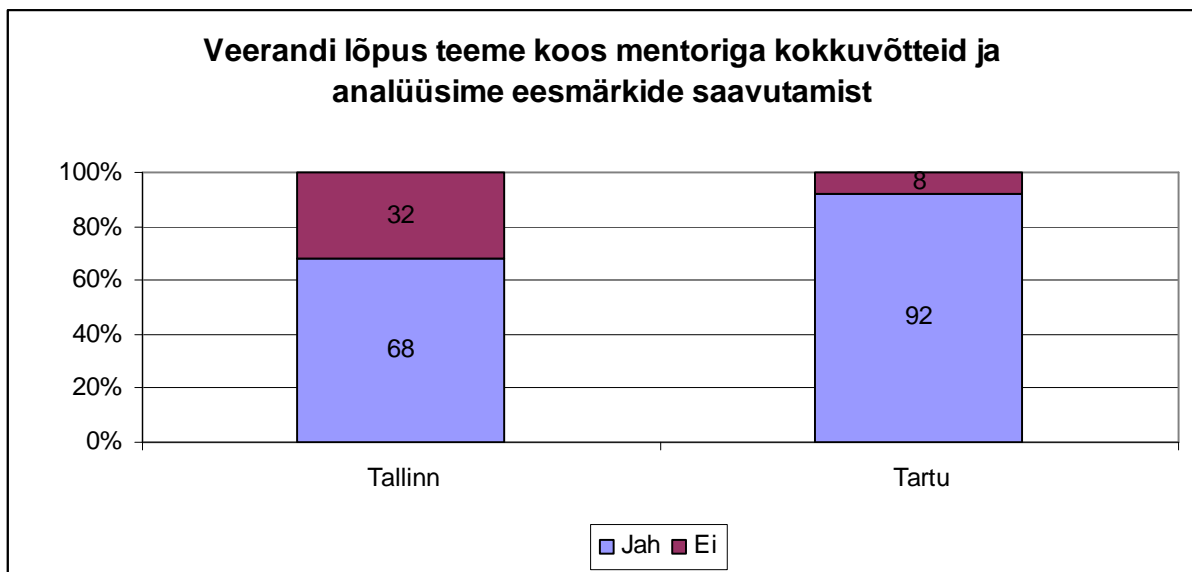
Pea 100% vastajatest kinnitasid, et mentoriga peetud vestlused jäävad nende kahe vahele ning et mentor valdab juhendamisoskusi.

78% nooremõpetajatest tegid veerandi lõpus koos mentoriga kokkuvõtteid ja analüüsisid eesmärkide saavutamist.

Joonis 65 Veerandi lõpus teeme koos mentoriga kokkuvõtteid ja analüüsimise eesmärkide saavutamist. (Olulised erinevused Tartu Ülikooli ning Tallinna Ülikooli lõpetajate vahel) (%)

Veerandi lõpus tegid mentoriga kokkuvõtteid ja analüüsisid eesmärkide saavutamist 95% Tartu Ülikooli lõpetanud vastajatest. Tallinna Ülikooli lõpetanud nooremõpetajate seas oli see protsent vaid 52.

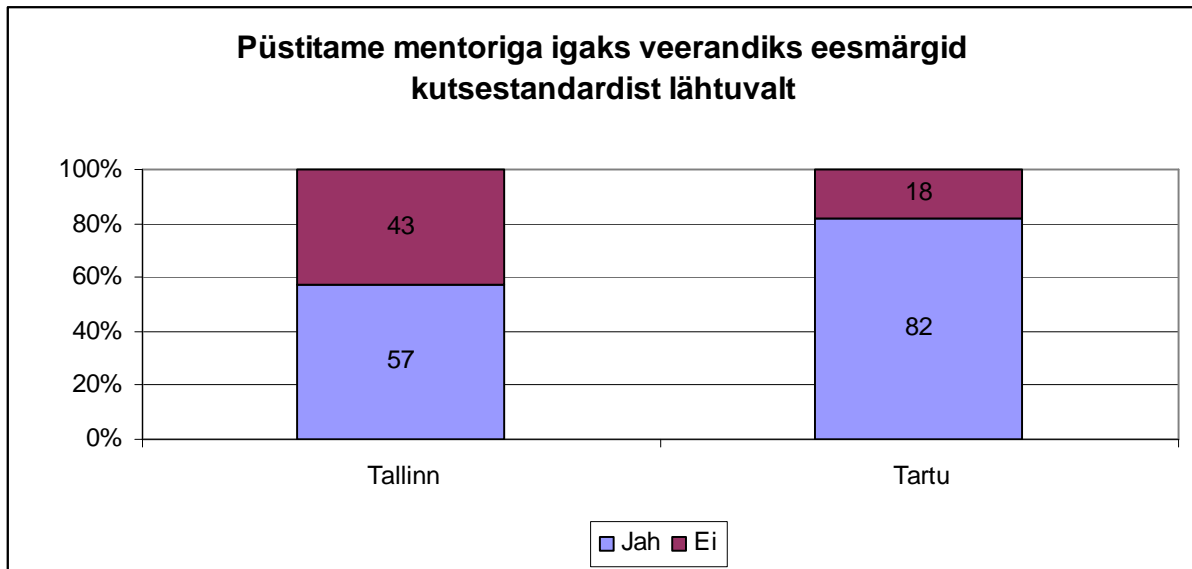

Joonis 66 Veerandi lõpus teeme koos mentoriga kokkuvõtteid ja analüüsimise eesmärkide saavutamist. (olulised erinevused Tallinnas ja Tartus tugiprogrammi läbinud õpetajate vahel). (%)

Samasuunalised erinevused ilmnesid ka Tartus ja Tallinnas tugiprogrammi läbinud nooremõpetajate vastustes. Tallinnas programmi läbinute seas oli neid, kes mentoriga kokkuvõtteid tegid ning eesmärkide saavutamist analüüsisid 68%, ja Tartus programmi läbinute seas 92%.

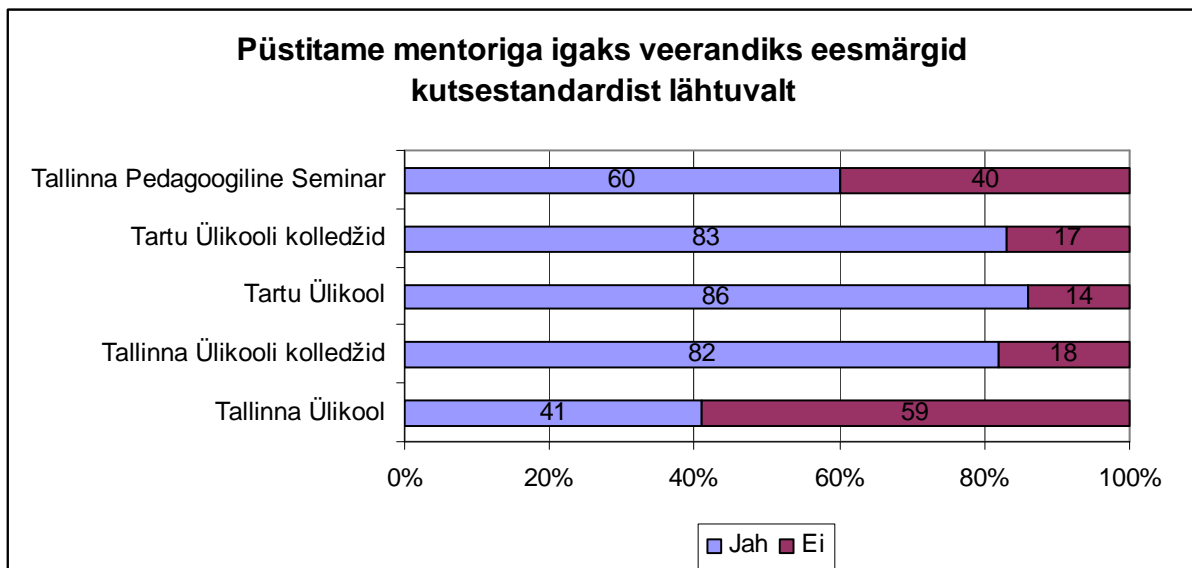
60- 70% vastanutest nõustus väidetega „Mentor tutvustas mulle kooli kodukorda ja dokumentatsiooni”, „Püstitame mentoriga igaks veerandiks eesmärgid kutsestandardist

lähtuvalt”, „Sain mentoriga tuttavaks enne kooliaasta algust”, „Mentor tutvustas mulle teisi õpetajaid” ning „Mentor aitas seada arengueesmärke kooliaasta algul”.

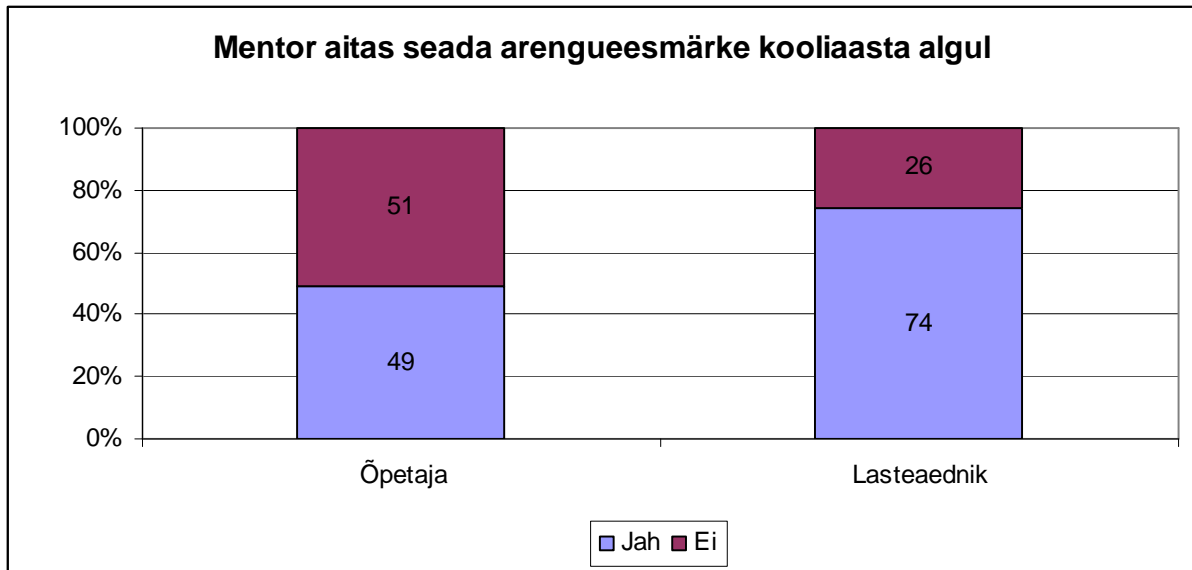
Joonis 67 Püstitame mentoriga igaks veerandiks eesmärgid kutsestandardist lähtuvalt. (Olulised erinevused Tallinnas ja Tartus tugiprogrammi läbinute vahel) (%)

Tartus tugiprogrammi läbinud nooremõpetajatest püstitas suurem osa (82%) koos mentoriga igaks veerandiks kutsestandardist lähtuvalt eesmärgid. Tallinnas programmi läbinute hulgas tegi seda aga vaid 57%.

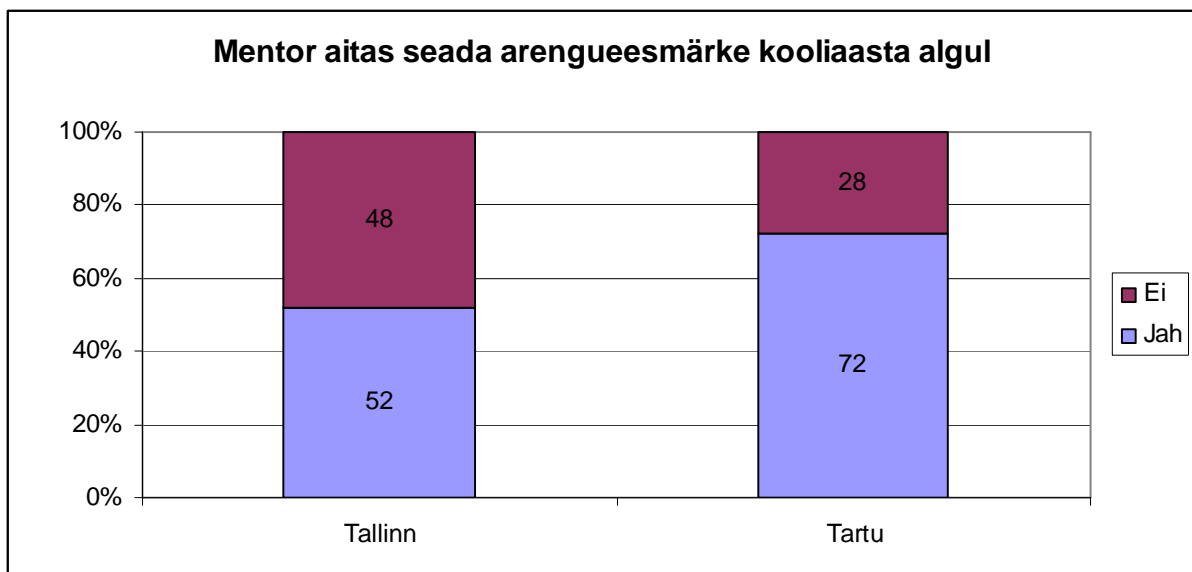
Joonis 68 Püstitame mentoriga igaks veerandiks eesmärgid kutsestandardist lähtuvalt. (Olulised erinevused Tallinna ja Tartu Ülikooli lõpetanud vastajate vahel) (%)

Kõige enam püstitasid mentoriga igaks õppeveerandiks eesmärgid Tartu Ülikooli lõpetanud vastajad, kellest seda tegi 86%. Tallinna Ülikooli lõpetanute seas püstitasid koos mentoritega igaks õppeveerandiks eesmärgid kutsestandardist lähtuvalt vaid 41% vastajatest.

Joonis 69 Mentor aitas seada arengueesmärke kooliaasta algul. (Olulised erinevused õpetajate ja lasteaiaõpetajate vahel) (%)

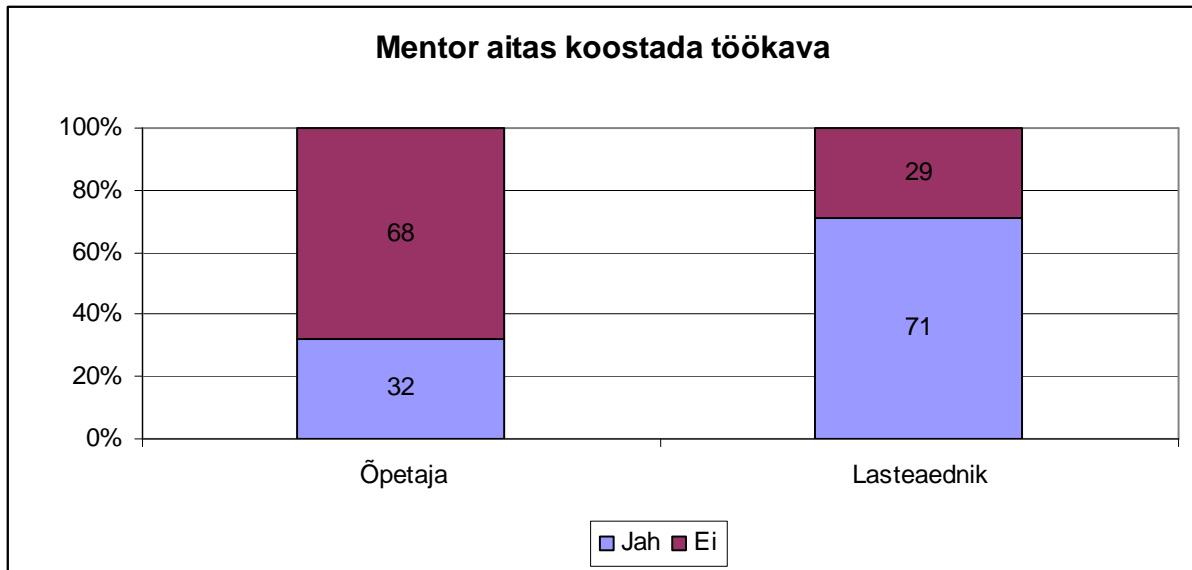
Eesmärkide püstitamise osas kooliaasta algul esines samuti olulisi erinevusi. Kui lasteaiaõpetajatest tegid seda 74%, siis õpetajate seas oli sama protsent vaid 49.

Joonis 70 Mentor aitas seada arengueesmärke kooliaasta algul. (Olulised erinevused Tallinnas ja Tartus tugiprogrammi läbinud nooremõpetajate vahel) (%)

Sama küsimuse osas erinesid oluliselt ka Tallinnas ning Tartus tugiprogrammi läbinud nooremõpetajad. Tartus programmi läbinud nooremõpetajate seas oli 72%, aga Tallinnas programmi läbinud õpetajate seas vaid 52% neid, kes koos mentoriga aasta alguses arengueesmärke seadsid.

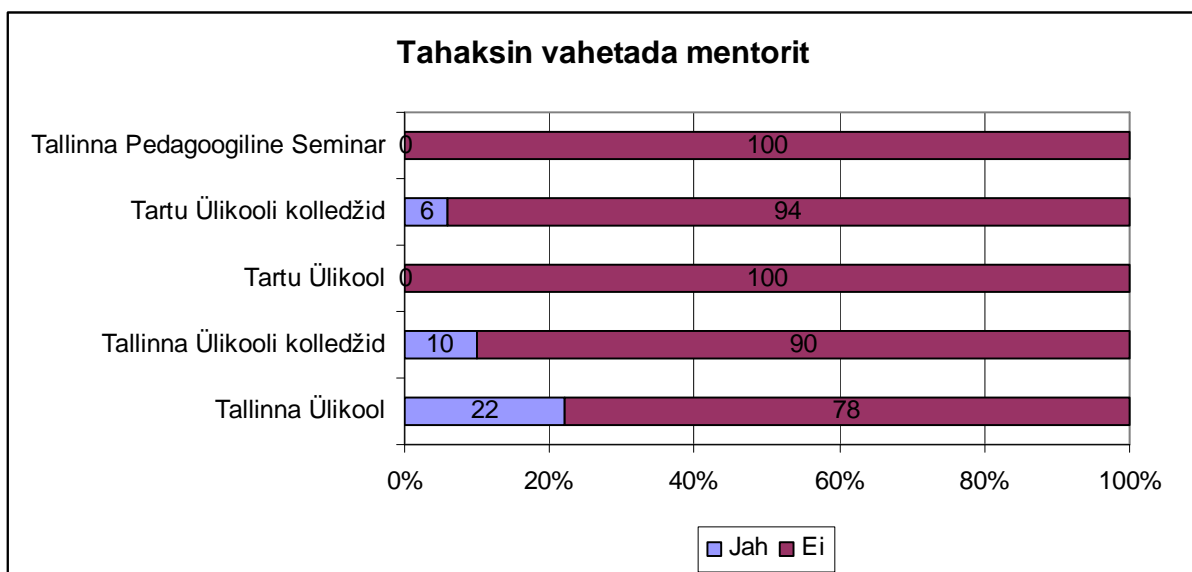
Pooltel nooremõpetajatel aitas mentor koostada töökava.

Joonis 71 Mentor aitab koostada töökava. (Olulised erinevused õpetajate ning lasteaiaõpetajate vahel) (%)

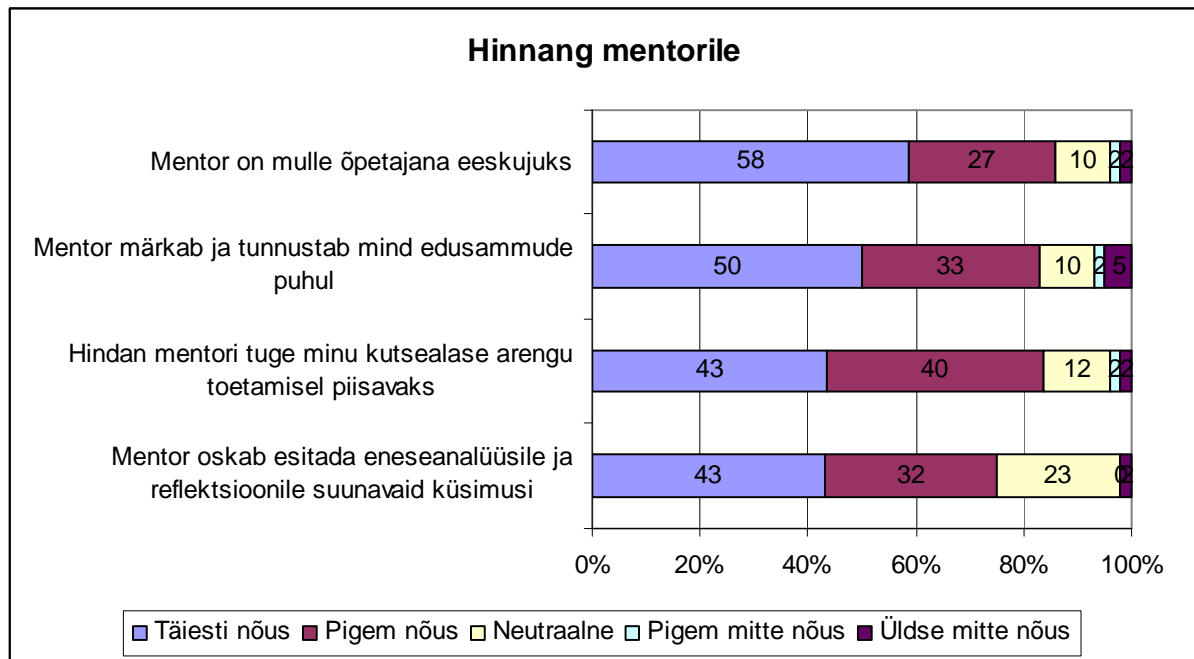
Töökava koostamisel olid mentorid enam abiks lasteaiaõpetajatel, kellest 71% vastas, et mentor aitab seda teha. Õpetajate seas ütlesid vaid 32%, et mentor neile selle juures abiks oli.

Soovi mentorit vahetada avaldasid 9% küsitletud nooremõpetajatest.

Joonis 72 Tahaksin vahetada mentorit. (%)

Tallinna Pedagoogilise Seminari ning Tartu Ülikooli lõpetanud vastajate seas polnud mitte ühtegi, kes oleks soovinud mentorit vahetada. Tartu Ülikooli kolledžite lõpetajate seas oli selliseid 6%, Tallinna Ülikooli kolledžite lõpetajate seas 10%. Tallinna Ülikooli lõpetanud nooremõpetajatest arvas aga koguni viiendik, et tahaksid vahetada mentorit.

Joonis 73 Hinnang mentorile (%)

85% nooremõpetajatest on pigem nõus või täiesti nõus väitega, et mentor on neile õpetajana eeskujuks. 83% vastajatest on täiesti nõus või pigem nõus väidetega, et „Mentor märkab ja tunnustab mind edusammude puhul” ja „Hindan mentori tuge minu kutsealase arengu toetamisel piisavaks”. Veidi vähem, 75% vastajaid leidis, et mentor oskab esitada eneseanalüüsile ja refleksioonile suunavaid küsimusi.

Tabel 7 Tunni/tegevuse küllastuste keskmine 3 veerandi lõpus. (N= 80)

	Kõige vähem	Kõige rohkem	Keskmine
Mentor on küllastanud mu tunde/tegevusi	0	50	3,5
Olen küllastanud mentori tunde/tegevusi	0	20	2
Olen küllastanud teiste õpetajate tunde/tegevusi	0	31	3,5

Keskmiselt olid mentorid kolmanda veerandi lõpuks küllastanud nooremõpetajate tunde/tegevusi 3,5 korda. Nooremõpetajad olid samaks ajaks küllastanud mentorite tunde/tegevusi keskmiselt 2 korda ning teiste õpetajate tunde/tegevusi 3,5 korda.

Tabel 8 Teiste õpetajate tunni/tegevuse küllastuste keskmine 3 veerandi lõpus lõpetatud koolide lõikes. (olulised erinevused Tallinna Ülikooli ja Tartu Ülikooli vahel) (N= 80)

	Keskmine
Tallinna Ülikool	5,3
Tallinna Ülikooli kolledžid	3,5
Tartu Ülikool	2
Tartu Ülikooli kolledžid	3,5
Tallinna Pedagoogiline Seminar	4,5
Muu	2

Olulised erinevused teiste õpetajate tundide/tegevuste külastamise sageduse osas esinesid Tallinna Ülikooli ning Tartu Ülikooli lõpetanud nooremõpetajate vahel. Viimased olid külastanud teiste õpetajate tunde keskmiselt 2 korda, samas kui Tallinna Ülikooli lõpetanud olid jõudnud väisata keskmiselt 5,3 tundi.

Tabel 9 Teiste õpetajate tunni/tegevuste külastuste keskmine 3 veerandi lõpus tugiprogrammi läbimise koha lõikes. (N= 80)

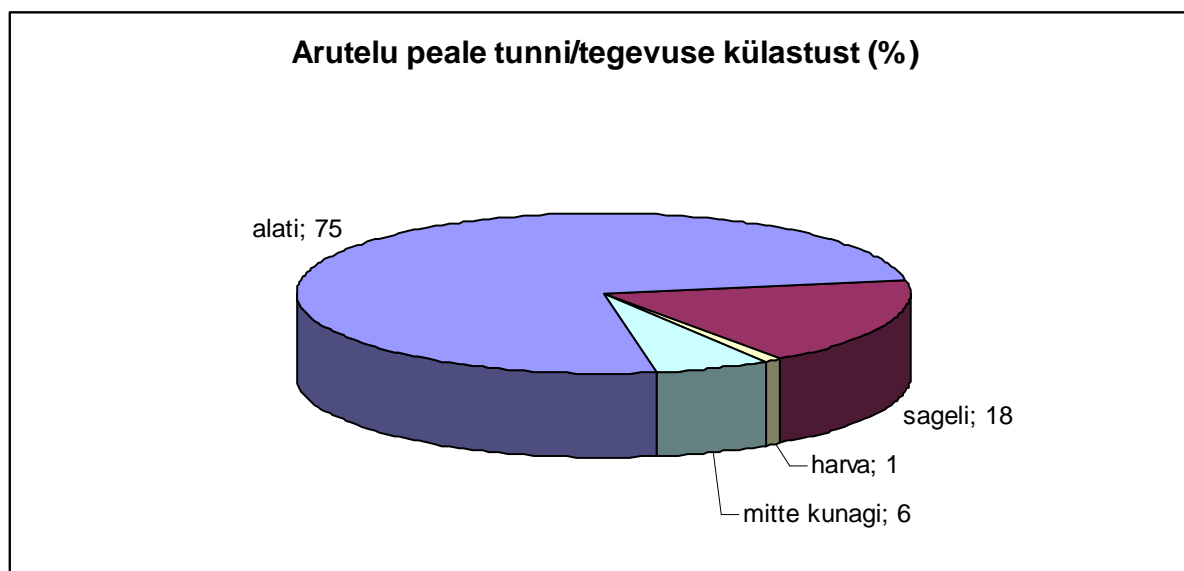
	Keskmine
Tallinn	4,5
Tartu	2,3

Sama küsimuse osas erinesid oluliselt ka Tartus ning Tallinnas tugiprogrammi läbinud nooremõpetajad. Tallinnas programmi läbinud olid 3. veerandi lõpuks külastanud keskmiselt 4, 5 tundi/tegevust. Tartus programmi läbinute seas oli keskmine tunnikülastuste arv 2,3.

Tabel 10 Teiste õpetajate tunni/tegevuste külastuste keskmine 3 veerandi lõpus kooliõpetajate ja lasteaiaõpetajate lõikes. (N= 80)

	Keskmine
Õpetaja	2,5
Lasteaiaõpetaja	4,9

Ka õpetajad ning lasteaiaõpetajad erinesid tunni/tegevusekülastuste keskmise arvu poolest. Õpetajad olid kolmanda veerandi lõpuks käinud vaatamas keskmiselt 2,5 tundi. Seevastu lasteaiaõpetajad oli teiste õpetajate tegevusi külastatud keskmiselt 4,9 korda.

Joonis 74 Arutelu toimumine peale tunni/tegevuse külastust. (%)

74% nooremõpetajatest ütlesid, et tunni/tegevuse külastusele järgnes alati arutelu. 18% ütlesid, et arutelu järgnes sageli. 1% oli neid, kelle tunnikülastustele järgnes harva arutelu ning 6% nooremõpetajatest ütlesid, et tunnikülastusele ei ole arutelu järgnenud.

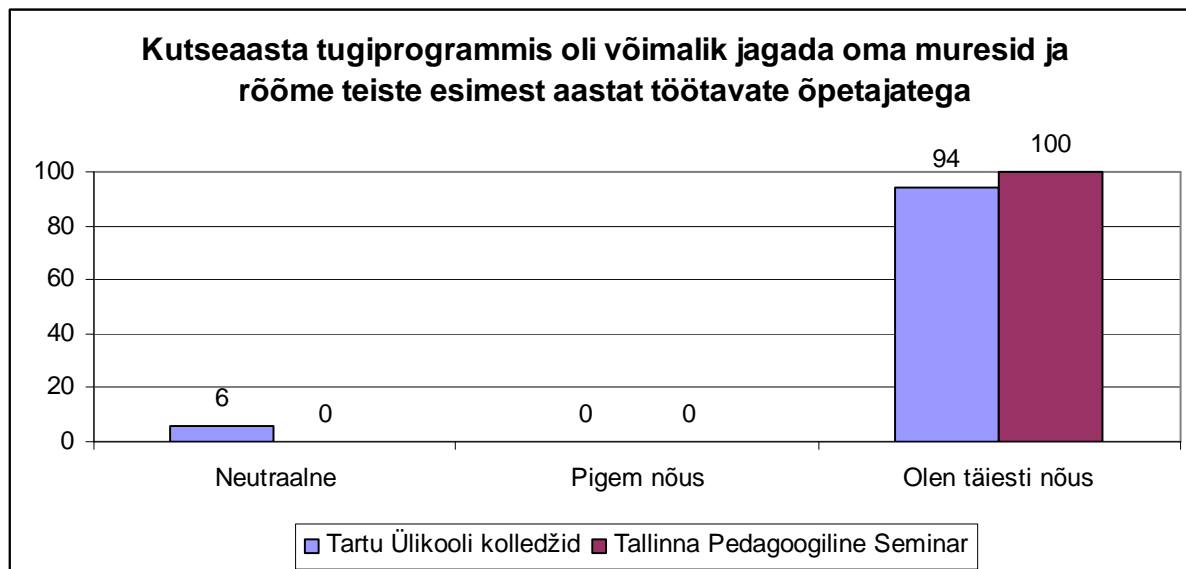
5. Kutseaasta tugimaterjalid ning tugiprogrammi rakendamine

Tabel 11 Keskmine hinnang kutseaasta, kutseaasta tugimaterjalide ning tugiprogrammi kasutegurile. (1- ei ole üldse nõus; 5- Olen täiesti nõus)

	Keskmine
Kutseaasta tugiprogrammis oli võimalik jagada oma muresid ja rõõme teiste esimest aastat töötavate õpetajatega	4,8
Kutseaasta tugiprogrammis õppisid algajad õpetajad palju üksteise kogemustest	4,5
Kutseaasta korraldust puudutav info oli kättesaadav	4,3
Kutseaasta tugiprogramm pakkus uut informatsiooni ja ideid	4,3
Kutseaasta on oluline toetamiseks nooremõpetaja kohanemist õpetajaametiga	4,2
Õpetaja kutseoskuste loetelu oli abiks arengueesmärkide seadmisel	4,2
Osalemine ülikooli kutseaasta tugiprogrammis oli oluline	4,1
Väljatöötatud nooremõpetaja tugimaterjalid olid arusaadavad ja lihtsalt kasutatavad	4
Kutseaasta tugiprogramm toetas minu tegevust õpetajana	4
Õpetaja kutseoskuste loetelu oli abiks oma igapäevatöö analüüsimisel	3,9
Nooremõpetaja tugimaterjalid toetasid minu kui õpetaja tegevust esimesel tööaastal	3,7
Pean arengumapi koostamist vajalikuks	3,5
Arengumapp toetas igapäevase töö analüüsimist	3,5
Arengumapi koostamine oli liialt keerukas ja aeganõudev	2,8

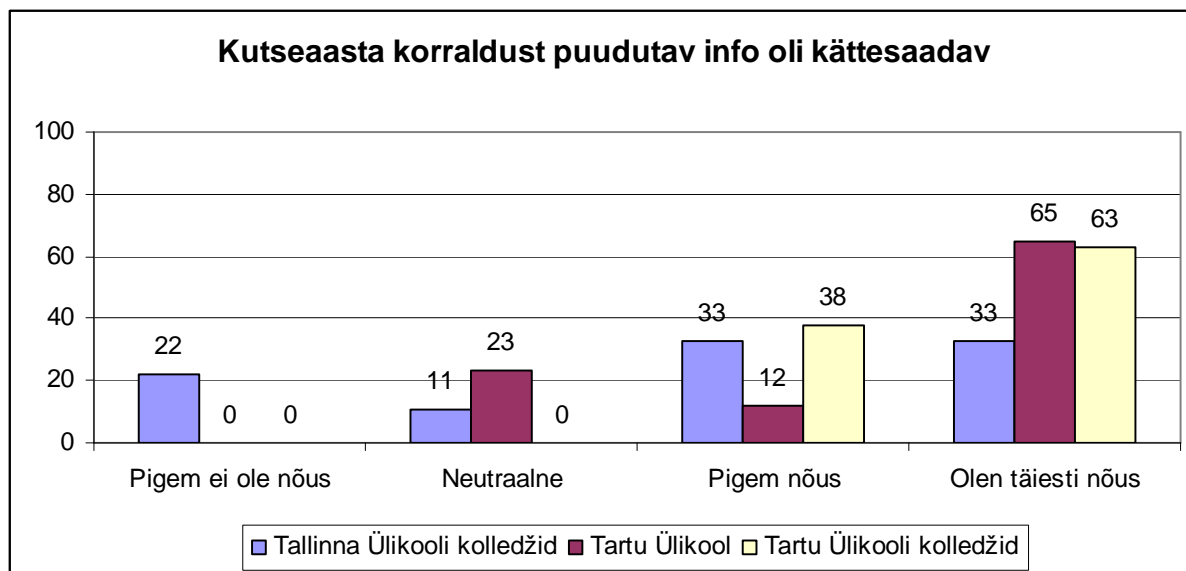
Kõrgeimaid hinnanguid anti väidetele, mis puudutasid teiste nooremõpetajate toetust ning kogemuste jagamist. Keskmisega üle nelja hinnati veel kutseaasta korralduse info kättesaadavust, kutseaastat uue informatsiooni ja ideede allikana, kutseaastat toetust nooremõpetaja kohanemisel õpetajaametiga, kutseoskuste loetelu tähtsust ja väidet, et kutseaasta programmis osalemine oli oluline. Täpselt 4-pallisel skaalal keskmisega hinnati väiteid „Väljatöötatud nooremõpetaja tugimaterjalid olid arusaadavad ja lihtsalt kasutatavad” ja „Kutseaasta tugiprogramm toetas minu tegevust õpetajana”. Väited, millele antud hinnang jäi 3,5 ja 4 vahele olid „Õpetaja kutseoskuste loetelu oli abiks oma igapäevatöö analüüsimisel”, „Nooremõpetaja tugimaterjalid toetasid minu kui õpetaja tegevust esimesel tööaastal”. Madalaimaid hinnanguid anti arengumappi puudutavatele väidetele: keskmine 3,5 oli väidetel „Pean arengumapi koostamist vajalikuks” ja „Arengumapp toetas igapäevase töö analüüsimist”. Sellest hoolimata ei peeta mapi koostamist siiski ülejõukäivaks, sest väitele „Arengumapi koostamine oli liialt keerukas ja aeganõudev” antud keskmine hinnang oli vaid 2,8.

Järgnevatel joonistel on eelpoolkirjeldatud hinnangutes ilmnunud olulised erinevused võrreldud gruppide vahel.

Joonis 75 Kutseasta tugiprogrammis oli võimalik jagada oma muresid ja rõõme teiste esimest aastat töötavate õpetajatega. (Olulised erinevused Tartu Ülikooli kolledžite ja Tallinna Pedagoogilise Seminari lõpetajate vahel) (%)

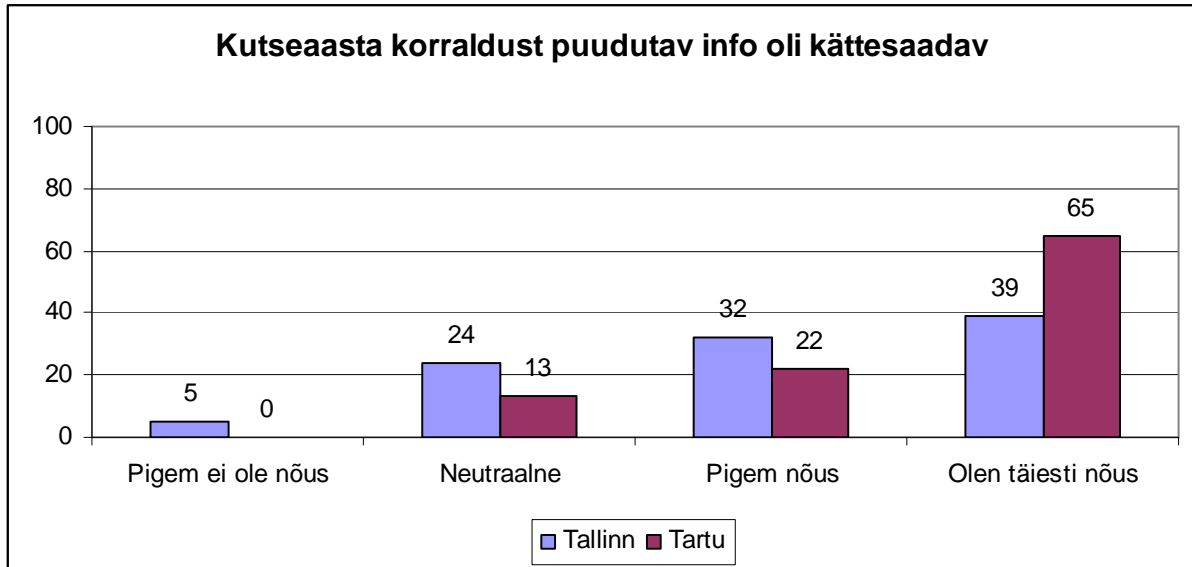
Võimalust oma muresid ja rõõme teiste esimest aastat töötavate õpetajatega jagada hindasid kõrgemalt Pedagoogilise Seminari lõpetajad, kellest kõik olid väitega täiesti nõus. Tartu Ülikooli kolledžite lõpetajate hulgas oli aga ka 6% neid, kes leidsid, et see võimalus eriti oluline ei olnud.

Joonis 76 Kutseasta korraldust puudutav info oli kättesaadav (Olulised erinevused ilmsesid Tallinna Ülikooli kolledžite, Tartu Ülikooli ning Tartu Ülikooli kolledžite lõpetajate vahel). (%)

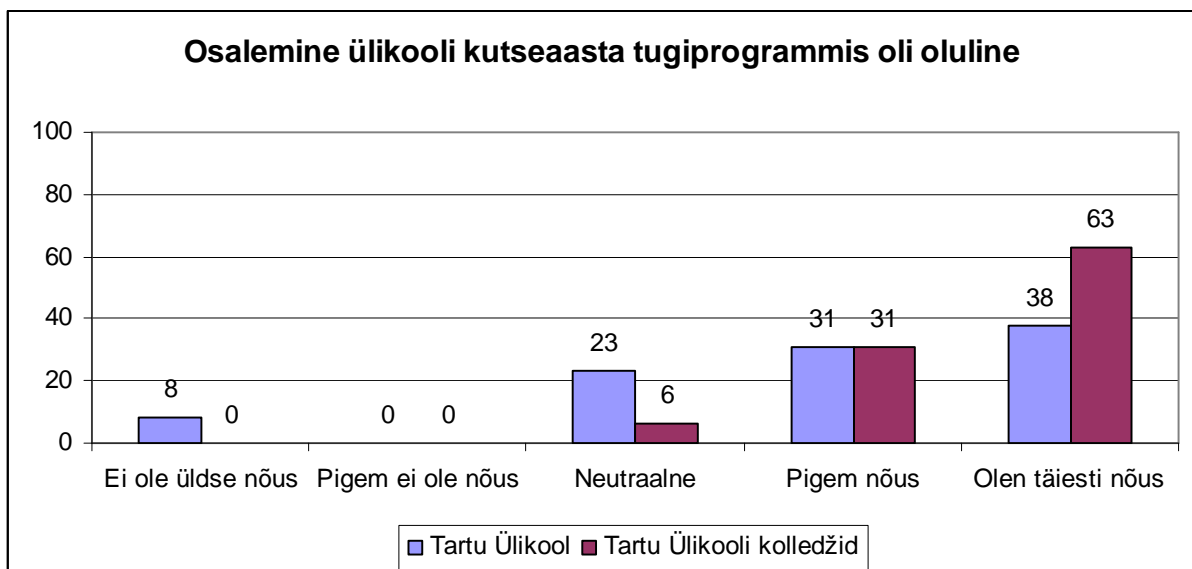
Kutseasta korraldust puudutavat info kättesaadavust hindasid teistest oluliselt kehvemaks Tallinna Ülikooli Kolledžid lõpetanud vastajad, kellest 22% ei olnud väitega pigem nõus, 11% jäid neutraalseks, 33% olid pigem nõus ning 33% olid täiesti nõus. Teiste

nimetatud koolide lõpetajad andsid info kättesaadavusele palju paremaid hinnanguid (üle 60% olid täiesti nõus).

Joonis 77 Kutseasta korraldust puudutav info oli kättesaadav (Olulised erinevused Tallinnas ja Tartus tugiprogrammi läbinud nooremõpetajate vahel). (%)

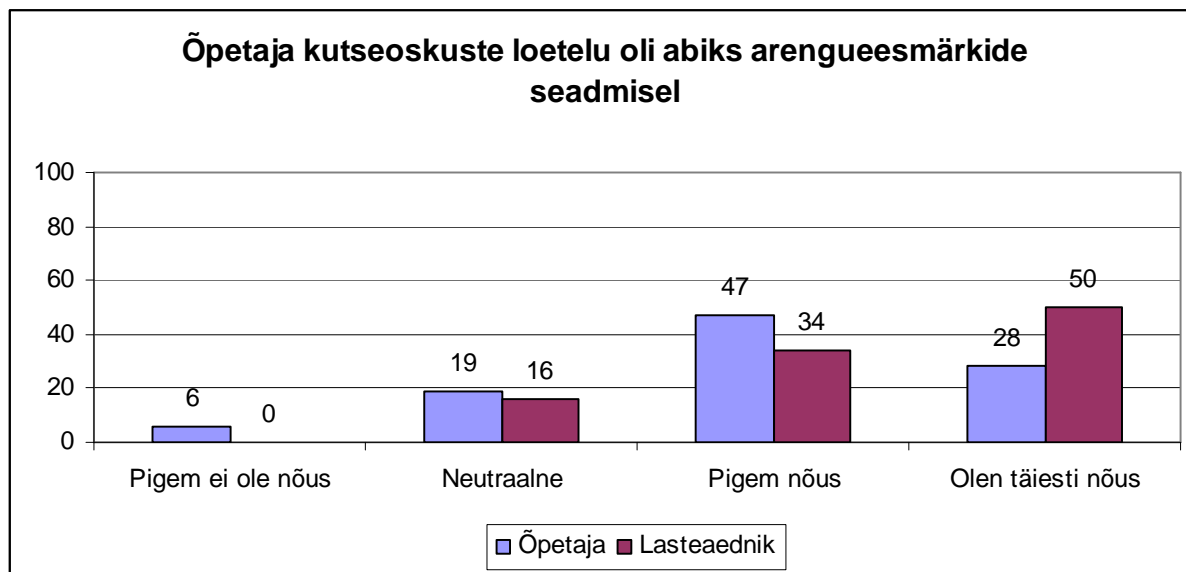
Kutseasta korraldust puudutav info oli kergemini kättesaadav Tartus programmi läbinutele, kelledest 65% oli väitega täiesti nõus, 22% pigem nõus ning 13% jäid neutraalsele seisukohale. Seevastu Tallinnas programmi läbinute seas oli neid, kes väitega täiesti nõustusid 39%, pigem nõustusid 32%, neutraalseks jäid 24% ja 5% oli ka neid nooremõpetajaid, kes arvasid, et info pigem ei olnud kättesaadav.

Joonis 78 Osalemine ülikooli kutseasta tugiprogrammis oli oluline (Olulised erinevused Tallinna Ülikooli ning Tartu Ülikooli kolledžite lõpetajate vahel). (%)

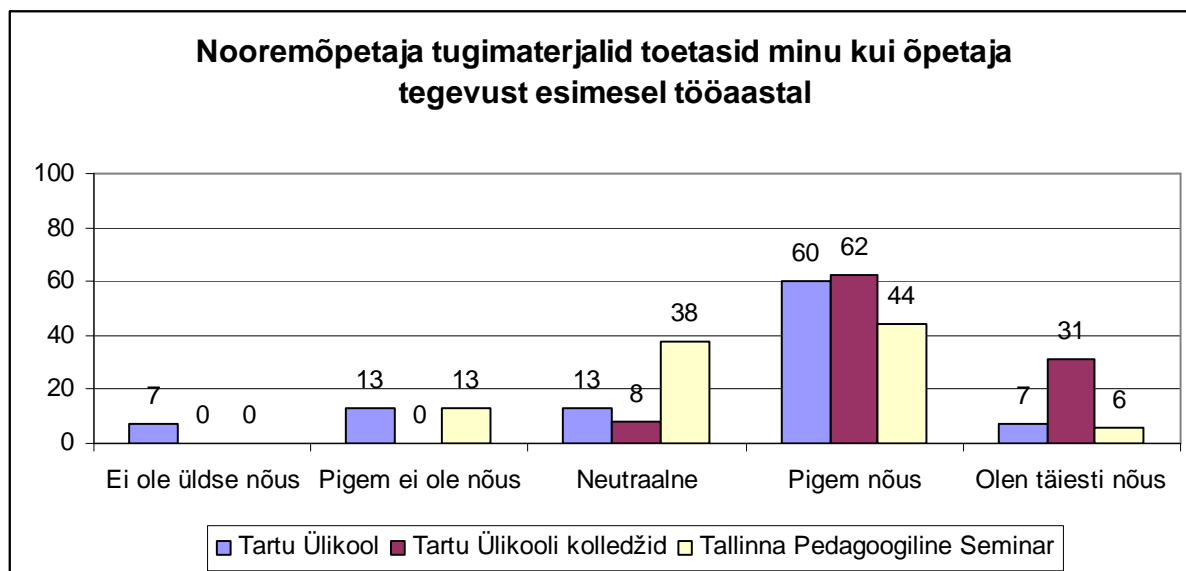
Kutseasta tugiprogrammis osalemist pidasid olulisemaks Tartu Ülikooli kolledžite lõpetajad, kelledest 63% nõustusid väitega täiesti, 31% olid pigem nõus ning 6% jäid

neutraalsele seisukohale. Tallinna Ülikooli lõpetajate seas olid vaid 38% vastajatest väitega täiesti nõus, 31% olid pigem nõus, 23% jäid neutraalseks ning 8% ei olnud üldse nõus.

Joonis 79 Õpetaja kutseoskuste loetelu oli abiks arengueesmärkide seadmisel. (%)

Õpetajate kutseoskuste loetelu hindasid olulisemaks lasteaiaõpetajad, kellest pooled olid väitega „Õpetaja kutseoskuste loetelu oli abiks arengueesmärkide seadmisel” täiesti nõus, 34% olid pigem nõus ning 16% jäid neutraalsele seisukohale. Õpetajate hulgas oli neid, kes andsid hinnangu täiesti nõus vaid 28%, 47% olid pigem nõus, 19% jäid neutraalsele seisukohale ning 6% väitega nõus ei olnud.

Joonis 80 Nooremõpetaja tugimaterjalid toetasid minu kui õpetaja tegevust esimesel tööaastal. (%)

Nooremõpetajate tugimaterjalide olulisust tegevuse toetajana esimesel tööaastal hindasid kõige kõrgemalt Tartu Ülikooli kolledžid lõpetanud vastajad, kelle hulgas 31% olid

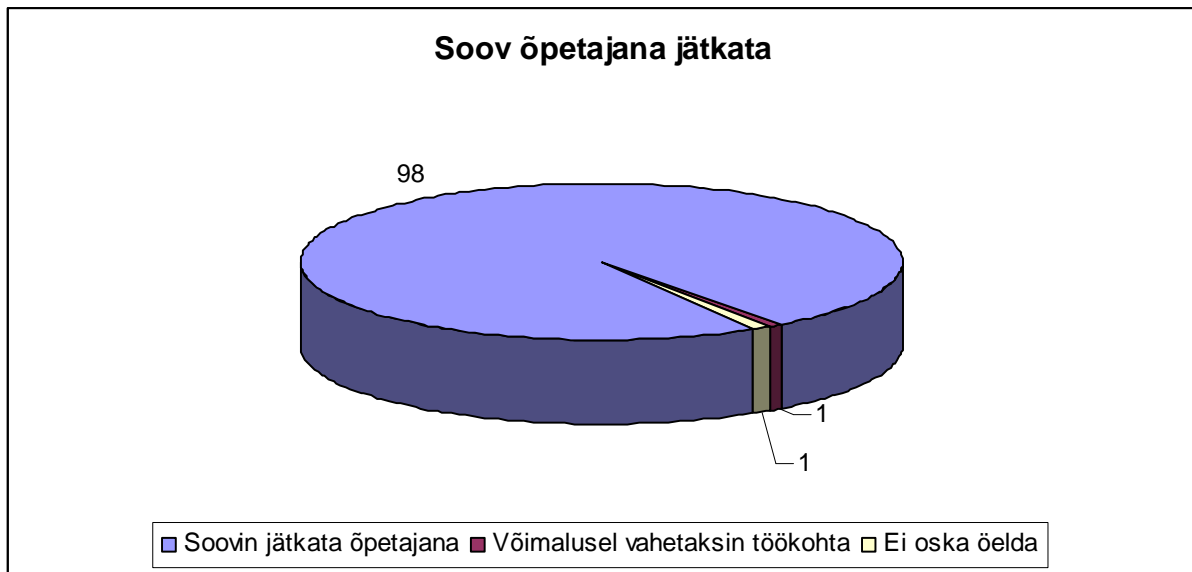
väitega täiesti nõus, Tartu Ülikooli lõpetanute seas oli see osakaal 7% ning Pedagoogilise Seminari lõpetanute seas 6%.

Tabel 12 Töö analüüsiks ja arengumapi koostamiseks kulutatud aeg nädalas

	Kõige vähem	Kõige rohkem	Keskmine
Töö analüüsiks ja arengumapi koostamiseks kulutatud aeg nädalas	1	7	4,3

Kõige vähem kulutati arengumapi koostamisele ja töö analüüsile tund aega nädalas, kõige enam 7 tundi. Keskmine kulutatud aja hulk oli 4,3 tundi.

Soov õpetajatööd jätkata

Joonis 81 Kas soovite jätkata õpetajana ka järgmisel õppeaastal või võimalusel vahetaksite töökohta (%)

Valdav enamus (98%) vastajatest väitis, et soovivad järgneval õppeaastal samal töökohal jätkata. Üks nooremõpetaja soovis töökohta vahetada ning üks ei osanud öelda, mida ta järgmisel aastal teha soovib. Samas oli ka nende seas, kes järgneval aastal töökohal jätkata soovisid, selliseid nooremõpetajaid, kes lisisid, et jätkavad küll aasta või paar, aga ei näe end elu aeg lasteaias või koolis töötamas või et madal palk võib panna neid erialavalikus ümber mõtlema.

Töökohta vahetamise põhjustena toodi välja madalat palka, konflikte töökollektiivis/ülemustega ning kooli ebasobivust noorele õpetajale.

6. Mentorite küsitlus

Mentorkoolituse läbinute küsitlus viidi läbi kahel korral, koolitusele asudes (sügisel) ja koolituse lõpus (kevadel).

Mentorite üldandmed

Tabel 13 Mentorite sooline jaotus

	Arv	Osakaal
Naine	123	98
Mees	2	2
Kokku	125	100

Aastal 2007/2008 mentorikoolituse läbinud õpetajate seas olid suures ülekaalus naised: 125 koolitatu seas oli vaid 2 meest.

Tabel 14 Mentorite keskmine vanus

	Kõige noorem	Kõige vanem	Keskmine
Vastaja vanus	25	61	44,2

Noorim vastaja oli 25 aastane ning vanim 61 aastane. Õpetajate keskmine vanus oli 44,2 aastat.

Tabel 15 Mentorikoolituse läbinute jaotumine Tallinna ja Tartu Ülikoolide vahel.

	Arv	Osakaal
Tallinn	60	47
Tartu	67	53
Kokku	127	100

Mentorikoolituse läbinuid oli Tartus ning Tallinnas enamvähem võrdselt: Tallinna Ülikooli juures läbis programmi 47 ning Tartu Ülikooli juures 53 protsenti vastanutest.

Tabel 16 Mentorite jaotus kooliõpetajateks ning lasteaiaõpetajateks

	Arv	Osakaal
Kooliõpetaja	61	51
Lasteaiaõpetaja	59	49
Kokku	120	100

Programmi läbinute seas oli pea võrdselt ka kooliõpetajaid ning lasteaiaõpetajake.

Tabel 17 Mentorite jaotus ametijärgu järgi

	Arv	Osakaal
Õpetaja	81	65
Vanemõpetaja	39	31
Õpetaja- metoodik	5	4
Kokku	125	100

Ametijärgu järgi jaotatuna olid ülekaalus õpetajad, keda oli 65%. Vanemõpetajaid oli kolmandik vastanutest (31%) ning õpetaja-metoodikuid 4%.

Tabel 18 Mentorite keskmine tööstaaž

	Kõige vähem	Kõige rohkem	Keskmine
Tööstaaž	3	41	21,7

Kõige väiksema tööstaažiga vastaja oli ametit pidanud 3 aastat ning pikim nimetatud tööstaaž oli 41 aasta. Keskmiselt olid koolitusprogrammi läbinute tööstaaž 21,7 aastat.

Tabel 19 Mentorkoolituse läbinute varasem juhendamiskogemus

	Kõige vähem	Kõige rohkem	Keskmine
Varasem juhendamiskogemus (aastates)	0	25	4,3

Keskmine varasem juhendamiskogemus on 4,3 aastat. Programmis osales selliseid õpetajaid, kellel selline kogemus puudus, ning pikim mainitud kogemus oli 25 aastat.

Tabel 20 Mentorite jaotus lõpetatud kõrgkooli järgi.

	Arv	Osakaal
Tallinna Pedagoogiline Instituut/Tallinna Ülikool	61	46
Tartu Ülikool	33	25
Tallinna Pedagoogiline Seminar	22	17
TLÜ Rakvere Kolledž	8	6
TÜ Narva Kolledž	2	2
Tartu Õpetajate Seminar	2	2
Hertzeni nim. Ped. Instituut (Venemaa)	2	2
Muusikaakadeemia/Tallinna Riiklik Konservatoorium	1	1
Mainori Kõrgkool	1	1
Kokku	132	100

Koolituse läbinud õpetajad olid lõpetanud väga erinevaid koole. Enim (46%) olid hariduse omandanud Tallinna Ülikoolis, veerand vastajatest olid lõpetanud Tartu Ülikooli ning 17% Pedagoogilise Seminari.

Mentorite hinnang oma tegevusele

Tabel 21 Hinnang oma tegevusele mentorina (1- Üldse mitte tähtis; 5- väga tähtis/ 1- Üldse ei oska/suuda; 5- Oskan/suudan väga hästi, keskmine)

	1. moodul		2. moodul	
	Vajalikkus	Oskus	Vajalikkus	Oskus
Abistada nooremõpetajat kutseaasta läbimiseks vajaliku kutseoskustel põhineva arengukava koostamisel	4,6	3,2	4,5	3,8
Pakkuda nooremõpetajale kutseaasta jooksul pidevat tuge seatud eesmärkide saavutamisel	4,7	3,7	4,8	4,2
Anda tagasisidet nooremõpetaja tegevuste kohta	4,7	3,7	4,8	4,3
Tunnustada seatud eesmärkide saavutamisel ja soovitatavate oskuste kujundamisel	4,9	4	4,8	4,6
Toetada nooremõpetaja kohanemist koolikultuuri ja töökorraldusega	4,8	4,3	4,8	4,7
Külastada nooremõpetaja tunde ja viia läbi tunnianalüüsi	4,6	3,8	4,6	4,3
Suunata nooremõpetajat oma tegevust reflekteerima ja analüüsima	4,7	3,5	4,7	4,1

Dokumenteerida oma tegevust mentorina	4,2	3	4	3,7
---------------------------------------	-----	---	---	-----

Hinnang tegevuste vajalikkusele aasta jooksul oluliselt ei muutunud: muutused keskmistes hinnangutes jäid kümnendiku piiresse. Kõige vajalikumaks peeti 1. moodulil nooremõpetaja tunnustamist (4,9; 2. moodul 4,8). Samuti hinnati vajalikuks mõlemal korral, kui hinnanguid anti, nooremõpetaja toetamist kohanemisel koolikultuuri ja töökorraldusega (mõlemal korral 4,8), nooremõpetajale piisava toe pakkumist eesmärkide saavutamisel (1. moodul 4,7; 2. moodul 4,8), nooremõpetajale tagasiside andmist (1. moodul 4,7; 2. moodul 4,8) ja nooremõpetaja suunamist oma tegevust reflekteerima ja analüüsima (mõlemal korral 4,7). Veidi vähemtähtsamaks kuid siiski oluliseks peeti nooremõpetaja abistamist kutseoskustel põhineva arengukava koostamisel (1. moodul 4,6; 2. moodul 4,5) ja nooremõpetaja tundide küllastamist ning analüüsimist (mõlemal korral 4,6). Kõige vähemvajalikuks peeti oma tegevuse dokumenteerimist (1. moodul 4,2; 2. moodul 4).

Hinnang oma oskusele nimetatud tegevusi sooritada paranes veerandite lõikes keskmiselt 0,6 palli. Kõige paremini oskasid mentorid mõlema mooduli raames antud hinnangute põhjal toetada nooremõpetaja kohanemist kooliga (1. moodul 4,3; 2. moodul 4,7) ning tunnustada nooremõpetajat seatud eesmärkide saavutamisel (1. moodul 4; 2. moodul 4,6). Kõige kehvemaks hinnati oma oskusi tegevust dokumenteerida (1. moodul 3; 2. moodul 3,7) ning nooremõpetajat kutseoskustel põhineva arengukava koostamisel abistada (1. moodul 3,2; 2. moodul 3,8). (Samu tegevusi peeti ka kõige vähem vajalikeks). Kõige enam paranesid mentorite oskused oma tegevust dokumenteerida (0,7). Kõige vähem paranes oskus toetada nooremõpetaja kohanemist kooli töökorraldusega (0,4; hinnang oma oskustele oli kõrge juba 1. mooduli raames antud vastuses).

Tabel 22 Hinnang oma oskustele. (olulised erinevused kooliõpetajate ja lasteaiaõpetajate võrdluses) (1- Üldse ei oska/suuda; 5- Oskan/suudan väga hästi, keskmine)

	Kool	Lasteaed
Tunnustada seatud eesmärkide saavutamisel ja soovivate oskuste kujundamisel	4,7	4,4
Küllastada nooremõpetaja tunde ja viia läbi tunnianalüüsi	4,6	4,1

Kooliõpetajate ning lasteaiaõpetajate hinnangud oma oskustele erinesid oluliselt kahe väite osas. Kooliõpetajad arvasid, et oskavad paremini tunnustada nooremõpetajaid seatud eesmärkide saavutamisel ja sobivate oskuste arendamisel (õpetajad 4,7; lasteaiaõpetajad 4,4) ning küllastada tunde ning viia läbi tunnianalüüsi (õpetajad 4,6; lasteaiaõpetajad 4,1).

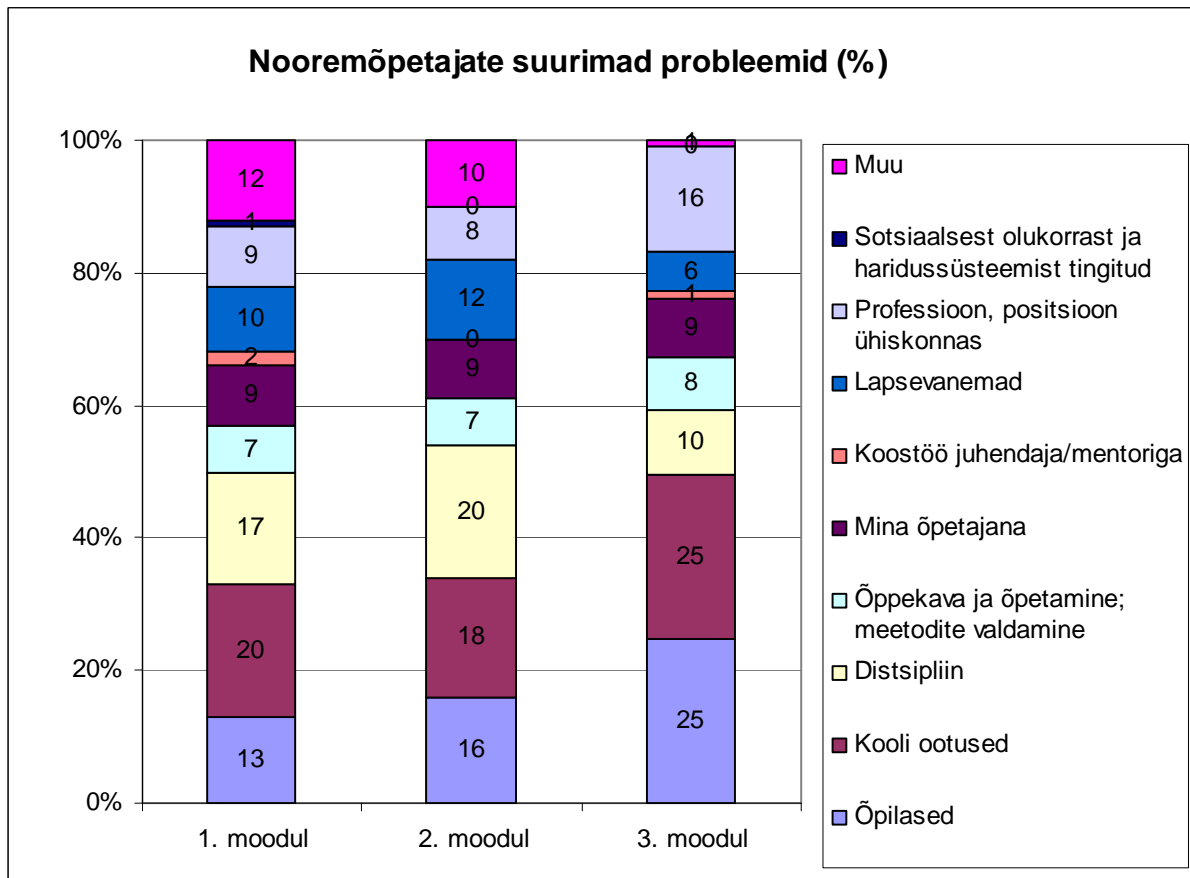
Tabel 23 Hinnang oma oskustele. (Olulised erinevused Tallinnas ja Tartus mentorikoolitust läbinute võrdluses) (1- Üldse ei oska/suuda; 5- Oskan/suudan väga hästi, keskmine)

	Tallinn	Tartu
Abistada nooremõpetajat kutseaasta läbimiseks vajaliku kutseoskustel põhineva arengukava koostamisel	2,9	3,4

Pakkuda nooremõpetajale kutseaasta jooksul pidevat tuge seatud eesmärkide saavutamisel	3,5	4
Anda tagasisidet nooremõpetaja tegevuste kohta	3,5	3,9
Dokumenteerida oma tegevust mentorina	2,7	3,4

Tartus ning Tallinnas mentorikoolitust läbinute hinnangud erinesid oluliselt nelja väite osas, kusjuures oma oskusi hindasid paremaks Tartus programmi läbinud. Kõige suuremad erinevused olid hinnangutes oma oskusele tegevust dokumenteerida (Tallinn- 2,7; Tartu- 4). Võrdselt 0.5 palli võrra erinesid hinnangud oma oskusele abistada nooremõpetajat kutseaasta läbimiseks vajaliku kutseoskustel põhineva arengukava koostamisel (Tallinn- 2,9; Tartu- 3,4) ning pakkuda nooremõpetajale kutseaasta jooksul pidevat tuge seatud eesmärkide saavutamisel (Tallinn- 3,5; Tartu- 4). Tagasiside andmise oskuse osas oli erinevus 0.4 palli (Tallinn- 3,5; Tartu 3,9).

7. Nooremõpetajate probleemid ja lootused

Joonis 82 Nooremõpetajate suurimad probleemid moodulite lõikes (%)

Küsimusele, millised olid suurimad probleemid veerandi jooksul, vastasid nooremõpetajad peale esimest, teist ning kolmandat õppeveerandit.

Veerandite lõikes kurtsid nooremõpetajad kõige enam probleemidest, mis olid seotud kooli ootustega (liiga suur töökoormus, ürituste/klassivälise tegevuse organiseerimine, dokumentatsiooni täitmine, arenguestlused jms.). Esimesel veerandil mainisid selliseid probleeme viiendik õpetajatest, teisel veerandil 18% ning kolmandal veerandil veerand vastanutest.

Esimesel veerandil kurdeti palju (17% ulatuses) ka distsipliiniprobleemide üle, kokkuvõttes aga vähenes selle probleemi olulisus (2. veerandil 20% ning 3. veerandil 10%).

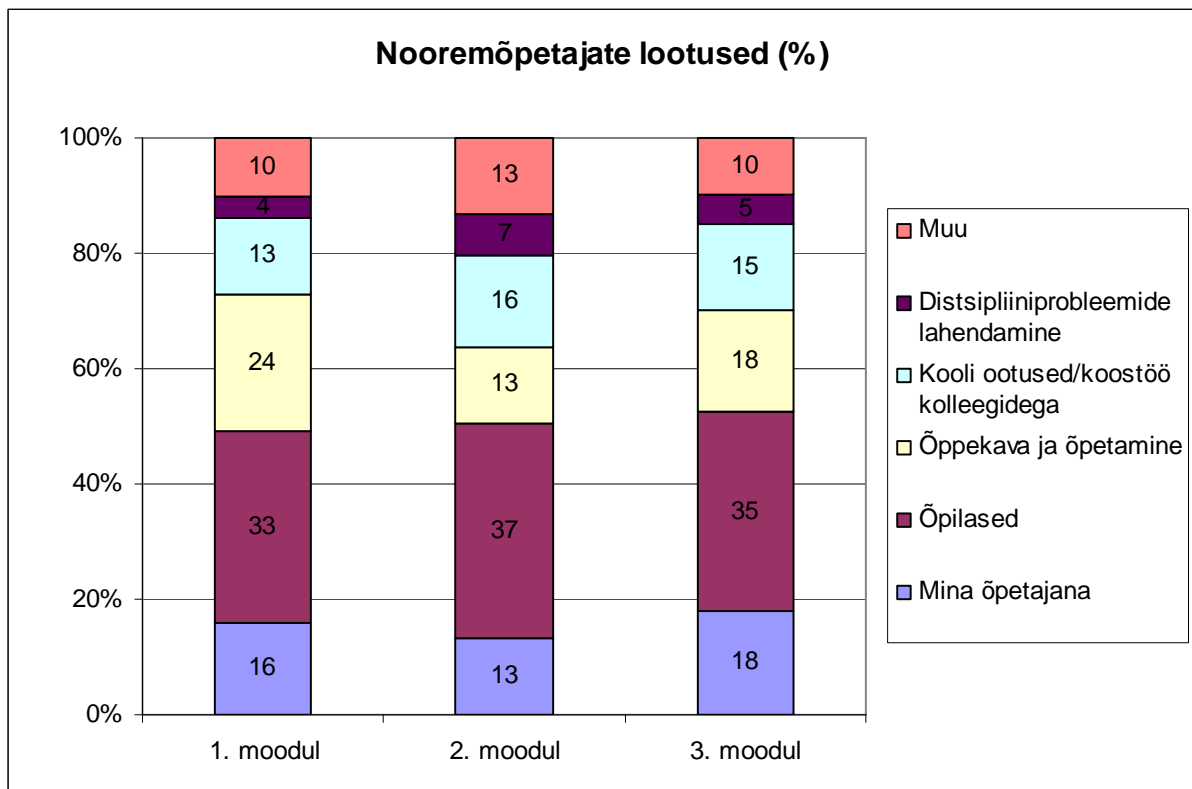
Veerandite lõikes kasvas nende probleemide tähtsus, mis olid seotud õpilastega. Esimesel veerandil oli selliste probleemide osakaal 13%, teisel veerandil 16% ning kolmandal veerandil kurtis seda koguni veerand vastanutest.

Veerandite lõikes jäi samaks õpetajate osakaal, kes kurtsid õppekava ja õpetamise, metoodika valdamise (7-8%) ning enda õpetajaks sobivuse üle (9%).

Probleemid lapsevanematega moodustasid esimesel ja teisel veerandil vastavalt 10 ja 12 protsenti vastustest. Kolmandal veerandil langes nende probleemide osakaal 6 protsendini.

Veerandite lõikes kasvas probleemide osakaal, mille ühisenimetaja oli „Professioon, positsioon ühiskonnas“. Peamiselt oli sel puhul tegemist ebakõladega, mis esinesid suhetes kolleegidega. Esimesel ja teisel veerandil oli selliste probleemide osakaal 8-9%, kolmandal veerandil aga 16%.

Väga vähe, paari protsendi ulatuses, kurdeti probleemide üle, mis olid tingitud sotsiaalsest olukorrast ja haridussüsteemist või mis esinesid koostöös juhendaja/mentoriga.

Joonis 83 Nooremõpetajate lootused moodulite lõikes. (%)

Suurim osa lootustest (üle 30%) olid kõikide veerandite raames seotud õpilastega.

Peale esimest veerandit tehtud küsitluses oli suur osakaal ka neil lootustel, mis seotud õppekava ning õpetamisega (24%). Ilmselt õpetajate oskused ning enesekindlus veerandite lõikes kasvas, sest teisel ning kolmandal veerandil oli vastavate lootuste osakaal langenud (2. veerand 13%, 3. veerand 18%).

Enamvähem võrdset loodeti parandada end õpetajana ning vastata paremini kooli ootustele ning teha koostööd kolleegidega. Veerandite lõikes nende osatähtsus oluliselt ei muutunud kõikides 10 ning 20 protsendi vahel.

Vähim väljendati veerandite lõikes lootust saada paremini hakkama distsipliiniprobleemidega. Esimesel veerandil anti selliseid vastuseid 4%, teisel 7% ning kolmandal 5%.

Õppimine organisatsioonis

Tabel 24 Mida oled õppinud aasta jooksul enda kui õpetaja kohta? (arv)

	Sagedus
Saan hakkama	31
Mulle meeldib valitud töö	15
Olen nõudlik/järjekindel	14
Suudan rahulikuks jääda/konflikte lahendada	8
Oskan end analüüsida	8
Olen hea meeskonnamängija/suhtleja	6
Olen emotsionaalne	4
Vajan kogemusi	4
Olen paindlik/leebe	4
Oskan anda huvitavat tundi	4
Olen õppinud aega jaotama/tööd planeerima	4
Olen positiivne/lõbus	4
Kipun end alahindama	3
Oskan end kehtestada	3
Oskan lastele pakkuda, mida nad vajavad	3
Olen kannatlik	3
Olen kohusetundlik	2
Tuleb hoolitseda oma vajaduste, arengu eest	2
Mulle meeldib lastega töötada	2
Suudan kergesti kohaneda	2
Valitud töö ei sobi mu iseloomuga	2
Olen loominguline	1
Oskan õpilasi motiveerida	1
Oskan koostada õppematerjale	1
Tean kuidas metoodiliselt ainele läheneda	1
Märkan probleemseid õpilasi	1
Oskan hoida distsipliini	1
Kokku	134

Enim vastajaid mainis, et on esimese aasta jooksul enda kohta õppinud seda, et saavad tööga hakkama (31) ning et neile meeldib valitud töö (15). Samuti väitsid paljud, et on nõudlikud ning järjekindlad (14). Teiste vastuste esinemissagedus jäi alla 10.

Tabel 245 Mida oled õppinud kolleegidelt? (arv)

	Sagedus
Huvitavaid ideid	22
Kolleegid aitavad, kui vaja	20

Ainealaseid nippe	11
Rahu säilitamist	10
Kannatlikkust	7
Avatust	7
Suhtlemist õpilastega	7
Töö planeerimist	6
Probleeme saab lahendada erinevalt	5
Professionaalsust/tööle pühendumist	5
Julgust/enesekindlust/enesekehtestamist	5
Ausust/otsekohest	3
Suhtlemist lapsevanematega	2
Kolleegid on mulle eeskujuks	2
Ürituste korraldamist	2
Positiivsust	2
Dokumentatsiooni täitmist	2
Järjekindlust	1
Tööd mitte koju kaasa võtma	1
Distsipliiniprobleemide lahendamist	1
Erivajadustega lastega toimetulekut	1
Kokku	122

Enim on kolleegidelt saadud huvitavaid ideid, seda mainis 22 vastajat. Samuti tunnetatakse kolleegide toetust- 20 vastajat väitsid, et kolleegid aitavad neid, kui vaja. Ülejäänud vastuseid märgiti veidi üle või alla 10 korra.

Tabel 26 Mida oled õppinud juhtkonnalt? (arv)

	Sagedus
Koostööd	20
Probleemidest tuleb rääkida ja koostööd teha	11
Täpsust ja korrektsust	9
Positiivsust	8
Organiseerimist	6
Dokumentide vormistamist	5
Seda kuidas ei tohi asjadesse suhtuda	4
Asju tuleb ajada tasa ja targu	3
Kõiki ideid saab kuidagi ellu viia	3
Delikaatsust	2
Enesekehtestamist	2
Suhtlemist lapsevanematega	1
Esinemisuskust	1
Järjekindlust	1
Lugupidamist enda ja laste vastu	1
Paindlikkust	1
Kõike ei tohi südamesse võtta	1
Kokku	79

Juhtkonnalt õpiti enamasti koostööga seotud väärtusi. 20 vastajat ütles, et on juhtkonnalt koostööd õppinud ning 11 vastajat mainis, et on õppinud, et probleemidest tuleb rääkida ja nende lahendamiseks koostööd teha. Ülejäänud vastuseid mainiti alla 10 korra.

Tabel 27 Mida oled õppinud laste kohta, keda õpetad? (arv)

	Sagedus
Kõik lapsed on erinevad	40
Lapsed on targad, tahavad õppida	10
Kõik lapsed on head/toredad	6
Vajavad individuaalsemat lähenemist	5
Lapsi tuleb osata motiveerida	5
Õpilased on õpetaja nägu	4
Laps on kodu peegel	4
Lapsi tuleb võtta endaga võrdsetena	3
Kõigis on potentsiaali	3
Tuleb arvestada laste vanusega	2
Rutiin tagab lastele kindlustunde	2
Olen neile eeskujuks, seega vastutan	2
Lapsed vajavad õpetaja tähelepanu	2
Lapsed on tähelepanelikud	2
Vahest tuleb olla range	1
Töös laste ideid arvesse võttes kulgeb see paremini	1
Lapsed võivad üllatada nii meeldivalt kui ebameeldivalt	1
Lapsed valetavad sageli	1
Lapsed on siirad	1
Lapsed on kangekaelsed	1
Lapsed muutuvad iga päev	1
Lapsed annavad energiat	1
Käitumisprobleeme ei saa seletada ainult puberteediga	1
Kordamine on tarkuse ema	1
Ei tasu südamesse võtta kõike, mis nad teevad	1
Kokku	101

Ülekaalukalt kõige sagedamini mainisid vastajad, et on õppinud, et kõik lapsed on erinevad (40). Teised vastused varieerusid suuresti ning neid nimetati kümnel või vähem kui kümnel korral.

Tabel 28 Mida oled õppinud lastevanemate kohta? (arv)

	Sagedus
Tuleb arvestada vanemate erinevustega	20
Nendega tuleb teha koostööd	16
On neid kes hoolivad ja neid, kes ei hooli	15
On palju neid, kes on lasteaias/koolis toimuvast huvitatud	13
Tuleb olla sihikindel/konkreetne	12
Tuleb olla aus ja mitte anda hinnanguid	7
Kardavad kriitikat, mistõttu pole koostööaltid	4
Arvavad, et kool peab nende lapsi kasvatama	3
On tööle keskendunud	3
Suhtuvad positiivselt kooli ja õpetajatesse	2
Teavad oma õigusi	2
Kontakt lapsevanematega on väga väike	1
On abivalmid, kui osata küsida	1
Ei oska oma last toetada	1
Ei julge oma arvamust avaldada	1

Lapsed pole süüdi oma vanemate ebaõnnestumistes	1
Kokku	102

Lastevanemate kohta õpitust peegeldub, et nendega koostöö tegemine eeldab õpetajapoolset pingutust (tuleb olla sihikindel/konkreetne 12), sest nagu mainitakse, on lapsevanemadki erinevad (20) ning on neid, kes hoolivad ja neid, kes ei hooli (15). Samas on õpetajad kindlad, et koostöö on vajalik (16) ning on palju ka neid, kes on koolis/lasteaias toimuvast huvitatud (13).

Hinnang tugiprogrammile, ettepanekud

Tabel 29 Mida hindad tugiprogrammis kõige väärtuslikumaks? (arv)

	Sagedus
Kogemuste vahetamine	46
Teiste toetus	19
Võimalus probleeme arutada	19
Suhtlemine	15
Kirjalik eneseanalüüs	7
Mentori määramine	5
Konfidentsiaalsus	4
Huvitavad ideed	3
Mapi koostamine	3
Professionaalide loengud	2
Kuulamine	1
Ise valitud koolitused	1
Kokku	125

Väärtuslikemaks tugiprogrammi juures hinnatakse võimalust kogemusi vahetada (46), kogeda teiste toetust (19), võimalust probleeme arutada (19) ning omasuguste noorte õpetajatega suhelda (15).

Tabel 30 Millised tugiprogrammis käsitletud teemad olid sinu jaoks kõige olulisemad? (arv)

	Sagedus
Arenguvestlus	20
Enesekehtestamine	13
Probleemide lahendamine	11
Suhtlemisoskused/tasandid	9
Distsipliin	8
Suhtlemine lapsevanematega	6
Eneseanalüüsi tegemine	5
Toimetulek raskete lastega	5
Koostöö kolleegidega	5
Konfliktide ennetamine/lahendamine	5
Suhted lastega	4
Hääle koolitus	3
Turvalise keskkonna kujundamine	2
Aja planeerimine	2
Kuulamine	1
Metoodilised võtted	1
Hindamine	1

Lapse arengu jälgimine	1
Õpetaja roll	1
Kokku	103

20 korral mainiti kõige olulisema teemana arenguveestlust, 13 korral enesekehtestamist ning 11 korral probleemide lahendamist.

Tabel 31 Mida sooviksid tugiprogrammis muuta? (arv)

	Sagedus
Vähem paberitööd	10
Selgemat juhendamist arengumapi kokkupanemise kohta	10
Arengumapi vajalikkust	6
Rohkem praktilisi ülesandeid	5
Kohtumistel rohkem konstruktiivset vestlust	5
Rohkem arutelu	3
Rohkem kokkusaamisi, et kõik saaksid mured ära rääkida	3
Võimalust kohtuda oma eriala õpetajatega	2
Saada kokku enne 1 mooduli algust, et täpsustada, mida teha	2
Grupid võiksid olla eriala järgi	1
Tagasisideküsitlused võiksid lähtuda ka lasteaiatöötajast	1
Aktiviseerimisvõtteid, mänge	1
Mentorite tööd tuleks tasustada	1
Vähem mänge	1
Muuta eesmärkide sõnastamine kohustuslikuks	1
Rohkem valikuid koolituste osas	1
Programm ei peaks olema kohustuslik	1
Lühemad päevad	1
Kokku	55

Võrdselt 10 korral mainiti seda, et tugiprogrammis võiks olla vähem paberitööd ning et arengumapi koostamist võiks selgemini juhendada. 6 vastajat leidsid, et arengumapp pole üldse vajalik. Võrdselt 5 vastajat panid ette, et võiks olla rohkem praktilisi ülesandeid ning et kohtumistel võiks olla rohkem konstruktiivset vestlust.

Tabel 32 Mis oli nooremõpetaja arengumapi materjalides sinu jaoks kõige väärtuslikum ning toetas sinu kui algaja õpetaja tegevust kõige enam? (arv)

	Sagedus
Eneseanalüüs	39
Mentori tehtud analüüs	10
Analüüsid	7
Kutsepädevuste tutvustus	7
Märkmed tegevustest	6
Eesmärkide seadmine	5
Vaatlusmärkmed	4
Materjalid seminaridest	4
Juhtkonna tagasiside	4
Võimalus töid-tegemisi süstematiseerida	3
Enesekehtestamise kohta käiv	2
Aasta kokkuvõte	2
Lastevanematega suhtlemisega seonduv	1
Arenguveestlusi puudutav	1

Kutse-eesitika	1
Kokku	96

Enim toetas noori õpetajaid eneseanalüüs, mida mainiti 39 korral. Samuti oli oluline mentori poolt tehtud arenguanalüüs (10). Ülejäänud mapi osasid mainiti vähemal kui 10 korral, mis näitab, et igäüks leidis endale sellest midagi erinevat.

Kokkuvõte

Alljärgnevalt tuuakse välja kõige olulisemad aspektid seire tulemustest.

Enesekohased uskumused

Algajate õpetajate usk oma tööülesannetega toimetulekusse kasvas aasta jooksul. Kasvas usk oma võimesse toetada õpilaste motivatsiooni. Aasta lõpus oli oluliselt rohkem vastajaid, kes uskusid, et probleemid on väljakutseks õppimisel.

Eesmärkide seadmine ja eneseanalüüs

Kasvas eesmärgipärasus ja usk eneseanalüüsi kasutegurisse tööülesannete täitmisel. Tööalaste õnnestumiste ja ebaõnnestumiste kirjapanemisse suhtuti positiivselt, mis on väga oluline eeldus eneseanalüüsiks ja professionaalseks arenguks. Hinnang sellele tegevusele on ka kõrgem kui varasematel aastatel. Seejuures on lasteaiaõpetajatele valmidus oma tegevust kirja panna kõrgem. Oskust eesmärke seada ja vajalikke tegevusi kavandada hindasid märgatavalt kõrgemalt Tartu Ülikooli tugiprogrammis osaleja ja sealjuures ka Tartu Ülikooli lõpetajad.

Kutseoskuste areng

Hinnang oma töö kavandamisele vastavalt lasteaia/kooli eesmärkidele paranes nelja õppeveerandi jooksul pidevalt. Viimasel veerandil suurenes märkimisväärselt nende nooremõpetajate osakaal, kes arvasid, et saavad õppetegevuseks eesmärkide seadmise ning õpitulemuste määratlemisega hakkama suurepäraselt. Hinnangus oma planeerimisoskuste ilmnemise erinevus Tallinna ja Tartu Ülikooli tugiprogrammis osalenute vahel, Tartu Ülikooli programmi läbinud hindasid neid oskusi kõrgemalt. Tallinna Pedagoogilise Seminari lõpetanud hindasid kõige kõrgemalt oma oskusi paindlikult ja õpilase vajadustest lähtuvalt reageerida ja tööd korraldada. Hinnang oma oskustele suunata õpilasi teadmisi rakendama, siduda õpitavat igapäevaeluga ja suunata õpilasi loovalt mõtlema kasvab nooremaõpetajate hinnangutes veerandite lõikes. Oluliselt paranes koostöö lastevanematega, üsna ootuspäraselt hindasid seda oskust kõrgemalt lasteaiaõpetajad.

Kohanemine organisatsioonis ja koostöö

Nooremõpetajad muutusid aastaga julgemaks, kui oli vaja kollektiivis oma arvamust avaldada. Hinnang oma toimimisele aktiivse meeskonnaliikmena paranes veerandite lõikes. Kolleegidega koostöö tegemise osas oli olulisi erinevusi ka õpetajate ning lasteaiaõpetajate

vahel, kus viimased hindavad oma koostöövalmidust kõrgemalt. Üldiselt leidsid nooremõpetajad, et alla poolte koolidest teevad õpetajad koostööd uute õppemeetodite rakendamisel ning külastavad üksteise tunde ja annavad tagasisidet.

Nooremõpetaja koostöö mentoriga

Mentoriga koos probleemidele lahenduse leidmise osas on aasta jooksul toimunud erisuunalised muutused. Kasvanud on küll nende osakaal, kes on väitega pigem nõus või täiesti nõus. Samas on kasvanud ka nende nooremõpetajate osakaal, kes mentoriga oma probleeme arutama ei lähe.

78% nooremõpetajatest tegid veerandi lõpus koos mentoriga kokkuvõtteid ja analüüsisid eesmärkide saavutamist, küll aga ilmnes suur erinevus Tartu ja Tallinna Ülikooli lõpetanute vahel, kus Tartu Ülikooli lõpetajatest märksa suurem osa tegi mentoriga veerandi lõpus kokkuvõtteid ja analüüsis eesmärkide saavutamist. Samuti püstitasid suurem osa Tartu Ülikooli lõpetanud vastajatest igaks õppeveerandiks mentoriga kutsestandardist lähtuvaid eesmärgi.

Märkimisväärselt suur hulk Tallinna Ülikooli tugiprogrammis osalejatest märkis, et oleks soovinud vahetada mentorit.

Muret valmistab, et on algajaid õpetajaid, kelle tunde mentorid ei külasta ja kui külastavad, siis ei järgne arutelu. Ka ei ole kõigil algajatel õpetajatel võimalusi külastada teiste õpetajate tunde.

Mentorite hinnang koolitusele

Tartus ning Tallinnas mentorikoolitust läbinute hinnangud erinesid oluliselt tööks mentorina, kusjuures oma oskusi hindasid paremaks Tartus koolituse läbinud.

Kutseaasta korraldus

Kutseaasta tegevustest peetakse väga oluliseks tugiprogrammis osalemist ja teiste algajate õpetajatega oma kogemuste jagamist. Vähemoluliseks peetakse arengumapi pidamist ja oma igapäevase töö analüüsimist. Keskmiselt kulutati oma töö analüüsimiseks 4,3 tundi nädalas. Varasemate seiretulemuste põhjal on tehtud olulisi muudatusi kutseaasta tugimaterjalides ja püütud parandada kutseaastat puudutava info kättesaadavust. Sel korral aga hindasid Tallinna Ülikooli tugiprogrammis osalejad info kättesaadavust üsna madalalt.

Esimest tööaastat võib pidada üldiselt kordaläinuks, väga väike protsent alustanud õpetajad kaalub töökoha vahetust. Töökoha vahetamise põhjustena toodi välja madalat palka, konflikte töökollektiivis/ülemustega ning kooli ebasobivust noorele õpetajale. Väitega, et läbitud õpetajakoolitus on piisav tööks õpetajana, nõustus aasta lõpus suurem arv vastanuid.

Järeldused

Eelmise, III etapi, seire tulemustest lähtuvalt püstitati järgmised ettepanekud:

- viia läbi põhjalik ülikooli tugiprogrammi monitooring ja hinnata tugiprogrammi läbiviijate kompetentsust ning meetodeid, võimalusel rakendada üksteise superviseerimist;
- esmaõppe pöörata enam tähelepanu erinevate õppemeetodite rakendamise valmidusele ning õppetöö individualiseerimisele, õpitulemuste ning eesmärkide püstitamisele;
- mentorite koolitusel käsitleda enam algaja õpetaja kutsealaste arengueesmärkide püstitamise toetamist.

Selle, IV etapi, seiretulemuste põhjal võib öelda, et tugiprogrammi tegevusi on Tartu Ülikooli spetsialistid täiendanud, sest programmis osalejate rahulolu on kasvanud. Esmaõppe õppejõududele on mõlemas suuremas ülikoolis kutseaasta seire tulemusi tutvustatud. Kutseaasta programmis osalejate hinnang läbitud õpetajakoolitusele on kõrgem ja kasvab aasta jooksul. Lasteaiaõpetajad, sh Tallinna Õpetajate Seminari lõpetajad hindavad oma oskusi arvestada laste individuaalsust ja sellest lähtuvalt tegevusi kujundada kõige kõrgemalt. Tartu Ülikooli lõpetanud hindavad kõrgelt oma planeerimisoskusi. Mentorkoolituse läbinud hindasid kõrgemalt kohanemise toetamist ja tunnustamist, madalamalt endiselt arengueesmärkide seadmise ja analüüsimisega seonduvaid oskusi. Üldiselt hindasid Tartu Ülikoolis mentorkoolituse läbinud oma oskusi kõrgemalt kui Tallinna Ülikooli mentorkoolituse läbinud.

IV etapi seiretulemustele toetudes võib teha järgmised ettepanekud:

- kutseaasta eesmäärke, korraldus ja tegevusi puudutav info tuleks muuta erinevatele sihtgruppidele veelgi selgemaks: mentorid, nooremõpetajad, koolijuhid
- mentori töö põhimõtteid ja töö korraldust tuleb tutvustada koolijuhtide koolituses, erinevatel seminaridel ja koolijuhtide ühenduse kokkusaamistel

- kutseaasta arendustegevused peavad ülikoolide vahel olema kooskõlas, kutseaasta ekspertgrupi kokkusaamised peaksid toimuma vähemalt kaks korda aastas
- esmaõppe õppejõudude tuleb informeerida kutseaasta arendustegevustes ja tutvustada seire tulemusi
- kavandada algajatele õpetajatele jätkukoolitusi, kus töö oma professionaalse arenguga jätkub ja arengumapi koostamine oleks pidev

2008/2009 aastal rakendub kutseaasta 5.aastat. Viie aasta seiretulemuste võrdlev analüüs annaks olulist info õpetajakoolituse kvaliteedile ja ka koolikeskkonnas õpetaja arengu toetamise kultuurile. Aeg on välja töötada algaja õpetaja esimese tööaasta analüüsimiseks uus meetodika, mis annaks enam võimalusi analüüsida põhjuseid ja seoseid. Kutseaasta tegevuste kvaliteedi hindamine võiks jääda kumbagi ülikooli enda ülesandeks.